

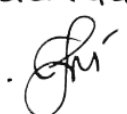
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
Faculty of Romance and Germanic Philology
Linguistics and Translation Department

Qualification Master Paper:
Rendering the idiostyle in translation of drama (Lesia Ukrainka's *The Blue Rose* case study) /

Кваліфікаційна магістерська робота:
Відтворення ідіостилу у перекладі драми Лесі Українки «Блакитна троянда»

Viktoriia Boiko
Group PERm-1-23-1.4d

Research supervisor
Candidate of Philological Sciences A.M. Kozachuk

Цим підписом засвідчую, що
подані на захист рукопис та
електронний документ є ідентичні
28.11.2024 Боїко В.В.

Kyiv 2024

Summary

The paper deals with the problem of rendering idiosyncrastic features in *The Blue Rose*. The features of Lesia Ukrainka's idiolect within the idiosyncrasy of *The Blue Rose* have been characterised. The plot and compositional features of the original text and its specifics of narration are analysed. It has been revealed, that idioms, aphorisms, quotations, borrowings and proverbs form the biggest portion of the source text's idiosyncrasy. In addition, a variety of literary devices representing intertextual, symbolic and humorous nature of the source text as a part of its idiosyncrasy have been characterized. The difficulties of translating a dramatic text and the difficulties of translating a Ukrainian text into German are analysed. Methods of compensating for translation losses within the framework of a translation strategy for the stage are proposed.

Key words: *idiosyncrasy, idiolect, translation of drama, literary devices, stylistically marked expressions*

Анотація

Робота присвячена проблемі відтворення рис ідіостилю в «Блакитній троянді». Охарактеризовано риси ідіолекту Лесі Українки в межах ідіостилю «Блакитної троянди». Проведено аналіз сюжетно-композиційних рис тексту оригіналу та його специфіки художнього викладу. Виявлено, що фразеологізми, афоризми, цитати, іншомовні запозичення та прислів'я складають найбільшу частку ідіостилю твору оригіналу. Також охарактеризовано низку літературних прийомів, що відтворюють інтертекстуальний, символічний та гумористичний характер тексту оригіналу як частини його ідіостилю. Проаналізовані труднощі перекладу драматичного тексту, а також труднощі перекладу українського тексту на німецьку мову. Запропоновані методи компенсації втрат при перекладі в межах стратегії перекладу для сцени.

Ключові слова: *ідіостиль, ідіолект, драматичний переклад, літературні прийоми, стилістично марковані вирази*

Contents

Introduction	4
Chapter 1. Theoretical basis of rendering idiosyle in translation.....	5
1.1. The problem of defining idiolect and idiosyle	5
1.2. Translation of drama: theoretical aspect	6
Chapter 2. Narration and composition features of The Blue Rose as means of the text style realisation	8
2.1. The figure of Lesia Ukrainka in late XIX – early XX century drama	8
2.2. Narration and composition features of The Blue Rose	9
Chapter 3. Analysis of The Blue Rose’s idiosylistic features.....	14
3.1. Lexical-semantic aspect.....	14
3.2. Stylistic features of Lesia Ukrainka’s idiolect in The Blue Rose	16
Conclusions	22
References	23
Appendices	25

Introduction

The **relevance** of the studied problem is determined by the growing worldwide interest in Ukrainian literature which in its turn requires the creation of adequate translations into the world's languages. The author's individual style which is integral to the formation of the individual style of the text is the first peculiarity to be considered during translation. The lack of researches dedicated to Lesia Ukrainka's contribution to Ukrainian drama, caused by the misinterpretation and local undervaluation of the author, predetermines the necessity of raising awareness about L. Ukrainka's earliest drama works as well as her idiolectic features of writing.

The problem of rendering the idiosyle in translation has been analysed by E. Nida, P. Newmark, L. Venuti, V. von Humboldt, A. Berman, and others. Idiosyle has also been studied in researches of such Ukrainian scholars, as O. Ponomariv, O. Potebnia, H. Kochur, M. Lukash, L. Stavyska, and others.

The **object** of the research is author's idiosyle realization in drama texts.

The **subject** is lexical-semantic and stylistic features of Lesia Ukrainka's idiosyle in German translation of *The Blue Rose*.

The **aim** of the research is to classify the linguistic means of rendering Lesia Ukrainka's style in German translation.

The **tasks** are:

- to examine Lesia Ukrainka's figure and her contribution to Ukrainian drama;
- to characterise the idiosyle of *The Blue Rose*;
- to define lexical-semantic and stylistic features of L. Ukrainka's idiolect as realized within the text of *The Blue Rose*;

Among the **research methods** employed in this research content, comparative, translation, and contextual types of analysis, classification, quantitative, contrastive, and descriptive methods. The scope of the study comprises stylistically marked expressions and literary devices.

This research work is based on the drama *The Blue Rose* by Lesia Ukrainka, the volume of which is 98 pages. The volume of translation, provided by V. Boiko, is 100 pages. The translation was ordered within the "Iryna Steshenko Drama Translation Contest" by Theatre na Zhukah and is to be published in Ukrainian Drama Translations digital library.

This project contains Introduction, three Chapters, Conclusions, References, Abstract and Appendices.

In Chapter 1, the theoretical basis of rendering the idiosyle in translation of drama is discussed. In Chapter 2, the writing prerequisites, main themes and narration and composition peculiarities of *The Blue Rose* are described. In Chapter 3, the problem of rendering stylistically marked expressions and literary devices, as well as approaches for their accurate translation are introduced.

The preliminary results of the research were discussed at the IX All-Ukrainian Scientific and Practical Conference of Young Scientists "Language communication and modern technologies in the format of multi-level systems" (25 November, 2024, Dnipro) and published in the article *Symbiosis of modernism and Lesia Ukrainka's idiolect in the drama The Blue Rose* in the conference proceedings.

Chapter 1. Theoretical basis of rendering idiostyle in translation

1.1. The problem of defining idiolect and idiostyle

Any work of literature consists of many separate composition elements and details, all of which have different functions within the framework of creating an artistic image and unite into an integrated system of the text. O. Matviishyn (2011, p. 14) defines the artistic detail as “an expressive device that substantially enhances important elements of the text” [29]. According to the scholar, the literary translator’s main goal is to reproduce the dominants of the writer’s idiostyle precisely and completely. In other words, the translator must follow the writer’s principles of text composition, as well as conceptual, artistic and stylistic characteristics of his or her idiostyle [29].

Idiostyle is a rather broad and multi-layered concept that requires an extended explanation. It is worth noting that the majority of scholars define idiostyle as an individual style of the author, thus, the terms “idiostyle”, “individual style” and “author’s style” may be used interchangeably [16]. According to the Dictionary of Literary Terms, an individual style of the author or an author’s style is defined as the “conceptual-artistic peculiarity of the writer’s work, the features of their creative identity, determined by life experience, culture, character, preferences, inclinations towards certain literary trends” [28]. Yu. Belinska describes the author’s style as a set of peculiarities of the individual manner of writing, as well as accumulation of imagery and expressive means, all of which distinguish the author’s works from others [21].

While commenting on specific features of the author’s writings two main notions are to be considered – the idiolect and the idiostyle. Many researchers agree upon the fact that idiolect has a narrower meaning than the idiostyle and may be referred to as the major constituent of the author’s idiostyle [16]. While agreeing with the opinion of scholars, we also suggest these two notions to be closely interrelated and interdependent. In other words, the text’s idiostyle would not be existent without the author’s idiolect, while the author’s idiolect would not be possible to recognize without the written record of their particular work or series of works.

The author’s idiolect is usually explored within the notion of idiostyle and carries less ambiguity in its definitions. O. Pavlyshenko characterized idiolect as lexical units peculiar to a particular author or that are found more often than among other authors [30, p. 314]. B. Stelmakh defined such dominants of the author’s idiolect, as peculiar vocabulary, sound, visual or smell imagery, the level of lexical condensation, punctuation, stylistic variation of syntactic constructions, rhythm, and narration composition, etc [35, p. 231]. Idiolect, according to the definition of S. Hirniak, O. Kravchenko-Dzondza, S. Lutsiv, L. Lehka & M. Panochko in their collective research *Idiolect – idiostyle – sociolect: Differentiation and Interrelation of Linguistic Terms*, serves as a means of conveying speaker’s thoughts with the help of lexical, grammatical and phonetic structures. Thereby, the socio-cultural, ideological, and communicative dimensions of the author’s speech are realized. The researchers also point out the existence of a unique idiolect among every individual, which, depending on particular conditions and circumstances creates stylistic variants and contextuality of idiolect [5].

Idiostyle may be considered a combination of idiolectal peculiarities of a linguistic identity, expressing author’s intentions and appealing to a certain circle of readers [5]. O. Shum (2017, p. 47) defines idiostyle as a range of lingual-expressive means performing an aesthetic function. The scholar considers it being a language and speech style and a system of meaningful and functional linguistic characteristics of a speaker generally or within certain language genres [44]. Summarizing these ideas, the author’s peculiar speech patterns, stylistic choices, and world perception are recognized through the author’s idiostyle.

One of the problems of translating idiostyle lies in culture-bound speech units. Z. Kornieva and I. Borbenchuk (2022, p. 228) state that the authors often resort to national

heritage in search of language resources, creating at the same time their own language instruments to enhance expressiveness [7]. In our opinion, the author's national and cultural heritage predetermines the types of specific idiosyncrastic patterns, as well as their frequency of use. That is why a proper background analysis of the author should be conducted while translating idiosyncrasy. According to I. Sydorenko (2018, p. 15-19), idiosyncrasy consists of such elements as lexical-morphological features, syntactic structures, semantic and pragmatic features, and stylistic devices [16]. We agree with the scholar and provide an extended explanation of how we understand these features. By lexical-morphological features we consider one's individual choice words, peculiarities in word formation and use of marked vocabulary. Syntactic structures deal with particular grammatical arrangements of words in sentences favoured by the author. By semantic and pragmatic features, we understand the basic meaning of issues raised by the author as well as specific connotations, additional context and personal interpretation of these issues by the author. Stylistic devices uncover language mastery and erudition, as well as a unique taste of the author that he/she uses to reflect his/her ideas with a higher degree of expressiveness. Phonetic elements, such as rhythm, rhyme, onomatopoeia, alliteration, assonance, as well as the use of peculiar stress, pauses, pitch and melody are also considered an integral element of idiosyncrasy of any literary text [15].

1.2. Translation of drama: theoretical aspect

Dramatic translation is one of the trickiest types of cultural representation. M. Strikha considers drama translation "especially difficult when the historical experience of the two cultures is far too different" [37, p. 10], thus putting more pressure on the translator in finding the perfect equivalent to specific culture's ideas.

The problem of drama translation also lies in its ambiguity. A dual aesthetic code (literary and theatrical), as L. Boikarova states, "defines the ontological intermediality of the dramatic text, requiring it to be considered as one meant to be read and/or performed" [23]. B. Schultze identifies two types of dramatic translation: "translation for page" — the one to be printed and read and "translation for stage" — the one to be acted out [12].

Another issue is the figurative and stylistic content of the dramatic work. According to N. Pasenchuk, the higher the level of literary imagery is, the more challenging task for the translator it is due to the text's dependence on the national culture of origin [31].

Both drama for acting out and for reading preserve the same distinctive feature that should not be taken easily by any translator: the communication form and the text composition. A play usually consists of the list of characters, a plot which is divided into acts and further into scenes, a setting for each act or/and scene, and characters' conversation in a form of dialogue, monologue or polylogue [15].

According to S. Bassnett, drama translations could be "attacked" either "as too literal and unperformable or as too free and deviant from the original" [2]. This leads to the importance of understanding the purpose of the play's translation. This thesis focuses on the Ukrainian to German translation of *The Blue Rose* to be performed on stage because the play itself was initially intended as so by Lesia Ukrainka and was later performed. Performability of drama translation is the key feature that must be paid the utmost attention to. T. Shlikhar defines performability as a balance of the TT's verbal equivalents in their subtextual and pragmatic completeness with the acoustic, aesthetic and visual properties on stage, thereby helping to produce a theatrical performance as close as possible to the author's intentions [43]. The scholar adds that the drama translator must preserve the play's action, atmosphere, the coherence of thoughts and events, and also remain performable, easy to act out by actors and comprehensible for the audience.

Inclining towards the strategy of "translation for stage", our main intention was to produce a semantically and pragmatically balanced translation but with a bigger focus on

pragmatics. A special attention was given to the equivalency between the ST and TT's layout. We believe that a dramatic text should be treated the same way as the prose when it comes to translation, meaning a low level of discrepancies between the source and target text's number of lines and words in a phrase. However, the syntactical inconsistency between Ukrainian and German has led to numerous alterations on different levels of language structure. Moreover, due to the importance of representing the dramatic atmosphere and aesthetics of *The Blue Rose* delivered in dialogues, rich imagery and a vibrant course of events that could only have been preserved by translation changes, an absolute equivalency between our German translation and Ukrainka's original is out of the question. Let's consider this example:

Example 1:

Source Text

Любов: Яке це бридке слово!.. Слухайте, Оресте, ви ж письменник, поет, роз'ясніть цим людям, яка ще є любов, окрім звичайної любові й флірту! [38, p. 24]

Target Text

Ljubow: *Was für ein ekliges Wort!* Hören Sie zu, Orest, denn Sie sind Schriftsteller und Dichter, erklären Sie diesen Menschen, welche Liebe außer *der* gewöhnlichen Liebe und Flirt noch *existiert!*

Target Text Gloss

Lyubov: What a disgusting word! Listen, Orest, since you are a writer and a poet, explain to these people what other love exists besides ordinary love and flirting!

The structure of a German sentence is fixed and requires a firm bond between subject and predicate. The imperative mood in German language, "der Imperativ", is a verb form of an informal style of speech which expresses requests and warnings, gives commands, instructions and advice. There are four types of imperative mood in German: 1) second person singular 2) second person plural 3) first person plural 4) polite form of address used with the pronoun *Sie* (you). Since Lyubov and Orest communicated in a formal way in the Act I when they were in the status of friends, the logical solution was to use the pronoun *Sie* in translation. Interestingly, the polite form of address in German requires a pronoun to be used with all verbs, unlike in Ukrainian. Another peculiarity of this passage is an interrogative pronoun *was für ein* (what) which takes up three words and is impossible to substitute. Moreover, German language requires definite and indefinite articles (*der* and *ein* in the passage) that align with the genus of nouns. Adjectives also align with the noun genus and acquire endings (*ekliges* and *gewöhnlichen*). Unfortunately, the aesthetics and lexical conformity have conceded to the lexical and grammatical meaning, thereby resulting in the passage's increase of length. To compensate for this inadequacy, we added some colour to the word *to be*, substituting it with the stylistically marked variant *to exist*.

Chapter 2. Narration and composition features of *The Blue Rose* as means of the text style realisation

2.1. The figure of Lesia Ukrainka in late XIX – early XX century drama

To dispute Lesia Ukrainka's genius and contribution to Ukrainian literature is difficult. We know her as a gifted writer and translator, as a person fighting a grave illness, as a patriot and guardian of Ukrainian culture and language, as a strong-willed woman with a tough fate, as a feminist and a true friend. As unfortunate as it may be, a worldwide recognition as a founder of Ukrainian modern drama has never fallen upon such an all-round talented writer. To find out the reasons one should investigate the sociocultural background of Lesia Ukrainka.

Ukrainka's drama path started in the late XIX century — the time when the Western Europe saw a transition from the "Traditional drama" to the "Modern drama". "Modern drama" marks a turn away from the old theatrical conventions prior to the XIX c. caused by socio-political and cultural shifts throughout the western Europe during XIX-XX c., and a formation of a new developmental stage of drama. Henrik Ibsen is considered the "father of modern drama", with other prominent dramatists of the period being Emile Zola, Maurice Maeterlinck, Bertolt Brecht, Bernard Shaw, and others. Tired of the classical structure, predictable plot and bourgeois motifs, "modern" playwrights experimented with form and genre, and raised new societal issues, such as poverty, social status problems, war and the everyday suffering of the worker class [25], calling upon the readers' intelligence.

"Modern drama" has manifested itself from "naturalism, symbolism, impressionism and expressionism to the theatre of the absurd in the second half of the XX c." [25]. Another peculiarity of "modern drama" is the conceptual transformation of the play. The external events of the play shifted to the characters' inner world, and the play's conflict became psychologised on moral and philosophical issues [25].

Ukrainian theatre has also been through a major change at the same time: a transition from the traditional domestic drama, folk comedies and satirical-burlesque motifs has given way to a number of new genre and style tendencies, contributing to the Ukrainian drama blossom in the XIX-XX c. If the "traditional drama" exposed the issues of the folk life and Ukraine's historical past, the "modern drama" raised a question about individual existential problems within the society [22].

The Blue Rose (1896) is the first psychological drama in Ukrainian literature and the earliest play by Lesia Ukrainka. This play is remarkable for the representation of Ukrainian mindset under the influence of modernism, owing to the author's distinct genre and style orientation towards the West. Ukrainka was the first to explore intellectuals instead of peasantry in literature, thus abandoning the domestic drama. And in her 6 May 1897 letter to M. Kryvynyuk, Ukrainka said the contemporary plays to be boring and not attractive [26], and in her 3 January 1901 letter to O. Kobylanska, she expressed regret for Ukrainian theatre, all this explaining the reasons for her theatre modernisation attempt [26]. After a thorough analysis of *The Blue Rose*, we have concluded that the author didn't deprive her intellectual characters of their Ukrainian identity, but she rather used their origin and intelligence to show education and civility of Ukrainians that was strongly denied by imperial propaganda. We also believe that Lesia Ukrainka have written about the social class she belonged to, as she descended from Cossack families — the Drahomanovs and the Kosachs who received a minor nobility status in the Russian empire [34]. Apart from the high level of education and the all-round development, the Kosachs-Drahomanovs raised children in Ukrainian tradition, instilling respect and admiration for the folklore, national costume and the native language [36, p. 584].

Ukrainka's attempt to show another side of Ukrainians wasn't, sadly, properly appreciated by her contemporaries. The writer recalled how Ivan Karpenko-Karyi criticised her "radical moves" in *The Blue Rose* and advised her "to gradually introduce intellectuals in a

“proportionate” amount to the peasants” [24, p. 228]. The author flatly refused all suggestions to add some features of a domestic drama in the play, for it ruining the modernist concept. Had Ukrainka’s contemporaries “had enough spiritual dioptries” to comprehend her contribution to the literature, as Lina Kostenko stated [27, p. 58], Lesia Ukrainka would have gained a worldwide recognition as a “mother” of psychological drama in Ukraine a long time ago and stood alongside such figures as Ibsen and Shaw. Interestingly, a friend of Ukrainka offered her to stage the play in Minsk by the Marko Kropyvnytskyi’s troupe, however, she wished to debut in Kyiv “in the name of Cossack glory”, as she wrote to her mother on November 7, 1897 [26].

We are committed to the idea that *The Blue Rose*’s modernist tendencies never changed the distinctive feature of Ukrainka’s writing: attention to the characters’ emotions, feelings and experiences, all of which are so skilfully represented in her drama.

One should not forget the main reason of undervaluation of Lesia Ukrainka and many other contemporary Ukrainians — an all-embracing influence of the Russian empire over Ukrainian culture and language linguicide propaganda, particularly displayed in 1863 Valuev Circular and 1876 Ems Decree (active until 1905). Consequently, “being robbed of its statehood, Ukraine was doomed and programmed to be secondary, provincial and “invisible” to the outside world” [25]. Due to established censorship, *The Blue Rose* has undergone several alterations. For example, the conversation between Lyubov and her friend Krytskyi related to the organisation of the lottery lost a couple of lines with an apparent political undertone [39, p. 379].

When *The Blue Rose* was first performed under the guidance of Mykhailo Starytskyi in 1899, it gained an ambiguous reaction from the critics, sparking controversy and debate [32]. Some critics like H. Khotkevych have praised the play for it finally showing Ukrainka’s soul unlike her works about “her beloved Jews, ancient Egyptians and all sorts of other prehistoric characters” where “the author shows us her knowledge and erudition” [42]. A theatrologist Petro Ruhlin noted that the critics seemed to rejoice in emphasizing the failure of the play: “All of their comments are striking in their sharp, almost gloating tone” [32]. Three major pro-imperialistic Kyiv-based newspapers mercilessly ridiculed the play for being just another poorly written “woman’s” play. However, the biggest backlash was caused by Ukrainka’s infusing “exquisitely clever conversations” about love, philosophy and history into Ukrainian characters, seeing it as a failed attempt to portray them as “very educated people” [32]. Another chauvinistic critic called *The Blue Rose* “an evil satire on the Ukrainian elite saying the common literary and scientific terms in “Malorussian” and still adding French” [32].

2.2. Narration and composition features of *The Blue Rose*

In our opinion, the symbiosis of Ukrainka’s modernist pursuits and her individual style is a peculiar feature of *The Blue Rose* which, as any well-crafted dramatic work of this literary movement, is highly symbolic and multidimensional. The metaphor of the blue rose, hidden in the name of the play, can be taken as an unattainable ideal or forbidden love. After having drawn parallels between Lesia Ukrainka’s life and her play’s motifs and characters, we have come to the conclusion that the play is autobiographical. Indeed, the alleged protagonist of Ukrainka, Lyubov Hoshchynska, suffers from an incurable illness and is unhappy in her love life. The theme of estrangement is also present in lives of both women, owing to their intellectual level, non-traditional views on public and personal life, contradictory to those of the society, and health issues. Lyubov’s progressive views on marriage, love and the essence of female existence reflect Ukrainka’s feminism and social activism [32]. Only with a deep analysis of Lesia Ukrainka’s life does come the understanding of her prototype in *The Blue Rose*.

An important modernist element of *The Blue Rose* is intertextuality which adds more meaning and substantiality to the play. The author often refers to numerous historical figures, fiction characters, as well as literary works intertwining them with her play’s plot. Be it

comparison or contrast between her characters and famous figures, or reconsideration of them, Ukrainka always demonstrates the characters' erudition [33]. According to L. Synjavska, the integration of many texts into the text of the play contributes to the emergence of multiple intertexts [33]. A special part of *The Blue Rose's* intertextuality is dedicated to its quotation rate. Ukrainka cited the Bible and various western authors, adding more significance to the scenes and replicas in the play [38].

In order to get the grasp of the below analysed stylistic peculiarities of *The Blue Rose*, a brief summary of the drama and character introduction, as well as their communication styles, is necessary. However, not all the characters will be analysed due to their irrelevance to this thesis's purpose.

Verbal and non-verbal communication of characters in a dramatic work is essential, as it forms their recognisable individual features, deepening the readers' emotional engagement with each of them. Given that the cases of non-verbal communication (gestures, mimicking, facial expressions, body positioning, etc) [6] in *The Blue Rose* are not extensively illustrated by the author, their amount is not enough to be considered character-forming. Instead, paraverbal means of communication (tone of voice, intonation, volume) [6] in the play should be given attention to, for them prompting the plot and character progression.

The drama consists of 5 acts: I and III acts are divided into 13 scenes, II and IV — into 14 scenes, and V act — into 4 scenes. The form of conversation between characters is predominantly a dialogue and much less a monologue.

The protagonist of the play is Lyubov (Lyuba) Oleksandrivna Hoshchynska — a 25-year-old orphaned lady who was raised by her old widowed aunt Olimpiada Ivanivna Kolchevska. Lyubov's nature is quite erratic, her tone of voice is predominantly pessimistic: *"I am certainly not becoming a pianist: I know just enough music to understand it..."*; *"I paint just enough to hang myself"*; and sometimes fatalistic *"Oh, someone who is in danger of this terrible malady should not marry, for it is a crime!"* (Target Text Gloss).

Olimpiada Ivanivna speaks in a pitiful and desperate tone of voice, as a result of her gullible character and her worries for Lyubov: *"How could I not take care of her? But when she furrows her brows, like her late mother, and says: 'Don't torture me!', then I lose my heart, and what can I say to her?"*; *"A fate of a maiden will be ruined for no reason — what a pity it is to look at her."*; *"Lyuba, my darling, what is the matter, what did he say to you?"* (Target Text Gloss).

Orest Mykhailovych Hruich, a young university graduate and an aspiring writer is the second major character in the play. Being of a zealous and unyielding nature, he speaks in a passionate tone: *"And the other risk — the risk of life, oh, that's a different story!"*; *"Oh, that cursed minute when I agreed to let her go alone! Cursed be the time I listened to you!"*; *"What words, what oaths? No need for them! I love you and know nothing else!"* (Target Text Gloss).

Maria Sakharivna Hruicheva, a middle-aged woman of a strong character, who is aggressively protective towards her son Orest. Her peculiar tone of communication is dogmatic and straightforward: *"No, I don't judge anyone, and if I did, I probably wouldn't do it as gently as your aunt."*; *"I have a right over you. I loved you, raised you, gave you my whole life."*; *"No, it will not happen, I will not leave you to this demi-vierge, this vampire."* (Target Text Gloss).

Oleksandra (Sanya) Viktorivna Krasheva, a musical school student, is Lyubov's childhood friend. Her quite hedonistic personality is characterised by a cunning and manipulative tone of communication: *"Let me ask you, how many ladies have heard this and for how many times?"*; *"I could hardly get out! After the first part, I said I had a migraine... ha-ha-ha!"*; Sometimes she speaks carelessly: *"Why would one think about those who are not in this world?"* (Target Text Gloss).

Serhii Petrovych Mylevskyi is "a middle-aged bonvivant, living his 'second youth'" [37]. His manner of speech is humorous, particularly satirically-ironic: *"Troubadours*

sometimes hardly distinguish between a 'blue flower' and an adulterer"; "Well, if you ask me, it is more fun to face the gallows together!" (Target Text Gloss).

Another important character is Yakiv Hryhorovych Protsenko — an old physician of a kind-hearted and humorous nature. However, coming from decades of experience, his tone of voice is nostalgic and patriarchal: *"In our times, such a young lady would not have been husbandless by the time she was twenty-five", "A wife should fear her husband.' The best teaching for a woman, indeed!", "In my opinion, the fewer books a young lady reads, the better, for God's sake!"* (Target Text Gloss).

Andrii Borysovykh Krytskyi is Lyubov's friend with whom she shares an interest in leisure. Having a clingy, parasitic-like nature, his manner of speech is manipulative and mocking: *"It is just that you have grown cold, and the reason for this is also simple, albeit unpleasant... In fact, it is no different from your aunt's!", "Do you wish to save your homeland like Joan of Arc?"* (Target Text Gloss).

Act I introduces us to the characters and suggests attraction between Lyubov and Orest. Given Lyubov's mother's death in the asylum and her father's mental sufferings, she is convinced to have inherited insanity, so she chooses not to engage in "traditional" relationship and find courtly love instead. In Act II Lyubov and Orest's connection becomes deeper but more dramatic, with Lyubov throwing emotional tantrums until she accepts Orest's feelings. Meanwhile, Mylevskyi tries to win Sanya's heart, but she seems sceptical to believe a frivolous man. Act III depicts Sanya and Mylevskyi as newlyweds. Lyubov and Orest reach the emotional climax: starting with Lyuba's unreasonable jealousy of other women, it follows to the premonition, and ends with her hysterical outburst. Act IV depicts Lyubov recovering in Crimea a year after and receiving the news about Orest, crippled due to the illness, being treated at the same resort. Mylevskyi and Lyubov clash over who is responsible for Lyubov and Orest's relationship outcome. Driven by guilt and scared by Orest's mother of his lethal condition, Lyubov decides to see Orest. In Act V Orest is struggling in a wheelchair, ignorant of his professional success and dying to see Lyuba. As Orest promises Lyuba a peaceful future of everlasting love, she loses her head with joy, drinks Orest's undiluted medical solution and urges him to join her.

While working on a concept of insanity, Ukrainka consulted her uncle — Oleksandr Drahomanov, a prominent psychiatrist — regarding psychiatry, studied topical literature and even stayed in an asylum for some time to get into the atmosphere [20, p. 107].

The psycho-emotional aspect of the drama is defined by its dynamic mood constantly changing throughout the same act or even scene. According to our text analysis, the mood in the Act I progresses from ironic and laid-back to melancholic, whereas the II Act starts in an agitated mood, progresses into romantic, then switches to irritated until it becomes a hopeful mood. Act III progresses from a carefree to the jealous mood that becomes frightful upon premonition, changes into hopeless and eventually becomes hysterical. Act IV starts in a hopeless mood, moves to bitter and then — repentant. The final act progresses from a pitiful mood, switching to the hopeful and, lastly, tragic mood.

The spatial relationships of the drama are fixed within a confined space in each act: a living room — a country house — a resort house — a hotel room. The "confined space effect" results in the development of each character's psychology within their own "confined worlds". In our opinion, this approach makes the characters' psychology more complicated and multifaceted. The timeline of events in the drama focuses on 4 separate days within 2 years with no clear time interval. Interestingly, acts I-II take place in late evenings, complementing the intimate atmosphere circulating around two pairs of love interests in the drama. Description of the interior is an interesting detail of the play as it enables envisioning of what is written and helps to form a certain psycho-emotional response. To compare, Act I takes place in a familial house of Lyubov, the living room full of antique and sophisticated furniture, accessories and

appliances, like a piano, expensive books, weapons on the wall, paintings, a fireplace, etc., while Act IV depicts a sanatorium living room with almost no furnishing: one chaise longue and one of the doors that can't be opened. On one hand, a transition from hospitable and prosperous atmosphere to isolation and passiveness is sensed, and on the other hand, it is a representation of Lyubov's character change.

Colour symbolism in the drama adds more psycho-emotional overtones. In *The Blue Rose*, the symbolism of the red colour is evident, with the new meaning and colour tone obtained every time. For example, the beginning of the play takes place in Lyuba's living room, the overall tone of which is dark red. While red indicates strong emotions of passion, love and anger, it also signals about danger, and having added "dark" hues of mystery and fear, the readers are left with the feeling of tension and suspense from the start. In Act II, Lyuba's emotional state and her and Orest's romantic shift in the relationship is represented by the red lampshade she was proud to win in a lottery. Another meaning is given to the red colour in the scene where Lyubov jokingly points out Mylevskyi's resemblance to Mephistopheles under the red light, symbolising ominousness and danger. In Act III the black colour foreshadows the tragic outcome of Lyubov and Orest's love, as Lyubov wore a black veil with the white wedding attire during her mental breakdown.

As it was mentioned earlier, Lesia Ukrainka connected two opposite social classes: a minor nobility, or intellectuals and the peasantry. In order to achieve a noticeable contrast between the classes, the author gave each character the typical features of the class they belonged to. The first feature of nobility is hidden within such surname endings as -ський/-ська (-skyi/-ska) and -цький (-tskyi), belonging to four characters in the play. Meanwhile, the peasant origin of the old physician Protsenko is defined by the ending -енко in his surname. Furthermore, Ukrainka infused intellectuals with a sophisticated manner of speech, expressed by a vast spectre of characters' knowledge and worldview. An extensive use of foreign language insertions, particularly from French and Latin and the reference to such prominent figures, as Dante Alighieri, Sokrates, Joan of Arc, etc. who were not usually known by the peasantry of that time also refers to the nobility. Yakiv Protsenko's speech is less elevated; however, it preserves a strong national flavour. In addition, while the intellectuals outperform each other in their irony and sarcasm, Protsenko represents the riches of the folk wit. Eventually, the characters of both classes are connected by the local dialect which is the one Lesia Ukrainka spoke and a variety of interjections as a common feature of Ukrainians' verbal expressiveness. Interestingly, the characters of Protsenko and Lyubov are also used to show the confrontation between the traditional values, especially in culture, and Lesia Ukrainka's modernistic pursuits, this dialogue being a perfect example of it:

Example 2:

Source Text

Лікар: ... Я, простіть, вашої новітньої музики не розумію: крик, лемент якийсь, стогін, нестотно, як в операційній залі.

Любов: От ми з вами не сходимося в симпатіях; я, власне, найбільше люблю новітню школу!

Лікар (до Люби): І погано, дуже погано! От було за наших часів – Верді, Россіні... [38, р. 37-38]

Target Text

Arzt: ...Entschuldigen Sie, aber ich verstehe Ihre neueste Musik nicht: Schreie, Rufe und Stöhnen, wie in einem Operationssaal.

Ljubow: In diesem Gebiet sind wir uns nicht einig: die neueste Schule gefällt mir eigentlich am besten!

Arzt (zu *Ljuba*): Und das ist schlecht, sehr schlecht! Wie schön war unsere Zeit – Verdi, Rossini...

Target Text Gloss

Doctor: ...Pardon me, but I do not understand your newest music: some screaming, shouting, moaning, just like in the operating room.

Lyubov: We do not see eye to eye on this one; I actually like the newest school of music the most!

Doctor (to Lyuba): It's too bad, too bad! In our time we had Verdi, Rossini...

Chapter 3. Analysis of *The Blue Rose*'s idiostylistic features

3.1. Lexical-semantic aspect

According to N. Pasenchuk, character language plays a major role in completing the image of each character and serves as a means of recognising their other features [31]. The scholar also explains that the specifics of character language are usually conveyed through idioms, set expressions and colloquialisms in the direct speech of the characters in the play [31].

In this thesis such components of character speech were analysed: idioms, borrowings, aphorisms, quotations and proverbs.

Due to the difficulty of identifying figurative language, “the definitions of idioms, collocations, and phrasal expressions vary in different schools of thought” [4]. One thing the scholars can agree upon is that idioms are multiword units of language that are connected to other words, remembered and used as single lexical items, according to A. Peters [10]. In simple words, idioms are “expressions which have a meaning that is not obvious from the individual words” [8]. In *The Blue Rose*, idioms are the most widely used speech pattern, constituting 43% (102 items) of all analysed speech patterns. E. Hinkel believes that idioms have always been difficult to comprehend by non-native speakers [4]. The scholar explains it by the chance of misinterpreting and misusing idioms due to limitations in non-native speakers' vocabularies. Moreover, non-native speakers tend to use contextually inappropriate or rarely used idioms [4].

Mona Baker suggests seven methods of idiom translation. The first one is *using an idiom of similar meaning and form*, thus reaching the equivalency both in meaning and the word number. The next method is *using an idiom of similar meaning but different form*, resulting in inconsistency between ST and TT's word number. Method number three suggests *borrowing the source language idiom* as a way of translating culture-specific items. *Translation by paraphrase* is the next method. M. Baker defines paraphrasing as “translating a source language idiom by giving its meaning in the target language” (1992, p. 74). This method may result in the loss of the cultural importance of an idiom and its effect on the reader. The fifth method implies *translation by the omission of a play on the idiom*. In this case, only a literal meaning of an idiom is given. Method number six suggests *translation by the omission of the entire idiom*. The last method of translating idioms is *compensation* which is appropriate in cases when specific idiomatic features were omitted or played down and further represented in some other place in the text [1].

Following M. Baker's classification of idiom translation methods on the basis of *The Blue Rose*, 55% of Ukrainian idioms were recreated by German idioms of similar meaning and form, 26% — by idioms of similar meaning but different form, 15% — by paraphrasing and 4% — by omission of a play of the idiom. Let's consider such example:

Example 3:

Source Text

Лікар: Що ж з того? І ми з вами, Сергію Петровичу, не молодшаєм! Вже й нам, як то кажуть, не до Петра, а до різдва! [38, p. 38]

Target Text

Arzt: Und was? Und wir beide, Serhij Petrowytsch, werden auch nicht jünger! Wie sagen die Leute: Man soll schon an den Tod denken!

Target Text Gloss

Doctor: And what? And both of us, Serhiy Petrovych, are not getting any younger! As people say: you already should think about death!

This strikingly witty and humorous Ukrainian idiom was paraphrased due to the lack of equivalence or a proper analogy that would transmit the same level of connotation and national flavour. By this idiom, the doctor mocked Mylevskyi for his age after he mocked the doctor's "outdated" music preferences, basically saying that they are the same age. The connotation behind the idiom shows the transience of time: St. Peter's Day, a Slavic feast connected with the end of Kupala celebrations associated with youth, wedding season and harvesting hay for winter is celebrated in summer, while Christmas — in winter. This idiom also defines the fleeting nature of life and refers to elderly people.

To analyse the translation of borrowings, aphorisms and quotations, and proverbs, Vinay and Darbelnet's classification of translation procedures was used. According to their classification, *borrowing* is the simplest translation procedure aimed at "transferring the SL (source language) word directly to the TL (target language) without formal or semantic modification". *Calque*, according to the scholars, is "a special kind of borrowing where the SL expression or structure is transferred in a literal translation". *Literal translation* implies rendering the SL syntax by isomorphic and synonymous TL syntactic structures. *Transposition* is used when a certain grammatical unit needs to be substituted by another without changing the SL unit's meaning. To do so, translators must find alternative structures of the same meaning but of different word classes [11]. *Modulation* suggests the shift in the point of view of the message. *Equivalence* translation is appropriate for rendering idioms, proverbs, nominal or adjectival phrases. *Adaptation* is a type of equivalence translation with the help of which a new socio-culturally equivalent situation is created [18].

Borrowings constitute 14% (32 items) of specific speech patterns in *The Blue Rose* which is explained by the author's intention to intellectualise certain characters pointing out their profound level of education and development. 94% of foreign borrowings were rendered by borrowing, 3% by equivalence and also 3% by modulation.

Aphorisms and quotations in *The Blue Rose* serve not only as a major demonstration of intertextuality, but also create a certain stylistic setting of the text under which it appears more elaborate and intellect-driven. S. Yukhymets defines aphorisms as a "concise expression that belongs to a certain author, asserts a generally significant truth, has a significant pragmatic potential and has an artistically finished form" [19]. The majority of aphorisms belong to Lesia Ukrainka. Meanwhile, a quotation is "a phrase or short piece of writing taken from a longer work of literature, poetry, etc. or what someone else has said" [3]. Aphorisms and quotations comprise 12% (29 items) of the analysed character speech patterns, with 8% (19 items) belonging to Lesia Ukrainka and 4% (10 items) being borrowed from other languages. 52% of lexical elements were rendered by literal translation; equivalence, modulation and transposition comprise 14% each in translation, while borrowing was used for 6% of the speech units. Let us analyse the following quotation:

Example 4:

Source Text

Любов: ...А я йому казала, що я Жанна д'Арк. (З величним жестом.) «Горітиме свята орифлама!» [38, p. 66]

Target Text

Ljubow: ...Und ich habe ihm gesagt, dass ich Jeanne d'Arc bin. (Macht eine mächtige Geste.) „Brennt die heilige Oriflamme!“

Target Text Gloss

Lyubov: ...And I told him that I am Joan of Arc. (Makes a mighty gesture.) "Burn the holly oriflamme!"

During Lyubov's hysterical outburst, she imagines herself as Joan of Arc. Meanwhile, Lesia Ukrainka has been often compared to the national heroine of France and used her image in her writings several times. Notably, the word *oriflamme* is not so rarely used by her either, especially in works dedicated to Joan of Arc. It is difficult to say whether this phrase belongs to the French revolutionist, but we are more inclined to think that the author invented it to enhance the effect of Lyuba's delusional speech. During translation we changed the future tense *zopimume* into the present *burn* for aesthetic purposes. Had we preserved the original idea, the conciseness and subtlety of the exclamation would have been lost: "Die heilige Oriflamme wird brennen!" (German) — "The holy oriflamme will burn!" (Backtranslation). Let's also consider an example of an aphorism:

Example 5:

Source Text

Лікар: ...Молодість без драматургії не може! [38, p. 42]

Target Text

Arzt: ...Jugend und Drama gehören zusammen!

Target Text Gloss

Doctor: ...Youth and drama belong together!

In this fragment, modulation was used, resulting in a slight shift of the idea. However, we can observe a case of an unintentional rhythmicity and rhyming during translation: *Drama—zusammen*, which enables this fragment to compensate for other translation losses encountered on our way.

Medier (2004) defined the proverb as a "short, generally known sentence of the folk containing wisdom, truth, morals, and traditional views in a metaphorical, fixed and memorable form..." [9]. Translation of proverbs is a highly challenging task due to the significant gaps between the SL and TL culture, style and language [17]. Unfortunately, a detailed analysis of this speech unit translation on the basis of *The Blue Rose* is inappropriate due to its insufficient number. Proverbs constitute 1% (3 items) of the analysed character speech patterns and are percentage-wise equal in their translation techniques which are equivalence translation, modulation and literal translation.

3.2. Stylistic features of Lesia Ukrainka's idiolect in *The Blue Rose*

Stylistic marking of character language is another essential character-building component and an integral part of any dramatic text. Preserving and, what is even more important, equivalent rendering of the original text's stylistic content, expressiveness and imagery is of utmost importance in drama translation. To produce an adequate translation, a translator must use different phonetic, lexical and syntactical means of text stylisation in order to evoke the same emotions from the readers or viewers that were intended by the author.

In this subchapter, the most encountered stylistic devices in *The Blue Rose* are reviewed. These include simile, metaphor, figurative epithet, hyperbole, allusion, contrast, antonomasia, with irony, black humour and sarcasm being united in a joint category of humour expressions. To analyse the level of retainment of stylistic devices in the analysed text, R. Strikauskaitė's four-category model is used: maintained, partly maintained, neutralised and compensated stylistic devices [14]. Among 70 stylistic devices analysed in *The Blue Rose*, 59 items (84%) were maintained, 6 (8%) — partially maintained, 4 (6%) — neutralised, and 1 (1%) — compensated.

The difficulty of translating highly expressive texts lies in many reasons. The first issue is the translator's lack of understanding the source text's ideas, resulting in the first not being able to reproduce them truthfully. The next issue lies in the translator's inadequate command of either source or translation language, or sometimes both. If the translator lacks SL knowledge, he or she would not be able to decipher some not so easily perceivable stylistic devices and expressive means. If the translator lacks TL knowledge, he or she would not be able to successfully reproduce the stylistic content of the text even if he or she is able to recognise such in the SL. The result of poor translation competence could be the drama text neutralisation, if not the full detachment from the author's ideas.

An individual style of Lesia Ukrainka is quite noticeable for anyone, who is at least a little acquainted with her literature. Be it poetry, prose or drama, the author never spared the means of stylisation and artistic expression. Ukrainka's style in *The Blue Rose* is manifested through her symbolism, humour and genre syncretism.

Symbolism in *The Blue Rose* is displayed by the use of metaphors, allusions and similes. Metaphors in the play account for 20% (14 items) of stylistic means, one of them being:

Example 6:

Source Text

Острожин: ...Ех, ми, інваліди цивілізації! [38, p. 90]

Target Text

Ostroshyn: ...O wir die Behinderten der Zivilisation!

Target Text Gloss

Ostrozhyh: ...Oh we, the handicapped of civilization!

In this episode, Orest suffers from an acute neuralgic pain during Ostrozhyh's visit. When Orest refuses any help and asks Ostrozhyh to leave, the latter, probably in an attempt to cheer Orest up, calls them both "the handicapped" of civilisation, prompting the sacrifices they make and the pain they endure while living. The image of "the handicapped" is used here metaphorically and points out the mental and spiritual struggles of living in a modernist society. On the other hand, the metaphor may be interpreted ironically as incompatibility of people's spiritual strength and progressive ideas and physical fragility.

Lesia Ukrainka provided a couple of allusions, the total percentage of which is 4% (4 items), to the ancient Athenian judicial council and court, the Areopagus. Let's consider one of them:

Example 7:

Source Text

Любов: Тіточко! Де ваш ареопаг? Перед ким ораторствуете? [38, p. 9]

Target Text

Ljubow: Tantchen! Wo ist Ihr Areopag? An wen halten Sie eine Rede?

Target Text Gloss

Lyubov: Auntie! Where is your Areopagus? To whom are you giving a speech?

In this episode, Olimpiada Ivanivna angrily complains to Mariia Sakharivna about Lyubov's late arrivals from her friend gatherings. Having seen that, Lyubov jokes at her aunt, comparing her to the person seeking justice from someone with authority. In fact, the Areopagus

is used in a figurative meaning when mockingly referring to supposedly influential and powerful people gathered to solve a problem. The allusion continues with Orest's mother being compared to the judge in the Areopagus:

Example 8:

Source Text

Любов: А, се ви, дорога Маріє Захарівно, справляєте роль грізного судьбища! [38, р. 9]

Target Text

Ljubow: Ach, Sie, liebe Marija Sachariwna, führen ein furchtbares Gericht!

Target Text Gloss

Lyubov: Ah, you, dear Mariia Sakharivna, are conducting a fearful trial!

Similes in *The Blue Rose*, making up to 21% (15 items) of all stylistic means, bear mainly a negative meaning, in which people and experiences are compared to being “tossed like an old pack of cards”, “grey, like the autumn rain”, “in wait of a word, like an old man of alms”, etc. Let's consider, however, a positively charged simile, the symbol of which is central to the play:

Example 9:

Source Text

Орест: ...Наше кохання буде чисте, як та чарівна троянда. [38, р. 47]

Target Text

Orest: ...Unsere Liebe wird so rein sein, wie diese herrliche Rose.

Target Text Gloss

Orest: ...Our love will be as pure as this glorious rose.

This fragment describes Orest's confession of love to Lyubov and his promises of what their love would be like. On one hand, the blue rose signifies an idealistic and an unattainable sort of love in real life, but on the other hand, it stands for respect and deep appreciation as the basis of a romantic relationship.

Humour in *The Blue Rose* is inherent in all characters, depending on the situation, with the degree and type of humour being dependent more on the character mood. Due to the diversity of humorous expression in the play and their individual low percentage compared to other stylistic devices, we have decided to combine them, thereby achieving 21% (15 items) of elements, and comment on them as a whole. According to our calculations, 67% of humour in *The Blue Rose* was maintained, 13% – partially maintained, another 13% – neutralised and 7% – compensated.

To begin with, Lesia Ukrainka possessed an exceptional sense of humour which was intelligent and intricate. However, the rough life circumstances and poor health have toughened the author's character, opening the kind of humour far from joyful and light-hearted – dark, sarcastic, sometimes self-deprecating and hyperbolic. Ukrainka's contemporaries criticised her for the lack of light humour or just humour at all. Ivan Franko, commenting on the author's early works, thanked a “mysterious lucky minute” in which she wrote a life-affirming poem [41]. Anyway, we believe humour to be an integral part of human identity, and had Ukrainka had a more peaceful life, not necessarily would her humour have been cheerful, for her illness

and life challenges have been not the only influence on her humour preferences. Let us consider an example of *The Blue Rose*'s sarcasm:

Example 10:

Source Text

Любов: Се так якось вийшло, ми сіли на мілізну, поздоров боже оцих панів.

Милевський: Мене?

Острожин: А я ж тут причому?

Саня (до Острожина): Іменно – «причому»? [38, р. 10]

Target Text

Ljubow: Irgendwie ist es passiert, dass wir auf der Sandbank gelandet sind, Gott segne diese Herren.

Mylewskyj: Mich?

Ostroshyn: Was hat das mit mir zu tun?

Sanja (an Ostroshyn): Wirklich – „was denn“?

Target Text Gloss

Lyubov: Somehow it happened that we ended up on the shoal, God bless these gentlemen.

Mylevskyi: Me?

Ostrozhyn: What does that have to do with me?

Sanya (to Ostrozhyn): Really – “what indeed”?

In this episode, a positively marked idiom *God bless* can mislead into believing that Mylevskyi and Ostrozhyn have helped Lyubov and her friends get out of the shoal but their modesty prevents them from acknowledging their involvement. Only having delved deeper into the plot do we get the right interpretation of the idiom – the aforementioned gentlemen, in fact, caused the group of friends to be stranded on the shoal. Failure to discover the sarcastic tone would have led to the inaccurate and illogical translation. Furthermore, keeping the priority of form correspondence over the lexical one in mind, the replicas of Mylevskyi, Ostrozhyn and Sanya were necessary to be fitted into the original text frames. Sanya's phrase appeared to be tricky for translation as the meaning of quotation marks is uncertain. In our opinion, they serve as a mockery of Ostrozhyn with an emphasis on his words. Having found no hidden connotations behind this word, we assume it to be a sign of verbal emphasis in theatre. Nevertheless, we believe this justification to be enough for preserving the quotation marks. Let's consider a more humorous example:

Example 11:

Source Text

Любов: А знаєте, Сергію Петровичу, вам червоне світло дуже до лиця, ви навіть до Мефістофеля робитесь подібні! [38, р. 32]

Target Text

Ljubow: Und wissen Sie, Serhij Petrowytsch, das rote Licht steht Ihnen sehr gut, Sie sehen sogar aus wie Mephistopheles!

Target Text Gloss

Lyubov: And you know, Serhii Petrovytch, the red light suits you very well, you even look like Mephistopheles!

The irony in this fragment ridicules the duality of human nature. The theme of the sentence looks like a compliment, while the rheme compares Mylevskyi with the negative figure of the Goethe's Mephistopheles – an epitome of cynicism and deceitfulness.

Syncretism is “the attempted reconciliation or union of different or opposing principles, practices, or parties, as in philosophy or religion” [3]. In literature, syncretism is a property of text to be multi-genre, thereby combining the features of different literary genres. In the course of a 5-act drama the readers encounter 3 poems: the Shakespeare's Juliet monologue in the II Scene of the III Act, a Russian-to-Ukrainian translation of S. Nadson's poem *Of your love have I wondered, my friend, more than once* by Ukrainka [40, p. 212] and the author's own short poem *In the blue sea, golden clouds melt* [38, p. 67]. As for Juliet's monologue, we have decided to borrow August Schlegel's translation into German [13, 62-63]. Speaking of two other poems, we have translated from Ukrainian into German specifically for this thesis. Given the topic of our thesis, which is drama translation, we reserve the right not to comment on the issue of poetic translation in detail, however, a few words concerning the issue should be said. In poetic translation, our main priority was readability, rhyme and preservation of imagery and symbols over the form and lexical-grammatical conformity. Due to the largeness of German words and grammatical constructions, we have decided upon elision as the stylistic means to create musicality and a certain rhythmic structure. For instance:

Example 12:

Source Text

В синім морі тануть золоті хмаринки. [38, p. 67]

Target Text

Fließen *gold'ne* Wolken auf dem blauen Meer.

Here, the word *goldene* (golden) loses the middle vowel -e- to maintain rhythmicity.

Example 13:

Source Text

І немов ненавмисне спинивсь на мені
Довго так отой погляд блакитний лагідний, –
Се він мариться серцю у хворому сні – з неминучим
Світанням він зникне безслідний... [38, p. 33]

Target Text

Dieser Blick, so beiläufig gefallen,
So blau und sanft blieb er lange auf *mir*.
Kommt in Traum zu *mein'* Herzen qualvollen,
Und auf Sonnenaufgang ich ihn spurlos *verlier'*...

As was partially discussed in the previous chapters, the grammar of the German language has its peculiarities, one of them being the pronoun declension by person, number and case. In this stanza, the possessive pronoun *meinem* (my) loses its ending -em for the sake of rhythmicity, too. The word *verliere* gets rid of the ending -e and creates a rhyme *mir – verlier*.

All in all, symbolism, humour and genre syncretism in *The Blue Rose* describe Lesia Ukrainka as a talented modernist, innovator and aesthete.

Conclusions

The question of rendering the idiostyle in translation has long been a focus of linguistic and translation studies. Special attention has been paid to the translation methods and techniques, their degree of accuracy based on the level of retainment of lexical-semantic and stylistic elements, as well as compensatory approaches. These translation procedures depend on the type of translation – “translation for page” and “translation for stage”.

In our research, the goal was to preserve the peculiarities of the text aimed to be staged out, as so was the author’s intention towards the source text. Thus, a special attention was given to retaining compositional specifics and the ST’s layout. We also have focused on keeping as many stylistically marked expressions and literary devices from the source text as possible, so that the original imagery and atmosphere would not be lost.

As follows from our analysis, the idiostyle in *The Blue Rose* is realised through the usage of idioms, aphorisms, quotations, borrowings and proverbs, as well as numerous literary devices. The most used speech pattern in the source text is idiom comprising 43% of all speech patterns. The majority of idioms (55%) were rendered by idioms of similar form and meaning, as per M. Baker’s classification. In our opinion, this method conveys equivalence of idiomatic expressions at a high level. For aphorisms and quotations, the most effective method of translation was literal translation (52%), for these speech patterns being a reflection of thought rather than a figurative meaning. Borrowings were rendered with the borrowing technique (94%) in order to preserve the intellectuality and the stylistic flavour of the source text. The national and religious connotations of proverbs required an individual approach to translation, thereby, equivalence (33%), modulation (33%) and literal translation (33%) were among those approaches.

The analysis has concluded 84% of completely maintained literary devices during translation, as per R. Strikauskaitė’s model of literary devices analysis. Among them, 91% of hyperboles were completely maintained, as well as 87% of similes, 80% of figurative epithets, 80% of antonomasia, 73% of humorous expressions (irony, sarcasm and dark humour), and 50% of allusions. Only metaphors and contrast constitute 100% retainment within our analysis. Such disparity in levels of literary device retention lies in their functional diversity and difficulties in their cross-cultural representation.

Our analysis has shown a higher degree of translation losses within stylistically marked expressions compared to literary devices, which may be explained by the universal linguistic property of the latter. A degree of lexical-semantic losses is higher than the degree of stylistic losses, which is predetermined by the differences between the source and target language systems and structures. Since Ukrainian and German belong to different language families, some lexical-grammatical inconsistencies have resulted in translation changes on different language levels.

In conclusion, the problem of rendering idiostylistic elements, and Lesia Ukrainka’s idiostyle in particular, has major prospects in further studies and is to be analysed comprehensively to meet the goal of faithfulness in translation.

References

1. Baker M. (2018). *In other words: A coursebook on translation*. (3rd ed.) Routledge.
2. Bassnett, S. (2002). *Translation studies* (3rd ed.). Routledge.
3. Dictionary.com | Meanings & definitions of English words. (db). In *Dictionary.com*. Retrieved from <https://www.dictionary.com/browse/syncretism>
<https://www.dictionary.com/browse/quotation>
4. Hinkel, E. (2017). Teaching idiomatic expressions and phrases: Insights and techniques. *Iranian Journal of Language Teaching Research*, 5(3), 47–49.
5. Hirniak, S., Kravchenko-Dzondza, O., Lutsiv, S., Lehka, L., & Panochko, M. (2022). Idiolect – idiostyle – sociolect: Differentiation and interrelation of linguistic terms. *RedFame*, 10(3), 92–97.
6. Key, M. (2011). *The relationship of verbal and nonverbal communication*. De Gruyter Mouton.
7. Kornieva, Z. M., & Borbenchuk, I. M. (2022). Idiostyle peculiarities in Tuna Kiremitçi's "Prayers Stay the Same". *Alfred Nobel University Journal of Philology*, 2(24), 224–237.
8. McCarthy, M., & O'Dell, F. (2017). *English idioms in use* (2nd ed.). Cambridge University Press.
9. Mieder, W. (2004). *Proverbs: A handbook*. Greenwood Press.
10. Peters, A. (1983). *The units of language acquisition*. Cambridge University Press.
11. Saridaki, E. (2021). Vinay & Darbelnet's translation techniques: A critical approach to their classification model of translation strategies. *International Journal of Latest Research in Humanities and Social Science*, 4(11), 135–137.
12. Schultze, B. (1998). Highways, byways, and blind alleys in translating drama: Historical and systematic aspects of a cultural technique. *У Translating literatures, translating cultures. New vistas and approaches in Literary studies* (с. 178–190). Erich Schmidt Verlag.
13. *Shakespeare's Romeo und Julia*. (Uebers. von H.W. von Schlegel). (1889). Grote.
14. Strikauskaitė, R. (2016). Translation of stylistic devices in contemporary young adult fiction. *Jaunujų mokslininkų darbai*, 2(46), 46.
15. Styan, J. (1963). *The elements of drama*. Cambridge University Press.
16. Sydorenko, I. (2018). The notion of idiostyle in linguistic studies of literary texts. *Advanced Linguistics*, (1), 16–19.
17. Thalji, M. B. (2015). *The translation of proverbs: Obstacles and strategies* [MA thesis]. Middle East University.
18. Vinay, J. P., & Darbelnet, J. (1958). *Stylistique Comparée du français et de l'anglais: Méthode de traduction*. Didier.
19. Yykhymets, S. (2023). Difficulties in rendering of aphorisms: Lexical transformations. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*, (61), 243–244.
20. Агеєва, В. (1999). *Поетеса зламу століть*. Либідь.
21. Белінська Ю. (2023). Категорія стилю (ідіостилу) як літературознавче явище. *Українська література: Історичний досвід і перспективи*, (2), 114–125.
22. Біличенко О. (2015). *Історія української драматургії та театру: Курс лекцій*. Вид-во Б. І. Маторіна.
23. Бойкарова, Л. (2014). Літературний та сценічний переклад драми як перекладознавча проблема. *Учені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*, 27(4), 89–91.

24. Квітка, К. (1971). На роковини смерті Лесі. У *Леся Українка: Документи і матеріали. 1871–1970*. (с. 228). Дніпро.
25. Колошук Н. (2018). Драматургія Лесі Українки у контексті розвитку “нової європейської драми” на етапі символізму. *Волинська філологічна: текст і контекст*. (26), 91–109.
26. Косач-Кривинюк, О. (1970). *Леся Українка: хронологія життя і творчості*. Гомін України.
27. Костенко, Л. (1989). Поет, що ішов сходами гігантів. У *Українка Леся. Драматичні твори* (с. 57–58). Дніпро.
28. Лесин В., Пулинець О. (1965). *Словник літературознавчих термінів*. Рад. шк.
29. Матвійшин, О. (2011). *Українська проза початку XX століття в перекладах німецькою мовою: лінгвокультурний вимір* [Дис. канд. філолог. наук]. Дрогобицький держ. пед. ун-т ім. Івана Франка.
30. Павлишенко, О. (2004). Маркери авторського ідіолекта в лексико-семантичних полях дієслів англомовної художньої прози. *Мова і культура*, 4(7), 314–315.
31. Пасенчук, Н. (2018). Драматичний текст у перекладі: Проблема відтворення національно-історичної своєрідності оригіналу. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка*, 10, 92–93.
32. Рулін, П. (1927). Перша драма Лесі Українки. У *Леся Українка. Твори: у 7 т.* (с. 7–28). Книгоспілка.
33. Синявська, Л. (2018). Інтертекстуальність драми Лесі Українки "Блакитна троянда". *Записки з романо-германської філології*, (2), 225–230.
34. Скрипка Т. (2013). *Родові гнізда Драгоманових-Косачів: Їх устрій та культура*. Темпора.
35. Стельмах, Б. (2004). Індивідуальний стиль як об'єкт лінгвостилістичних досліджень. *Вісник Уман. педуніверситету: Зб. наук. пр.*, 228–233.
36. Стечак, Г. (2021). Педагогічні аспекти виховання в родині Косачів. 584.
37. Стріха, М. (2010). (Не) можливість перекладу. *Україна модерна*, 16(5), 10–13.
38. Українка Л. (1896). *Блакитна троянда*.
Взято з: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/9452/file.pdf>
39. Українка Л. (1976) *Зібрання творів у 12 т. Т. 3*. Наукова думка
40. Українка, Л. (1975). *Зібрання творів у 12 т. Т.1 : Поезії*. Наукова думка.
41. Франко, І. (1955). Літературно-критичні статті. У *Франко Іван. Твори в 20-ти томах, Т. XVII* (с. 237–256).
42. Хоткевич, Г. (1909). Літературні враження. *Літературно-науковий вісник*, 42(2), 404.
43. Шліхар, Т. (2009). *Відтворення домінантних мовленнєвих актів в українських перекладах англомовної драми* [Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філолог. наук]. Київський національний університет імені Тараса Шевченка.
44. Шум, О. (2017). *Відтворення лексико-стилістичних домінант української художньої прози другої половини XX століття перекладачами-емігрантами* [Дис. канд. філолог. наук]. Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Appendix A

Source text	Target text
Блакитна троянда Драма в 5 діях Дійові особи: Любов Олександрівна Гощинська – панна, сирота, 25 літ. Олімпіада Іванівна Колчевська – її тітка, стара вдова, живе при ній. Орест Михайлович Груїч – молодий письменник, недавно скінчив університет. Марія Захарівна Груїчева – його мати, не дуже стара, енергійна на вид жінка. Сергій Петрович Милевський – bon vivant середнього віку, в часі «других молодощів». Олександра Вікторівна (Саня) Крашева – молода панна, учениця музикальної школи, товаришка Любові. Острожин – літератор, журналіст, старший по виду, ніж по літах. Андрій Борисович Крицький – студент, кінчаючий, товариш Любові. Яків Григорович Проценко – старий лікар, приятель Любові і її тітки. Надежда Петрівна – знайома пані на водах. Психіатр – молодий лікар на водах. 1-ша панночка. 2-га панночка. Хлопчик, Дівчинка – вуличні діти. Дія перша Хата Гощинської, салон. Убраний не убого, але й не дуже розкішно, тільки фантастично, без великої симетрії; двері й вікна з драпіровками. Піаніно, мольберт, картини, бюсти і статуетки, консолі, квітки, вазони і букети; багато книжок і чимало дрібниць. Свічадо теж задрапіроване і прикрашене плющем; вишиваних клаптиків і серветочок зовсім нема. Загальний тон убрання хати темно-червоний. Окрім картин, на стіні висить зброя, пістолі, ножі і т. ін. Посередині скляні двері на ганок, вихід в сад, ними входять знадвору в хату; по ліву руку від них при стіні велика скляна шафа з книжками, здебільшого товстими, в палітурках; по праву – етажерка, теж з книжками, здебільшого в гарних оправах. На лівій стіні двері в столову, на правій теж двері – зимовий вихід. На авансцені, праворуч, – круглий столик перед канапкою, на ньому великий букет і журнали та газети. Крісла біля нього; віддалік серед сцени крісло-коліска, ліворуч, теж на авансцені, менший столик, на ньому альбом з фотографіями. Піаніно трохи в глибині, не при самій стіні; на ньому зверху лежить багато нот в неладі, воно одкрите, і зшиток нот покинутий після грання; біля нього консоль з тропічною рослиною. Праворуч, в глибині, камін,	Die blaue Rose Drama in 5 Akten Personen: Ljubow Oleksandriwna Hoschtschynska, eine junge Frau, verwaist, 25 Jahre alt. Olimpiada Iwaniwna Koltschewska, Ljubows Tante, eine alte Witwe, lebt bei ihr. Orest Mychajlowytsch Hruitsch, ein junger Schriftsteller, gerade Absolvent der Universität. Marija Sachariwna Hruitschewa, Orests Mutter, wirkt nicht so alt, aber sieht energisch aus. Serhij Petrowytsch Mylewskyj, ein Bonvivant mittleren Alters, ist in seiner „zweiten Jugend“. Oleksandra Wiktoriwna (Sanja) Kraschewa, eine junge Frau, Studentin an der Musikschule, Ljubows Freundin. Ostroszyn, ein Literat, Journalist, wirkt älter, als er eigentlich ist. Andrij Borysowjtsch Kryzkyj, ein Student, bald diplomiert, Ljubows Freund. Jakiw Hryhorowjtsch Prozenko, ein alter Arzt, der Freund von Ljubow und von ihrer Tante. Nadeshda Petriwna, eine bekannte Frau aus dem Ferienort. Ein Psychiater, ein junger Arzt aus dem Ferienort. Erste junge Frau. Zweite junge Frau. Ein Junge, ein Mädchen – Gassenkinder. Erster Akt Das Haus von Hoschtschynska, der Salon. Nicht so schäbig, aber auch nicht so schick dekoriert, nur phantastisch und fast nicht symmetrisch; Türen und Fenster mit Vorhängen. Ein Klavier, eine Staffelei, Gemälde, Büsten und Statuetten, Konsolen, Blumentöpfe und Blumensträußen; viele Bücher und genügend Kleinkram. Auch der Spiegel ist drapiert und mit Efeu geschmückt; gar keine Stickereien oder Servietten. Der Grundton des Interieurs ist dunkelrot. Neben den Gemälden hängen Waffen an der Wand: Pistole, Messer und anderes. In der Mitte ist eine Glastür zum Vordach, ein Ausgang zum Garten, durch den alle von draußen nach Hause kommen; nach links steht ein großer Glasschrank mit meist dicken, gebundenen Büchern an der Wand; nach rechts – eine Etagere ebenfalls mit Büchern, aber meist mit schöneren Umschlägen. An der linken Wand befindet sich eine Tür zum Esszimmer, an der rechten Wand auch eine Tür – ein Winterausgang. Auf der Vorbühne rechts steht vor dem Sofa ein runder Tisch mit einem großen Blumenstrauß, Zeitschriften und Zeitungen. Die Sessel daneben; weiter hinten, auf der Bühne steht ein Schaukelstuhl; links, ebenfalls auf der Vorbühne, ein kleines Tischchen mit einem Fotoalbum. Das Klavier, das noch in der

заслонений мальованим екраном; на каміні оригінальні кухлі і чималий старосвітський дзигар.

Вихід 1

Олімпіада Іванівна і пані Груїчева сидять поза більшим столом. Олімпіада Іванівна щось плете, а Груїчева розкладає пасьянс.

Олімпіада Іванівна

(Насуплена, невдоволена, поглядає на дзигар, сердито здвигає плечима) Сьома година! Так і єсть! Ет, бог зна що!

Груїчева

От журитесь ви, Олімпіадо Іванівно, а я вже привикла до тих гулянок.

Олімпіада Іванівна

Та ви думаєте, чого я турбуюсь? Того, що, борони боже, потопляться? Ні, з таким гребцем, як ваш Орест, сього не страшно, а тільки чи Любочці ж при її здоров'ї...

Груїчева

А що, хіба вона слаба?

Олімпіада Іванівна

Та ні, богу дякувати; та все-таки лікарі лякають, бережіть її, кажуть. Чи я ж би її не берегла? Та коли ж як насупить брови, нестотно, як покійна мати її, та скаже: «Не мучте ви мене!» – то у мене й руки опустяться, ну, що їй скажеш?

Груїчева

Та вже звісно, ви її змалку балуєте.

Олімпіада Іванівна

А що ж з нею робить? Правду кажучи, тільки й її, що погуляє бідна дитина; може, так де й щастя своє знайде, а то що ж сидіти, як замураваній... Товариство тільки у неї таке, не подобається мені. Отой підтоптаний Милевський *(крутить головою)*, чистий цуцик. А отого, як вона називає, товариша її, знаєте, Крицького, то я просто боюсь: ще яку халепу наведе! І що то тепер повелось: товариш, товаришка! По-моєму, жінка жінкою, а мужчина мужчиною; яке там товаришування! Ну, я не кажу, приміром, друзі дитячих літ, от як ваш Орест...

Груїчева

(Холодно) Та що ж Орест? *(складає карти)* Це якийсь зачарований пасьянс, ніяк не виходить!

Олімпіада Іванівна

Tiefe und nicht an der Wand steht, ist geöffnet; an ihm liegen viele Notenblätter, einige kurz nach dem Spielen verlassen, unordentlich; daneben steht eine Konsole mit einer tropischen Pflanze. Rechts, in der Tiefe, steht ein Kamin, der durch einen Schirm geschützt ist; auf ihm stehen originale Kelche und eine große alte Uhr.

Erste Szene

Olimpiada Iwaniwna und Frau Hruitschewa sitzen am größeren Tisch. Olimpiada Iwaniwna webt etwas und Frau Hruitschewa spielt Solitaire.

Olimpiada Iwaniwna

(Stirnrunzelnd, unzufrieden, auf die Uhr schauend, verärgert mit den Schultern zuckend.) Sieben Uhr! So ist es! Oje, komm schon!

Hruitschewa

Olimpiada Iwaniwna, während Sie sich aufregen, bin ich an diese Ausflüge gewöhnt.

Olimpiada Iwaniwna

Denken Sie, worüber ich mich Sorge? Dass sie, Gott bewahre, ertrinken? Bei einem so guten Schwimmer wie Orest ist das nicht zu befürchten, aber Ljubas Gesundheit...

Frau Hruitschewa

Ist sie schwach, oder?

Olimpiada Iwaniwna

Nein, Gott sei Dank, aber die Ärzte erschrecken: "Hüten Sie sie". Wann habe ich sie nicht behütet? Wenn sie einen finsternen Blick genauso wie ihre verstorbene Mutter macht und sagt: "Quälen Sie mich nicht!", dann sinken mir die Hände und was soll ich mit ihr dann machen?

Hruitschewa

Kein Wunder – Sie haben sie von Kindheit an verwöhnt.

Olimpiada Iwaniwna

Und was soll ich mit ihr machen? Ehrlich gesagt, das arme Kind soll lieber Spaß haben, dann sehe es mal und finde es sein Schicksal, warum sitzen wie eingemauert? Ihre Freunde aber gefallen mir nicht. Dieser klapprige Mylewskyj *(schüttelt ihren Kopf)*, ist ein echter Speichellecker. Und diesen, den sie Kamerad nennt, Kryzkyj, den fürchte ich einfach: Gott weiß, zu welchem Unfug er fähig ist! Und seit wann ist es Brauch, solche Kameradschaften zu halten? Frau sei Frau und Mann sei Mann! Die Ausnahme sind zum Beispiel Kindheitsfreunde, wie Ihr Orest...

Hruitschewa

(In kaltem Ton) Was ist mit Orest? *(sammelt die Karten)* Was für ein verzauberter Solitaire – das geht nicht!

<i>(Поглядає на неї скося, стискає губи і поводить головою; потім дивиться на дзигар)</i> Ні, далебі, вони міри не знають, це ж просто... <i>(Робить широкий жест рукою)</i> <i>В одчиненому вікні, ліворуч від середніх дверей, з'являється Любов; вона лукаво поклала палець на уста, а другою рукою комусь, щоб мовчав, їй за букетом не видно пані Груїчеву.</i> Любов Тіточко! де ваш ареопаг? Перед ким ораторствуете? Олімпіада Іванівна Що? Ах, Любочка! Нарешті! Ну, як же можна?! Любов Ні, ні, ні, не слухаю! <i>(махав руками, сміється і відступає од вікна.)</i> <i>За сценою чути її голос: «Панове, ходімо в хату!..»</i> Вихід 2 <i>Входять в середні двері Любов, Орест, Милевський, Саня, Острожин.</i> Любов <i>(Обійма тітку)</i> Здорові, тіточко, де ж ваш ареопаг? Олімпіада Іванівна <i>(Цілує її, але все хмуриться)</i> Ет, страмилась би! <i>Товариство вітається тим часом з пані Груїчевою.</i> Груїчева <i>(До Ореста, що вітається з нею)</i> Чого се ви так довго барились? Олімпіада Іванівна тут уже боялась. Орест Та чого ж боятись? Се не первина! Любов <i>(До пані Груїчевої, поки товариство вітається з Олімпіадою Іванівною)</i> А, се ви, дорога Маріє Захарівно, справляєте роль грізного судьбища! <i>(вітається з нею.)</i> Груїчева Ні, я нікого не суджу, а, певно, якби судила, то не так лагідно, як ваша тіточка. Любов	Olimpiada Iwaniwna <i>(Wirft ihr Seitenblick zu, schürzt die Lippen und schüttelt den Kopf; schaut dann auf die Uhr)</i> Sie sind wirklich außer Kontrolle, das ist gar... <i>(macht eine große Handgeste)</i> <i>In einem offenen Fenster, links von der mittleren Tür, erscheint Ljuba; sie legt listig einen Finger auf ihre Lippen und gibt jemandem mit der anderen Hand ein Zeichen zum Schweigen; der Blumenstrauß versperrt Frau Hruitschewa von Ljuba.</i> Ljubow Tantchen! Wo ist Ihr Areopag? An wen halten Sie eine Rede? Olimpiada Iwaniwna Was? Ach, Ljuba! Na endlich! Wie soll ich das ertragen?! Ljubow Nein, nein, nein, ich höre es nicht! <i>(winkt lachend mit den Händen und entfernt sich vom Fenster)</i> <i>Hinter der Bühne hört man ihre Stimme: "Meine Damen und Herren, herzlich willkommen!"</i> Zweite Szene <i>Ljubow, Orest, Mylewskyj, Sanja und Ostroshyn gehen durch die mittlere Tür.</i> Ljubow <i>(Umarmt die Tante)</i> Guten Abend, Tantchen, wo ist Ihr Areopag eigentlich? Olimpiada Iwaniwna <i>(Küsst sie aber bleibt stirnrunzelnd)</i> Ach, schäm dich! <i>Die Gäste begrüßen mittlerweile Frau Hruitschewa.</i> Hruitschewa <i>(Zu Orest, der sie begrüßt)</i> Warum seid ihr so lange gewandert? Olimpiada Iwaniwna hat sich schon Sorgen gemacht. Orest Was für Sorgen? Wäre es das erste Mal! Ljubow <i>(Zu Frau Hruitschewa, während die anderen Olimpiada Iwaniwna begrüßen)</i> Ach, Sie, liebe Marija Sachariwna, führen ein furchtbares Gericht! <i>(begrüßt sie)</i> Hruitschewa Ich stelle niemanden vor Gericht, aber wenn ich es täte, dann würde ich nicht so herablassend sein, wie Ihre liebe Tante. Ljubow
---	--

(До Олімпіади Іванівни) Се так якось вийшло, ми сіли на мілизну, поздоров боже оцих панів. (показує на Милевського і Острожину.)

Милевський
Мене?

Острожин
А я ж тут причому?

Саня
(До Острожини) Іменно – «причому»?

Любов
(Кидається в крісло-колицу й приймає втомлену позу)
Ух, скільки ми гребли! Нам з Орестом належить нагорода за рятунок помираючих на водах! Правда, Оресте?

Орест
Моя мама і Олімпіада Іванівна, здається, зовсім іншої думки.

Груїчева
Про нашу думку не дуже-то хтось дбає.

Олімпіада Іванівна
Авжеж, хтось би пам'ятав про стару тітку!

Острожин
(Тим часом підходить до стола, переглядає газети і журнали, далі ходить по хаті, роздивляється на картини і зброю) У вас оригінальна хата! В ній є щось... moderne!..

Милевський
Страх люблю сей вираз: у ньому все поміщається...

Любов
Тіточко, дайте нам краще матеріальної страви замість духовної, бо коли всі так голодні, як я... Ах! *(закидає руки за голову.)*

Олімпіада Іванівна
(Дивиться на неї і хитає головою) От балувана!

Любов
Хто ж винен, тіточко?

Олімпіада Іванівна махає рукою і подається до дверей праворуч.

Груїчева

(Zu Olimpiada Iwaniwna) Irgendwie ist es passiert, dass wir auf der Sandbank gelandet sind, Gott segne diese Herren. (zeigt auf Mylewskyj und Ostroshyn)

Mylewskyj
Mich?

Ostroshyn
Was hat das mit mir zu tun?

Sanja
(An Ostroshyn) Wirklich – „was denn“?

Ljubow
(Springt auf den Schaukelstuhl und macht eine ermüdete Pose)
O wie lange haben wir gerudert! Ich und Orest sind einer Belohnung für die Rettung der Ertrinkender würdig! Nicht wahr, Orest?

Orest
Meine Mutter und Olimpiada Iwaniwna scheinen völlig unterschiedlicher Meinung zu sein.

Hruitschewa
Als ob unsere Meinung jemanden wirklich interessiert.

Olimpiada Iwaniwna
Sicher, wenn jemand nur die alte Tante im Sinn hätte!

Ostroshyn
(Kommt inzwischen an den Tisch, blättert in Zeitschriften und Zeitungen, geht dann um das Haus herum und betrachtet die Gemälde und Waffen) Was für ein originelles Haus! Hier gibt es etwas... „moderne“!

Mylewskyj
Dieser Begriff macht mich verrückt: wie viel er umfasst...

Ljubow
Tantchen, gib uns lieber greifbares Essen als geistiges, denn wenn alle so hungrig sind wie ich... Ach! *(wirft die Hände hinter den Kopf)*

Olimpiada Iwaniwna
(Schüttelt den Kopf und sieht sie an) So launisch!

Ljubow
Wessen Schuld ist das?

Olimpiada Iwaniwna winkt mit dem Arm und geht zur Tür rechts.

Hruitschewa
Warte, Olimpiada Iwaniwna... Ich muss mich schon verabschieden. Orest, kommst du?

Пождїть, Олімпіадо Іванівно... бувайте здорові, я вже йду. А ти, Оресте?

Орест
(*Нерішуче*) Та я...

Любов
Ні, Оресте, ви зостаньтесь! Ви ж нічого не маєте проти, Маріє Захарівно?

Груїчева
Се його діло, я тільки думала, що вже пізно, там обід...

Любов
У нас пообідає. Згода?

Орест
Спасибі. Так я зостанусь, мамо. Я хутко прийду. А втім, як запізнюсь, то ти не жди.

Груїчева
Як уважаєш. Бувайте здорові. (*вклоняється всім взагалі, а Любі подає руку; з Олімпіадою Іванівною цілується і виходить в середні двері.*)

Олімпіада Іванівна виходить праворуч.

Вихід 3
Ті ж без Олімпіади Іванівни і пані Груїчевої.

Милевський
(*Спиняється перед завішеним мольбертом*) Любов Олександрівно, можна подивитись на ваш малюнок?

Острожин
(*Здалека поглядаючи на картину*) А ви малюєте? Може, нової якої школи тримаєтесь?

Любов
Куди там «школи»! Я малюю якраз настільки, щоб повіситись.

Орест
Як се?

Любов
А так, пам'ятаєте, в одному романі Золя маляр вішається з розпачу, бо не може барвами змалювати свій ідеал. Отож, я знаю, що треба малювати, та не знаю як, хисту бракує!

Орест
Що ж, навчитесь іще. Ви ж не так давно почали.

Любов

Orest
(*Zögernd*) Ich...

Ljubow
Orest, bleiben Sie, bitte! Marija Sachariwna, haben Sie nichts dagegen?

Hruitschewa
Das ist seine Sache, aber ich dachte, es wäre schon recht Zeit für Abendbrot...

Ljubow
Er könnte bei uns essen.

Orest
Danke. Ja, Mutter, ich bleibe. Ich komme schnell. Aber wenn ich zu spät komme – warte nicht auf mich.

Hruitschewa
Wie du willst. Gute Nacht. (*verbeugt sich vor allen und gibt Ljuba die Hand; küsst mit Olimpiada Iwaniwna und geht zur mittleren Tür hinaus.*)

Olimpiada Iwaniwna geht nach rechts raus.

Dritte Szene
Dieselbe ohne Olimpiada Iwaniwna und Fr. Hruitschewa.

Mylewskyj
(*Stoppt vor der vorgehängten Staffelei*) Ljubow Oleksandriwna, darf ich Ihr Gemälde sehen?

Ostroschyn
(*Betrachtet das Gemälde aus der Ferne*) Malen Sie? Verfolgen Sie vielleicht eine neue Schule?

Ljubow
Ach, wirklich, "Schule"! Ich male gerade genug, um mich aufzuhängen.

Orest
Wie ist es?

Ljubow
Wie in einem Roman von Zola, wo sich der Maler aus Verzweiflung aufhängt, weil er sein Ideal nicht mit den Farben beschreiben kann. Nun, ich weiß, was ich malen will, aber weiß nicht wie – mir fehlt das Talent!

Orest
Nun, lernen Sie das noch. Sie haben noch nicht lange angefangen.

Ljubow

<i>(Махає рукою)</i> Шкода, на се треба витривалості – не моєї. Милевський <i>(Дивлячись на картину)</i> Чого ж ви так? Се дуже мило... Любов Іменно! <i>(підходить до піаніно і бере скільки акордів, не сідаючи.)</i> Острожин Заграйте що-небудь, як ваша ласка. Ви, певно, граєте новітніх композиторів? Любов Просіть краще Саню: вона ж піаністка, а я вже напевне піаністкою не буду, знаю музику настільки, щоб се розуміти... Орест Ну, що се у вас такий песимізм сьогодні? Любов Зовсім ні, а просто самосвідомість; краще ж завжди дивитися правді в вічі. Милевський «Тьмы низких истин нам дороже нас возвышающий обман!» Любов Ну, се вже пора покинути. Обман завжди обманом і буде. Острожин <i>(Сів, роздивляється альбом)</i> Любов Олександрівно, що се за пані в такому чудному убранні? Красива, тільки... якби се було не в вашому альбомі, то сказав би, що се якась зірка з demi-monde. Се, певно, актриса в ролі божевільної? Любов <i>(Підходить ближче, глянула в альбом, опустила очі)</i> Се моя мама, вона була тоді слаба, портрет знятий в шпиталі. Острожин <i>(Збентежено)</i> Ах!... <i>(згодом підходить до стола й починає ворухити газети.)</i> Милевський <i>(Внівголоса)</i> Ото вже!	<i>(Winkt mit der Hand)</i> Leider braucht man dazu Ausdauer – nicht für mich. Mylewskyj <i>(Mit Blick auf das Gemälde)</i> Warum sagen Sie das? Es sieht nett aus... Ljubow Genau! <i>(kommt zum Klavier und nimmt stehend einige Akkorde)</i> Ostroszyn Seien Sie so nett, uns etwas vorzuspielen? Sie müssen die neuesten Komponisten spielen, nicht wahr? Ljubow Fragen Sie lieber Sanja, denn sie ist Pianistin, und ich werde vielleicht schon keine – ich verstehe genug von Musik, um es zu wissen... Orest Warum sind Sie heute so pessimistisch? Ljubow Gar nicht, sondern selbst erkennt; es ist immer besser, der Wahrheit ins Auge zu sehen. Mylewskyj “Dunkelheit niedriger Wahrheiten ist uns lieber als erhebliche Täuschung!” Ljubow Wir sollten das schon aufgeben. Täuschung wird immer Täuschung bleiben. Ostroszyn <i>(Setzt sich und betrachtet das Fotoalbum)</i> Ljubow Oleksandriwna, wer ist diese seltsam gekleidete Frau? Sie ist schön, aber wenn sie nicht in Ihrem Album wäre, würde ich sagen, sie ist eine Berühmtheit aus “demi-monde”. Sie muss eine Schauspielerin in der Rolle der Verrückten sein, oder? Ljubow <i>(Nähert sich, schaut aufs Album und blickt nach unten)</i> Das ist meine Mutter, die damals geschwächt war. Das Porträt wurde im Krankenhaus aufgenommen. Ostroszyn <i>(Peinlich)</i> Ach! <i>(dann kommt er an den Tisch und blättert in den Zeitschriften.)</i> Mylewskyj <i>(Tuschelnd)</i> Wahnsinn! <i>Orest schweigt stirnrunzelnd. Sanja bleibt auch still und blättert in einem Buch.</i>
---	--

Орест мовчить, насупився. Саня теж мовчить, перегортає якусь книжку.

Любов

(Нервовим голосом) Чого ви, панове, так збентежились?

Ні, справді, чому про душевну слабкість не можна говорити без того, щоб не вийшло ніяково? Так, наче се щось ганебне! *(змінює тон, лагідно, сумно.)* Ні, се не ганебно, се тільки дуже, дуже сумно для родини... От як мій бідний татко. Коли б ви бачили його в ті дні, як він приходив від мами з шпиталю... *(зовсім тихо.)* Я думаю – се його вбило... *(знов голосно.)* О, той, кому загрожує ся страшна хвороба, не повинен би дружитись, се просто злочин!

Орест

Ну, хіба ж хто може се передчувати?

Любов

Чому ж ні? А, приміром, діти таких слабих? Не тільки можуть, а навіть повинні думати про се...

Орест

(Палко) Боже мій! Хіба ж се так фатально, що мусить одбиватись на дітях? Може бути так, а може й зовсім інакше.

Любов

Тут досить одної можливості... Мій бідний татко, з якою тривогою він дивився на мене... *(до Острожини.)*

Скажіть, правда ж я похожа на мамин портрет?

Острожин

Так, здається. *(дивиться на неї.)* Справді, фамільна подібність...

Орест

Ні, ні. *(поспішно.)* Де ж там! нічого спільного! Ви – вилитий батько!

Любов

Оресте! Я ж бачу себе в свічадо!.. Та все одно. Се добре, що я все це знаю, бо я знатиму, як направити своє життя.

Острожин

Се надто педантично для femme moderne...

Любов

(Здержано, але суворо) М-г Острожин, се розмова серйозна, хоча теж moderne, коли хочете. *(до інших, напружено всміхнувшись.)* Справді, панове, розмова наша виходить à la Ібсен. Що ж робити? Наше бідне покоління стільки вже ганьби прийняло за необачність, егоїзм, що нарешті задумало поправити свою репутацію і поставило ребром питання про спадковість. Се, панове,

Ljubow

(Nervös) Was hat euch so unbehaglich gemacht? Nein, wirklich, warum kann man nicht die geistige Schwäche besprechen, ohne sich zu schämen? Wenn es etwas Schändliches wäre! *(ihr Ton wird sanft und traurig)* Das ist keine Schande, nur eine große, große Trauer für die Familie... Wie für meinen armen Vater. Wenn ihr ihn nur an diesen Tagen gesehen hättet, als er aus dem Krankenhaus kam... *(ganz leise.)* Ich glaube, das hat ihn umgebracht. *(wieder laut.)* Och, wer von dieser schrecklichen Krankheit bedroht ist, darf nie heiraten – das ist ein echtes Verbrechen!

Orest

Nun, wer kann das vorhersagen?

Ljubow

Warum nicht? Und nehmen wir die Kinder dieser Kranken – die nicht nur können, sie müssen darüber nachdenken...

Orest

(Leidenschaftlich) Mein Gott! Ist es wirklich so fatal, dass es auf Kinder wirken muss? Vielleicht ist es so, vielleicht ist es aber ganz anders.

Ljubow

Eine Möglichkeit ist genug... Mein armer Vater... Mit solcher Angst schaut er mich an... *(zu Ostroshyn.)* Sagen Sie mal, bin ich an Mamas Porträt nicht ähnlich?

Ostroshyn

Ja, so scheint es. *(schaut sie an.)* Die echte Familienähnlichkeit...

Orest

Gar nicht. *(eilig.)* Wo haben Sie was Ähnliches gesehen? Ljuba, Sie sehen genauso aus wie Ihr Vater!

Ljubow

Orest, ich sehe mich im Spiegel! Mir ist egal... Besser ist, alles zu wissen, um dann das eigene Leben richtig zu führen.

Ostroshyn

Für die „Femme moderne“ ist das zu pedantisch...

Ljubow

(Zurückhaltend, aber hart) Monsieur Ostroshyn, dieses Gespräch ist seriös, aber auch „moderne“, wenn Sie so wollen. *(zu den anderen mit einem angespannten Lächeln.)* Wirklich, meine lieben Gäste, unser Gespräch ist „à la Ibsen“ geworden. Was sollen wir tun? Unsere arme Generation hat genug Schande über früheren Leichtsinn und Egoismus bekommen, um letztlich bereit zu sein, ihre Reputation reinzuwaschen und die Erbschaftsfrage in aller Schärfe zu stellen. Das ist der alten christlichen und philosophischen Moral würdig. Gesetz der

варто давньої християнської філософської моралі. Закон причинності, спадковість, виродження – от наші нові боги...

Орест

Веселий Олімп, нема що казати!

Любов

(Не вважаючи на слова Ореста) Спадок – се фатум, се мойра, се бог, що мститься до чотирнадцятого коліна. На кого ж він наложити важку руку, той мусить пам'ятати, що за одну хвилину його солодкої втіхи ціле безневинне покоління заплатить страшною ціною. Се, панове, така відповідальність...

Орест

Між вашими богами є закон причинності, а він виключає всяку думку про повинність і відповідальність!

Милевський

Qu'importe des vagues humanites, pourvu que le geste soit beau! Що нам до невідомих поколінь, аби скрасить своє життя!

Острожин

Ми мусимо дбати тільки про своє власне «я» і прислухатись до його емоцій.

Саня

Що там думати про тих, кого нема на світі? «Ще нема ніде нічого», як каже моя служниця...

Милевський

Як мило ви се сказали!

Саня

Та й, нарешті, за віщо я маю каратись за других? Відцуратись радощів життя з-за других – се тяжка кара. Пам'ятати про різні спадки варто хіба задля себе, щоб своє здоров'я берегти, жити гігієнічно...

Любов

(Перебиває, наслідуючи Санін тон) І отруїти вкінці вже й так отруєне життя. Ні, Саню, ради сього не варт. «Ніж доходить на лютім, повільнім вогні, краще блиснути враз і згоріти!»

Орест дивиться на неї з докором і хитає головою.

Любов

(Рантом сміється) Ну от, який ви смішний, Оресте, дивитесь на мене, як тьотя Ліпа!.. Оце, панове, мені загадавсь один анекдот, ні – не то що анекдот, у татка був один знайомий, старий мізантроп. У нього було одно прислів'я; я й тепер пам'ятаю той вовкуватий тон, яким

Kausalität, Erbschaft und Degeneration sind unsere neuen Götter...

Орест

Lustiger Olymp – nichts mehr zu sagen!

Ljubow

(Nicht auf ihn aufpassend) Das Erbe ist ein Fatum, eine Moira, ein Gott, der bis in die vierzehnte Generation Rache nimmt. Der, auf den es seine schwere Hand legt, darf nicht vergessen, dass eine Minute seines süßen Vergnügens von der unschuldigen Generation mit einem schrecklichen Preis bezahlt wird. Das ist ja eine große Verantwortung...

Орест

Es gibt ein Gesetz der Kausalität zwischen Ihren Göttern, und es schließt jede Vorstellung von Pflicht und Verantwortung aus!

Mylewskyj

„Wen kümmert das Opfer, wenn die Gewalttat schön ist!“ Was haben wir mit unbekannten Generationen zu tun – wir müssen unser Leben verschönern!

Ostroszyn

Man muss sich nur um das eigene „ich“ kümmern und seine eigene Emotionen beachten.

Sanja

Wer denkt an die, die nicht in der Welt sind? „Nirgendwo ist noch nichts“, wie mein Hausmädchen sagt.

Mylewskyj

Wie nett Sie haben das gesagt!

Sanja

Und schließlich: Warum muss ich für andere bestrafen? Für andere auf Lebensfreude zu verzichten ist eine schwere Strafe. Man muss sich zumindest für sich selbst an verschiedenes Erbe erinnern, um Gesundheit zu bewahren und hygienisch zu leben...

Ljubow

(Unterbricht und imitiert Sanjas Ton) Und am Ende das bereits vergiftete Leben zu vergiften. Nein, Sanja, in Gottes Namen, das ist sinnlos. „Statt in wütenden, langsamen Flammen zu bleiben, ist es besser, sofort zu glühen und zu verbrennen!“

Orest schaut sie tadelnd an und schüttelt den Kopf.

Ljubow

(Lacht plötzlich) Orest, Sie sind so lächerlich – Sie sehen mich an wie Tante Lipa! Übrigens ist mir ein Witz eingefallen, nein, eher ein Sprichwort, das mein Vater von seinem Freund, einem alten Misanthropen, gehört hat, dessen grimmiger Ton ich immer noch im Ohr habe: „Jeder hat das Recht, sich

він говорив: «Всякий має право повіситись!» *(сміється.)*
Се дотепно, правда? Аби тільки нікого на шибеницю з собою не тяг, а сам, як знаєш.

Милевський

Ну, по-моєму, і на шибеницю веселіше лізти в компанії!

Орест

А по-моєму, говорить про таке слабодушно!

Вихід 4

Ті ж і Олімпіада Іванівна.

Олімпіада Іванівна

Панове, може, ваша ласка закусити! Любочко, проси!
Воно-то був і обід, та вже тепер, що бог послав. Хто пізно ходить, той сам собі шкодить.

Любов

Прошу, панове!

Острожин

(Подає їй руку) Я мушу йти...

Любов

Куди ж ви?

Острожин

А треба, знаєте, ще скінчити фейлетон; гулянки гулянками, а велике колесо цивілізації потребує своєї жертви... Ах, от, Оресте Михайловичу, щоб не забути!
Наша редакція дуже інтересується мати вас своїм постійним співробітником. Шкода, що тепер уже не час, а то б ми умовились, мені доручено...

Орест

Ні, знаєте, я ні в які сталі умови не думаю вступати, не вмію ходити в ярмі, хоч би й в літературному; до того ж, поки що, слава богу, мене ніщо не примушує до самозапряжки.

Острожин

Як уважаєте, тільки се не сучасно для такої сили, як ви.
(виходить, вклонившись всім.)

Любов іде з тіткою в столову.

Вихід 5

Ті ж без Острожина.

Милевський

(Ідучи до Ореста) Чого ви такий понурий?

aufzuhängen!" *(lacht.)* Ist das nicht lustig? Solange man niemanden mit sich zum Henker bringt, kann jeder tun, was er will.

Mylewskyj

Ich finde es lustiger, mit den Freunden zum Henker zu gehen!

Orest

Und meiner Meinung nach ist es schwachsinig, darüber zu reden!

Vierte Szene

Dieselbe und Olimpiada Iwaniwna.

Olimpiada Iwaniwna

Meine Damen und Herren, wollt ihr essen? Ljuba, Schatz, lade die Gäste ein! Denn das Abendbrot ist schon vorbei, wir haben, was Gott uns geschickt hat. Wer zu spät kommt, schadet sich selbst.

Ljubow

Kommt bitte zu Tisch!

Ostroschyn

(Gibt ihr die Hand) Ich muss gehen...

Ljubow

Lassen Sie uns schon?

Ostroschyn

Besuche sind Besuche, aber ich muss mein Feuilleton beenden – das große Rad der Zivilisation fordert Opfer... Ach ja, das hätte ich fast vergessen! Orest Mychajlowytsch, unsere Redaktion ist an einer ständigen Zusammenarbeit mit Ihnen interessiert. Leider ist die Zeit nicht günstig, andernfalls würden wir mit Ihnen verhandeln – so wurde ich gesagt...

Orest

Sehen Sie, die ständige Zusammenarbeit passt nicht zu mir – ich kann kein Joch tragen, das wäre sogar literarisch; außerdem zwingt mich jetzt zum Glück nichts, selbst ein Joch zu tragen.

Ostroschyn

Wie Sie wollen, aber das ist nicht modern für ein Talent wie Sie.
(verbeugt sich vor allen und geht heraus.)

Ljubow geht mit ihrer Tante ins Esszimmer.

Fünfte Szene

Dieselbe ohne Ostroschyn.

Mylewskyj

(Kommt zu Orest) Warum sind Sie so traurig?

Orest

Орест

Та досадно, ся розмова... Чорт приніс язикатого
Острожина, – ідіот!

Ідуть і собі праворуч. Чути дзвінок і голос Олімпіади Іванівни з столової: «Ні, ні, не турбуйтеся, я сама одчиню!»

Вихід 6

Олімпіада Іванівна

(Іде через хату й вихиляється в вікно, стараючись побачить, хто дзвонить знадвору) Здається, Крицький, от іще мана! (відступає од вікна і йде одчинити двері; потім вертається, за нею Крицький.)

Вихід 7

Олімпіада Іванівна і Крицький.

Крицький

То викличте мені, з ласки вашої, Любов Олександрівну на хвилинку, я довго не затримаю.

Олімпіада Іванівна

Та, може б, ви пождали або потім зайшли б, вона обідає з гостями.

Крицький

Ні, я не можу ждати, ніколи, я хотів би тепер бачити Любов Олександрівну: у мене до неї діло...

Олімпіада Іванівна

(Нерадо) Ну, добре, я їй скажу.

Вихід 8

Ті ж і Любов (спривається з тіткою в дверях).

Любов

Здорові, Андрію Борисовичу! Що се ви, тіточко, торгуєтесь з ним?

Олімпіада Іванівна

(Тихо до Люби) І що там за діла? *(виходить.)*

Вихід 9

Ті ж без Олімпіади Іванівни.

Крицький

Не любить мене ваша тітка!

Любов

Е, вона у мене строга... на словах! Ну, чим маю служити?

Ach, dieses Gespräch war bedauerlich... Der Teufel hat den zungenredenden Ostrozhyn gebracht, einen Idioten!

Die beiden gehen nach rechts. Man hört die Klingel und Olimpiada Iwaniwnas Stimme aus dem Esszimmer: "Keine Sorge, ich komme zur Tür!"

Sechste Szene

Olimpiada Iwaniwna

(Geht durchs Haus und lehnt sich aus dem Fenster, um zu sehen, wer draußen klingelt) Ich glaube, Kryzkyj ist da – was für ein Glück! *(geht aus dem Fenster und kommt zur Tür; als sie zurückkommt, folgt ihr Kryzkyj.)*

Siebte Szene

Olimpiada Iwaniwna und Kryzkyj.

Kryzkyj

Dann seien Sie so nett und rufen Sie Ljubow Oleksandriwna für mich an – ich brauche nur eine Minute.

Olimpiada Iwaniwna

Warten Sie lieber oder kommen Sie später – sie ist mit Gästen beim Abendbrot.

Kryzkyj

Auf keinen Fall! Ich möchte jetzt Ljubow Oleksandriwna sehen, denn ich habe ein Geschäft mit ihr zu regeln...

Olimpiada Iwaniwna

(Grimmig) Dann sage ich es ihr.

Achte Szene

Dieselbe und Ljubow (trifft seine Tante an der Tür)

Ljubow

Guten Abend, Andrij Borysowytsch! Tantchen, worüber feilschen Sie hier?

Olimpiada Iwaniwna

(Leise zu Ljuba) Was für Geschäfte habt ihr? *(geht weg.)*

Neunte Szene

Dieselbe ohne Olimpiada Iwaniwna.

Kryzkyj

Ihre Tantchen kann mich nicht leiden!

Ljubow

Eh, sie ist streng... in Worten! Nun, wie kann ich nützlich sein?

Kryzkyj

Крицький

Як офіційно! Бачте, Любов Олександрівно, тут така справа, що треба врядити вечірку чи лотерею, тільки якнайскоріше. Наші тільки на вас надіються!

Любов

Ох, які ви швидкі! Так-то вам легко вечірку справити!

Крицький

Ну, лотерею!

Любов

Се пропаще діло! Вже скільки разів так було, що ми самі свої білети купували!

Крицький

Однак треба якось врядити!

Любов

А хіба конче треба?

Крицький

Ви самі знаєте. Та що се у вас такий тон сьогодні?

Любов

Та так, я думаю, що... Хто його знає, чи варт товар роботи?

Крицький

Себто як?

Любов

А так. З тими вечірками клопоту не оберешся і перше, і ще більше потім, а користі здебільшого так мало. Вже я про те не кажу, нудота сливе завжди на них!

Крицький

Ех, Любов Олександрівно, мені здається, що тут не в тім сила, а просто ви охолонули, і причина сьому теж проста, хоч і неприємна...

Любов

А власне?

Крицький

А власне, те ж саме, що і в вашої тіточки!

Любов

(Сміється) От уже попали, вибачайте, пальцем в небо!

На доказ того, що ви помиляєтесь, я вам скажу, що «приложу все старания» і навіть сама в себе зайві білети куплю. Ну, що? Вдовольнились?

Крицький

Не зовсім!

Wie offiziell! Sehen Sie, Ljubow Oleksandriwna, wir brauchen eine Party oder eine Lotterie, und zwar so schnell wie möglich. Alle unsere Hoffnungen ruhen auf Ihnen!

Ljubow

Och, wie flink seid ihr! So ist es für Sie ganz einfach, eine Party zu veranstalten!

Kryzkyj

Dann eine Lotterie!

Ljubow

Auf keinen Fall! Wie oft ist es schon passiert, dass wir unsere Lotterielose selbst kaufen mussten?

Kryzkyj

Allerdings muss man das irgendwie machen!

Ljubow

Warum solche Notwendigkeit?

Kryzkyj

Das wissen sie gut. So einen Ton haben Sie heute!

Ljubow

Ich nur denke, dass... Wer weiß, ob das Produkt die Arbeit wert ist?

Kryzkyj

Was bedeutet es?

Ljubow

Die Partys sind immer eine Menge Ärger, aber der Nutzen ist meistens gering. Ganz zu schweigen von der Langeweile, die dort fast immer herrscht!

Kryzkyj

Ach, Ljubow Oleksandriwna, ich habe den Eindruck, dass es nicht darum geht – Sie haben sich eher abgekühlt und der Grund dafür ist einfach, aber unangenehm...

Ljubow

Und eigentlich?

Kryzkyj

Eigentlich das gleiche, wie bei ihrer Tante!

Ljubow

(Lacht) Hier irren Sie sich. Um Ihnen Irrtum zu beweisen, verspreche ich, „mein Bestes zu geben“ und sogar meine überflüssigen Lotterielose zu kaufen! Nun, was sagen Sie? Sind Sie zufrieden?

Kryzkyj

Nicht ganz!

Любов

А чого ж вам треба?

Крицький

У вас не такий тон був перше, Любов Олександрівно!
Пам'ятаєте, як ви були душею гуртка нашого?

Любов

Забуваєте, що мені тоді було вісімнадцять літ, а тепер
вже, слава богу, чверть століття!

Крицький

Що ж з того? Звісно, коли інтереси міняються, як дамські
моди...

Любов

Я бачу, ви вже зараз лятяться почнете. Але ж краще
роз'яснить справу спокійно й щиро, як і слід дорослим
людям. Невже вам ніколи не спадало на думку, що всі оці
наші заходи, метушіння, все це робиться, аби тільки не
сидіти склавши руки. Так це все дрібно, мікроскопічно!

Крицький

А вам хочеться світ здивувати чимсь грандіозним?
Рідний край врятувати, як Жанна д'Арк?

Любов

(Трохи роздражнена) Знаю я дуже добре, що я не Жанна
д'Арк! Готова навіть згодитись, що для героїнь тепер
місця нема, хоч се ще хто його зна. Готова згодитись, що
краще робити те, що ми робимо, ніж зовсім нічого. Але
згодьтесь і ви, що горіти і пломеніти від сього просто
смішно! От ви тільки що корили мене Жанною д'Арк, а
самі хочете...

*Олімпіада Іванівна заглядає в двері; Крицький се
зауважив.*

Крицький

(Зітхає) Ох, Любов Олександрівно, Любов
Олександрівно... Ну, однак я вас затримую. Який же
практичний результат мого непрошеного візиту до вас?
Може, краще мені повернути голоблі куди в інший бік?

Любов

Ну, ну, се вже почались «жалкие слова». Я ж сказала, що
хазяйська частина справи вся на мені. І взагалі, чим
можу, готова служити. *(показує на своє горло і піаніно.)*

Крицький

(Стискає їй руку) Спасибі! Ех, яка ви, справді! До
побачення!

Любов

Ljubow

Was wollen Sie noch?

Kryzkyj

Früher waren Sie anderer Meinung, Ljubow Oleksandriwna!
Haben Sie vergessen, dass Sie die Seele unseres Kreises waren?

Ljubow

Haben Sie vergessen, dass ich damals achtzehn Jahre alt war,
und jetzt, Gott sei Dank, ein Vierteljahrhundert alt!

Kryzkyj

Na und? Aber wenn sich die Interessen ändern wie die
Damenmode...

Ljubow

Ich sehe schon, dass Sie gleich fluchen werden. Aber klären wir
diese Frage lieber wie Erwachsene: ruhig und ehrlich. Ist Ihnen
schon einmal in den Sinn gekommen, dass alle unsere
Veranstaltungen und Trubel stattfinden, um nur die Zeit zu
verschwenden? Es ist also alles klein, mikroskopisch!

Kryzkyj

Wollen Sie die Welt mit etwas Großem überraschen? Vielleicht
wie Jeanne d'Arc die Heimat retten?

Ljubow

(Leicht irritiert) Mir ist wohl bewusst, dass ich keine Jeanne
d'Arc bin! Ich bin sogar bereit zuzustimmen, dass es heute
keinen Platz für Heldinnen gibt, aber wer weiß? Ich bin bereit
zuzustimmen, dass es besser ist, das zu tun, was wir tun, als gar
nichts zu tun. Aber stimmen Sie auch zu, dass es ganz lächerlich
ist, darüber zu schwärmen? Nun, Sie haben mich gerade mit
Jeanne d'Arc beschimpft, und Sie selbst wollen...

*Olimpiada Iwaniwna schaut durch die Tür, so dass Kryzkyj es
bemerkt.*

Kryzkyj

(Seufzend) Och, ich verstehe, Ljubow Oleksandriwna... Nun, ich
halte Ihnen zurück. Was ist das praktische Ergebnis meines
ungebetenen Besuchs bei Ihnen? Soll ich mich an jemand
anderen wenden?

Ljubow

Na, na, ersparen Sie mir diese pathetischen Worte. Ich habe
versprochen, dass ich die organisatorische Seite übernehme. Und
ich werde auf jede weitere Weise helfen. *(zeigt auf ihren Hals
und das Klavier.)*

Kryzkyj

(Schüttelt ihre Hand) Vielen Dank! Ach, was für eine Frau Sie
sind! Alles Gute!

Бувайте здорові, Робесп'єр!

Крицький, здвигнувши плечима, виходить в середні двері. Люба іде в столову.

Вихід 10

Якийсь час сцена порожня, далі чути, як хтось шкрябає в середні двері, потім помалу відхиляє їх. З дверей виставляється голова хлопчика в пошарпаній, занадто великій шапці; хлопчик оглядає хату, далі переступає поріг; видно, що він держить когось іншого за руку і втримує, щоб не виходив за ним.

Хлопчик

(Обідраний, за спиною у нього гармонія) Тсс... не лізь за мною, стій там, Люби, здається, нема. (кличе, голосно шепчучи.) Любо, Любо!

Дівчинка, менша від хлопчика, теж обшарпана, але в досить строкатому уборі, вскочила раптом і проїхала по підлозі, мов по льоду.

Вихід 11

Ті ж і Олімпіада Іванівна.

Олімпіада Іванівна

(Входить) Що се тут таке? (побачивши дітей.) Ну, скажіть на милість бога, ви сюди як влізли?

Хлопчик

Там не зачинено...

Олімпіада Іванівна

Ох, уже мені сі літні виходи! А ви ж чого сунетесь сюди, що ж, що не зачинено, то вам уже й треба?

Дівчинка сховалась за хлопчика і дивиться на Олімпіаду Іванівну з розкритим ротом.

Хлопчик

(Відступає до дверей, але досить бадьоро) Нам Люба казала прийти; вона нам білі гроші дала і ще, казала, дасть.

Олімпіада Іванівна

Що се за Люба? Яка вона тобі Люба? А панночка, не знаєш? Гетьте, гетьте! *(до дівчинки.)* Ну, ти, роззяво, чого задивилась? Гайда!

Дівчинка

(Тикаючи на гармонію) Музика! Музика!

Олімпіада Іванівна

Не треба, не треба вашої музики, тільки сього бракує! Ну, гетьте, кому я кажу?

Ljubow

Alles Gute, Robespierre!

Kryzkyj geht schulterzuckend durch die mittlere Tür hinaus. Ljuba geht ins Esszimmer.

Zehnte Szene

Die Bühne ist für eine Weile leer. Dann hört man jemanden an der mittleren Tür kratzen, die sich nach und nach öffnet. Von der Tür aus ist der Kopf des Jungen zu sehen, der einen schäbigen und zu großen Hut trägt; er schaut sich im Haus um und tritt dann über die Schwelle; man sieht, dass er jemandes Hand hält und ihn daran hindert, ihm zu folgen.

Junge

(Zerlumpt aussehend; er hat die Harmonika hinter sich.) Sch... folge mir nicht, bleib da. Mir scheint, Ljuba ist nicht zu Hause. *(ruft sie mit lautem Flüstern an.)* Ljuba, Ljuba!

Das Mädchen, kleiner als der Junge, sieht auch schäbig aus, trägt aber einen gestreiften Hut. Sie springt plötzlich und gleitet wie auf Eis über den Boden.

Elfte Szene

Dieselbe und Olimpiada Iwaniwna.

Olimpiada Iwaniwna

(Kommt rein) Was ist hier los? *(sieht die Kinder.)* Sagt mir, um Gottes willen, wie seid ihr hier geklettert?

Junge

Die Tür ist nicht geschlossen...

Olimpiada Iwaniwna

Ach, diese Sommertüren! Und warum steckt ihr eure Nasen hier rein, obwohl sie nicht geschlossen ist? Was macht ihr hier?

Das Mädchen versteckt sich hinter dem Jungen und blickt Olympiada Iwanowna mit offenem Mund an.

Junge

(Zieht sich zur Tür zurück, sagt aber heiter) Ljuba hat uns eingeladen. Sie gab uns Geld und sagte, sie würde uns noch mehr geben.

Olimpiada Iwaniwna

Welche "Ljuba"? Wie kannst du es wagen? Sie ist eine Frau! Los, los! *(zum Mädchen.)* E, Gafferin, was glotzt du so? Raus!

Mädchen

(Zeigend auf die Harmonika) Musik! Musik!

Olimpiada Iwaniwna

Діти щезають за двері.

Вихід 12

Олімпіада Іванівна і входять Любов, Орест, Милевський і Саня.

Любов

Що се ви, тіточко, знов тут воюєте?

Олімпіада Іванівна

І нащо ти, Любочко, сих обшарпанців принаджуєш?
Зовсім не до речі; щоб ще обікрали нас?

Любов

Ну, як вам не сором? *(підходить і бере її за руку.)* Ну, нащо ви моїх попелюшок прогнали? Невже вам жалко п'ятака?

Олімпіада Іванівна

Та бог з тобою, який там п'ятак? Не в п'ятаку діло, а непорядок. А п'ятак, що ж, я сама готова їм дати. *(підходить до вікна.)* Он вони, на вулиці грають. Ну, ви, ходіть сюди !

Діти входять, грають і танцюють.

Любов

Тіточко, дайте їм вечеряти; там ще зосталось; вони, певне, голодні.

Олімпіада Іванівна

Добре. *(виходить на веранду і звідти говорить до дітей.)*
Ідіть за мною.

Любов

(Стає на порозі дверей, одчинених на веранду. До хлопчика) Чекай, малий, я ж тобі обіцяла білі гроші, забув?

Хлопчик

(З'являється на порозі тих же дверей і простягає руку)
Ну, давай.

Люба дає.

Спасибі. (обіймає її й цілує.)

Милевський

Браво!

Діти і Олімпіада Іванівна виходять.

Вихід 13

Ті ж без Олімпіади Іванівни і дітей.

Nein! Wir brauchen ihre Musik nicht! Nur das hier fehlt! Was habe ich gesagt? Raus!

Die Kinder verschwinden hinter der Tür.

Zwölfte Szene

Olimpiada Iwaniwna und Ljubow, Orest, Mylewskyj und Sanja, die reinkommen.

Ljubow

Tantchen, mit wem kämpfen Sie wieder?

Olimpiada Iwaniwna

Ljuba, Schatz, wozu lädst du diese Lumpenkinder ein? Das ist völlig unangebracht! Und wenn sie uns ausrauben?

Ljubow

Schämen Sie sich! *(nähert sich die Tante und nimmt ihre Hand.)*
Warum haben Sie meine Singvögel vertreiben? Haben Sie Mitleid mit einer Münze?

Olimpiada Iwaniwna

Gott bewahre, was sagst du? Es geht nicht um die Münze, sondern um die Regeln. Und die Münze kann ich ihnen selbst geben. *(kommt zum Fenster.)* Da sind sie – spielen draußen. Kinder, kommt her!

Die Kinder kommen herein, musizieren und tanzen.

Ljubow

Tantchen, geben Sie ihnen zu essen, es ist noch etwas übrig: Sie müssen hungrig sein.

Olimpiada Iwaniwna

Sicher. *(geht auf die Veranda und spricht von dort zu den Kindern.)* Kommt mit.

Ljubow

(Steht auf der Schwelle der Verandatür.) Warte, Kleiner, ich habe dir Geld versprochen, erinnerst du dich?

Junge

(Erscheint auf der Schwelle derselben Tür und steckt die Hand aus) Nun gut.

Ljuba gibt ihm Geld.

Danke. (er umarmt und küsst sie.)

Mylewskyj

Bravo!

Die Kinder und Olimpiada Iwaniwna gehen raus.

Dreizehnte Szene

Dieselbe ohne Olimpiada Iwaniwna und Kinder.

Любов
Такі славні діти!

Саня
Та бог з ними!

Милевський
Та ви, як бачу, Любов Олександрівно, філантропією
займаєтесь?

Любов
Зовсім не філантропією, а мені, власне, сі діти
подобаються, я б навіть готова взяти їх до себе.

Орест
За чим же діло стало?

Любов
Та я сама добре не знаю, за чим. А втім, що б з того
вийшло? Куди ж мені інших виховувати, коли я сама не
вихована. Мене ж балували, а не виховували. Як вам
здається, хто з нас кого виховав, чи тіточка мене, чи я її?

Саня
Ну, а твій татко, Любо, здається, був такий чоловік...

Любов
Він не виховував мене, він просто любив мене. *(зімхає.)*
Він не боронив мені нічого.

Орест
По-моєму, се найкраще виховання. Так тільки й
виховуються оригінальні натури, а то нас опанували
дуже шаблони. Пора проти сього повстати!

Любов
Я сама себе виховала, ну, то можете собі здумати! Читала
все, що під руку попадало, було там усякого!

Орест
Так і слід: літературу, як і життя, треба знати з усіх боків.

Любов
Зате, правда, набила оскому навіки!

Орест
Однак ви й тепер багато читаєте.

Любов
О, то зовсім інші книжки!

Милевський
Які ж?

Ljubow
Was für süße Kinder!

Sanja
Ach komm schon!

Mylewskyj
Sind Sie, Ljubow Oleksandriwna, eine Philanthropin geworden?

Ljubow
Gar keine Philanthropin, aber diese Kinder gefallen mir so gut,
dass ich sie aufnehmen würde.

Orest
Dann was steht im Wege?

Ljubow
Wenn ich das wüsste! Aber was würde daraus? Wie kann ich
andere erziehen, wenn ich selbst nicht erzogen wurde? Ich bin
verwöhnt, nicht erzogen. Was meint ihr, wer wurde von wem
erzogen – meine Tante von mir oder ich von ihr?

Sanja
Aber dein Vater, Ljuba, scheint mir als so ein Mann...

Ljubow
Er hat mich nicht erzogen, sondern nur geliebt. *(stöhnt.)* Er hat
mir nie was verboten.

Orest
Das ist meiner Meinung nach die beste Erziehung. Nur so wird
Originalität erzogen, denn wir sind von Schablonen umgeben.
Jetzt ist es an der Zeit, dagegen aufzustehen!

Ljubow
Ich bin selbsterzogen, stellt euch das mal vor! Alles, was mir in
die Hände fiel, habe ich gelesen – und da war alles Mögliche
und Unmögliches drin!

Orest
So sollte es sein: Literatur muss, wie das Leben, allseits
gelernt werden.

Ljubow
Aber dieses Interesse ist nun für immer befriedigt...

Orest
Aber Sie lesen immer noch viel.

Ljubow
Ach, das sind ja ganz andere Bücher!

Mylewskyj

Любов

(Всміхнувшись) Не знаю, чи й казати, сміятись будете, а ви, Сергію Петровичу, в думці ще й «синім чулком» назовете, – вголос не одважтесь, ви занадто джентльмен для цього!

Милевський

(Вклоняючись) Прикажете дякувати? Що ж то за книжки такі отреченні?

Любов

А наукові, по філософії, психології і... психіатрії!

Саня

Бог зна що!

Любов

Не журись, я й «добрих авторів» читаю, он вони, бачиш? *(показує на етажерку з книжками в гарних оправках.)* А тут вже наукові авторитети. *(показує на скляну шафу з товстими книжками.)*

Милевський

Отож ці авторитети винні, що у вас такий аскетичний погляд на життя.

Любов

У мене аскетичний погляд? Ну, не знаєте ви мене! *(палко.)* Адже мені усякий аскетизм, усяке факірство глибоко противне.

Саня

Ну, але як же погодити з твоєю «новою мораллю», наприклад, любов?

Любов

А ось як. Єсть же інша любов, ніж та, що веде до вінця, я от що думаю.

Милевський

От се то правда! Перший раз бачу у молодої дівчини таку сміливість думки! Вашу ручку. *(Любов дає. Він цілує.)* Шлюб – се кайдани, хоч і золоті, а кохання не любить кайданів. Хатне багаття гарне тільки на картинах, і то не завжди. По-моєму, Рубенсові картини на тему – Wein, Weib und Gesang кращі куди, ніж ті всякі «медові місяці», «первенці», «молоді матері»... Любов – се балерина; одягніть її в візитову призвоїту сукню або, не дай боже, в капот, і вона стратить всі свої чари!

Любов

Welcher Art?

Ljubow

(Lächelnd) Weiß nicht, ob ich es sagen soll, denn ihr werdet lachen, und Sie, Serhij Petrowytsch, werden mich in Ihrem Kopf „Blaustrumpf“ nennen – Sie wagen nicht, es laut zu sagen, weil Sie zu wohlgezogen dafür sind!

Mylewskyj

(Verbeugend) Sie sind zu freundlich zu mir! Aber was für sündhafte Bücher sind das?

Ljubow

Wissenschaftliche, philosophische, psychologische und... psychiatrische!

Sanja

Das ist ja unerhört!

Ljubow

Sei nicht traurig, ich lese nur „gute Schriftsteller“, da sind sie – siehst du? *(zeigt auf die Etagere mit Büchern in schönen Einbänden.)* Und da sind schon die Autoritäten der Wissenschaft. *(zeigt auf den Glasschrank mit den dicken Büchern.)*

Mylewskyj

Nun, diese Autoritäten sind für Ihre asketische Lebensanschauung verantwortlich.

Ljubow

Meine asketische Lebensanschauung? Dann kennen Sie mich gar nicht! *(heftig.)* Denn jede Askese, jeden Fakirismus ist mir im Allgemeinen zuwider.

Sanja

Wie soll man dann zum Beispiel die Liebe mit deiner „neuen Moral“ vereinbaren?

Ljubow

So geht es. Es gibt eine andere Liebe als die, die zum Altar führt.

Mylewskyj

Sie haben so Recht! Das ist das erste Mal, dass ich bei einer jungen Dame eine solche Gedankenfreiheit sehe! Ihre Hand, bitte. *(Ljubow gibt ihm die Hand. Er küsst sie.)* Die Ehe ist eine Fessel, wenn auch eine goldene, aber die Liebe duldet keine Fesseln. Die Feuerstelle sieht nur auf Bildern schön aus, aber nicht immer. Meiner Meinung nach sind die Gemälde von Rubens zum Thema „Wein, Weib und Gesang“ besser, als alle „Flitterwochen“, „Erstlinge“ und „junge Mütter“... Liebe ist wie eine Ballerina: zieh ihr ein bescheidenes Besuchskleid an, oder Gott behüte, einen Morgenmantel, und sie verliert ihren ganzen Zauber!

Нащо замуруватись у якийсь склеп? Щастя так мало на світі, його треба ловить, а не одпихати. Бути щасливою самій і дати щастя іншому, що ж тут злого?

Милевський

(Жартовливим тоном) Стережіться, такий погляд небезпечний – багато драм починається щасливо.

Любов

Чого ж драм? Коли буде повертати на драму, можна покинути гру.

Орест

Ну, се не так легко. І не всякий дасть себе викинути, мов стару колоду карт.

Саня

Значить, ти признаєш так звану гру в любов, флірт?

Любов

(Здригнулась) Яке це бридке слово!.. Слухайте, Оресте, ви ж письменник, поет, роз'ясніть цим людям, яка ще є любов, окрім звичайної любові й флірту!

Орест

Есть іще, – або, краще сказати, була любов мінезингерів; се була релігія, містична, екзальтована. Культ мадонни і культ дами серця зливались в одно. Се була любов часів «блакитної троянди», се любов не наших часів і не нашої вдачі. Коли є що в середніх віках, за чим можна пожалкувати, то, власне, за сею «блакитною трояндою». Есть і в наші часи блакитні троянди, але се ненормальні створіння хворої культури, продукт насильства над природою.

Любов

Ви забуваєте другу любов, наприклад, любов Данте до Беатріче, а я, власне, таку мала на думці.

Милевський

Ну, знаєте, Любов Олександрівно, сі приклади непевні! У трубадурів часом трудно одрізнити блакитну квітку від адюльтера. А Данте, може, якби мав щастя познайомитися з своєю Беатріче ближче, то теж, може, попросив би її руки, щоб приміряти на неї шлюбний перстень. Тоді б ми мали не «Божественну комедію», а просто комедію під назвою «Як у людей, так і у нас».

Саня сміється.

Любов

Ljubow

Wozu sich in einem Grab einmauern? Auf dieser Welt gibt es so wenig Glück, dass man es fangen muss, nicht stoßen. Glücklich sein und einem anderen Glück bringen: was gibt es da Böses?

Mylewskyj

(Mit spöttischem Ton) Seien Sie vorsichtig, diese Meinung ist gefährlich – manche Dramen beginnen mit Glück.

Ljubow

Dramen? Wenn es dramatisch wird, kann man das Spiel verlassen.

Orest

Wäre es so einfach! Und nicht jeder lässt sich werfen wie ein altes Kartenspiel.

Sanja

Nun, erkennst du das sogenannte Liebesspiel, wie Flirten?

Ljubow

(Schaudert) Was für ein ekeliges Wort! Hören Sie zu, Orest, denn Sie sind Schriftsteller und Dichter, erklären Sie diesen Menschen, welche Liebe außer der gewöhnlichen Liebe und Flirt noch existiert!

Orest

Es gibt, oder besser zu sagen, es gab die Liebe der Minnesänger.

Es war ein Glaube – mystisch, leidenschaftlich. Der Madonnenkult und Herzdamenkult wurden eins. Es war die Liebe aus der Zeit der „Blauen Rose“, nicht die Liebe aus unserer Zeit und Schicksal. Wenn es etwas über Mittelalter zu vermissen ist, dann ist es eigentlich diese „Blaue Rose“. Blaue Rosen sind auch in unserer Zeit noch anzutreffen, aber sie sind abnormale Lebewesen einer irren Kultur, ein Produkt der Gewalt gegen Natur.

Ljubow

Vergessen Sie nicht eine andere Liebe, wie die Dantes zu Beatrice, die ich eigentlich im Sinn hatte.

Mylewskyj

Sehen Sie, Ljubow Oleksandriwna, solche Beispiele sind unzuverlässig! Die Troubadoure konnten manchmal nicht zwischen blauer Blume und Ehebruch unterscheiden. Hätte Dante die Chance gehabt, Beatrice besser kennenzulernen, würde er dann vielleicht auch um ihre Hand anhalten und ihr einen Ehering anstecken. Dann hätten wir keine „Göttliche Komödie“, sondern eine andere Komödie „Wie die Menschen, so sind wir“.

Sanja lacht.

Ljubow

(Дивиться на Милевського й хитає головою) Чого вам любов представляється тільки як драма або комедія?

Pardon, ще як балет! Певне, того, що ви присяжний театрал. Любов може бути чудовою поемою, що люди потім перечитують у спогадах, без болю, без прикрого почуття. Ах, та що я з вами говорю про се – просто профанація! *(до Сані.)* Саню, серденько, заграй нам що-небудь: кажуть, музика змінює і каміння в живі істоти, принаймні хоч на хвилину, – чи не пройме вона й Сергія Петровича!

Милевський

Однак, як се розуміти? Чи не з кам'яним болваном ви мене порівнюєте?

Любов

(Сміється) Ну, чого ж? Есть же і статуї на світі!

Орест

(Тихо їй) Щось-то він мало на статую схожий!

Саня почала грати якусь салонову п'єсу. Милевський підійшов до неї перегортати ноти; між ними розмова мімічна.

Орест

(До Люби) Любо, для вас я хтів би вірити, що в наші часи можлива така любов, як у Данте до Беатріче.

Любов

А ви не вірите?

Орест

Часом вірю, часом боюсь вірити!

Любов

Чого боїтесь?

Орест

Знаю, що все-таки се непевна, ненормальна любов, вона якась безвихідна...

Любов

Зате ж і безконечна. Ненормальна, ви кажете, а що ж робити тому, для кого нормальне щастя недоступне?

Орест

Чи дає така любов щастя? Адже Данте не був щасливий; написав «Пекло».

Любов

Беатріче не знала нічого про Данте. Через те і щастя не було! А втім, Данте ж і «Рай» написав!

Орест

(Schaut Mylewskyj an und schüttelt den Kopf) Warum sehen Sie Liebe nur als Drama oder Komödie? Pardon, auch als Ballett! Vielleicht, weil Sie ein eingefleischter Theaterliebhaber sind.

Liebe kann ein wunderbares Gedicht sein, das später ohne Schmerz und Trauer erinnert wird. Ach, warum rede ich überhaupt mit Ihnen darüber – totale Profanierung! *(zum Sanja.)* Sanja, Liebling, spiel etwas für uns: man sagt, sogar die Steine durch die Musik lebendig werden, spiel nur ein bisschen – vielleicht wird Serhij Petrowytsch auch davon berührt!

Mylewskyj

Aber wie wird das verstanden? Vergleichen Sie mich mit einem Steinidol?

Ljubow

(Lächelt) Aber warum? Es gibt auch Statuen in der Welt!

Orest

(Sagt leise zu ihr) Aber so ähnlich wie die Statue sieht er nicht aus...

Sanja beginnt ein Stück für den Salon zu spielen. Mylewskyj kommt zu ihr, um die Notenblätter umzudrehen – sie sprechen durch ihre Mimik.

Orest

(Zu Ljuba) Ljuba, für Sie möchte ich glauben, dass eine Liebe wie die von Dante zu Beatrice in unserer Zeit existiert.

Ljubow

Glauben Sie nicht?

Orest

Manchmal glaube ich und manchmal fürchte zu!

Ljubow

Was befürchten Sie?

Orest

Solche Liebe ist eigentlich unzuverlässig und abnormal – irgendwie verzweifelt...

Ljubow

Aber auch unendlich. Abnormal, sagen Sie... Und was muss der tun, dem das normale Glück unverfügbar ist?

Orest

Bringt solche Liebe Glück? Denn Dante war unglücklich: er hat „Hölle“ geschrieben.

Ljubow

Beatrice kannte Dante gar nicht! Deshalb hatten sie kein Glück! Aber Dante hat auch „Paradies“ geschrieben!

Orest

Як ви думаєте? Адже приязнь межи людиною й жінкою завжди мусить мати якийсь особливий відтінок? В ній нема фамільярності і разом з тим вона ніжніша, сердечніша.

Любов

Бачте, от ви вірите в приязнь межи людиною і жінкою...

Орест

Досі вірив... а тепер...

Любов

(Глянула на нього, мов хотіла ще що спитати, але повернулася і пішла до піаніно) Саню, ти знаєш «Posa la mano sul mio cor»? Вибачай, я тебе перебила.

Саня

(Нерадо) Ні, я цього не знаю.

Любов

Ах, се надзвичайно! (співає без слів шпаркий, пристрасний мотив, але на першій фразі уриває і покликує.) Ах, яка чудова ніч, а ми й не дивимось! А місяць, місяць великий та ясний!

Біжить до балконових дверей, одчиняє обидві половинки, стає біля одвірка так, що її всю заливає місячне світло, і заводить «Ой місяцю, місяченьку!». Орест виходить на балкон, стає проти Люби і дивиться на неї, мов очарований. Милевський і Саня зостаються в салоні. Завіса спускається під час співання першого куплета пісні «Ой місяцю, місяченьку!».

Завіса

Дія друга

Та сама хата, що у I-й дії.

Вихід 1

Любов і Орест входять в двері, що праворуч; Любов попереду вбігає швидко в ротонді і в шапочці; в руках у неї червоний абажур. Вбігаючи, вона шпарко говорить, жвава, весела, очі горять.

Любов

Що ж з того, що дрібниця? Та все-таки виграла, а ви ні з чим вертаєтесь. Все-таки, значить, мене щастя не зрадило!

Орест

От велике щастя – абажур! Я навіть од вас не сподівався...

Любов

Was denken Sie? Muss die Zuneigung zwischen Mann und Frau immer eine besondere Schattierung haben? Sie ist nicht familiär und zugleich zärtlich, herzlich.

Ljubow

Nun, Sie glauben an die Zuneigung zwischen Mann und Frau...

Orest

Bis jetzt glaubte ich... und nun...

Ljubow

(Schaut ihn an, ob sie noch etwas fragen möchte, wendet sich dann aber ab und geht zum Klavier) Sanja, kennst du „Posa la mano sul mio cor“? Entschuldige meine Unterbrechung.

Sanja

(Traurig) Nein, das kenne ich nicht.

Ljubow

Ach, das ist außerordentlich! (singt wortlos eine lebhafte, passionierte Melodie, bricht aber bei der ersten Phrase ab und ruft.) Ach, so eine herrliche Nacht und wir haben es nicht bemerkt! Und der Mond, so groß und klar!

Läuft zu den Balkontüren, öffnet beide Türhälften, und stellt sich so an den Türpfosten, dass ihre ganze Figur vom Mondlicht erhellt wird, und beginnt „O Mond, o Mündchen“ zu singen. Orest tritt auf den Balkon, stellt sich vor Ljuba und schaut sie an, ob er verzaubert ist. Mylewskyj und Sanja bleiben im Salon. Der Vorhang fällt, während die erste Strophe von „O Mond, o Mündchen“ gesungen wird.

Der Vorhang

Zweiter Akt

Dasselbe Haus wie im Ersten Akt.

Erste Szene

Ljubow und Orest kommen durch die rechte Tür; in langem Mantel und Hut läuft Ljubow schnell vor ihm her; sie hält einen roten Lampenschirm. Beim Laufen spricht sie schnell, sie ist lebhaft und fröhlich, ihre Augen glühen.

Ljubow

Egal, das ist eine Kleinigkeit ist. Schließlich habe ich gewonnen, weil Sie mit leeren Händen zurückkommen. Das heißt, dass das Glück mich nicht verraten hat!

Orest

So ein großes Glück – ein Lampenschirm! Das hätte ich nicht von Ihnen erwartet...

Ljubow

(Sie wirft den Lampenschirm auf den Tisch, dann den Mantel, ohne zu sehen, wohin er fällt, dann wirft sie die Handschuhe und

(Кидає абажур на стіл, починає скидати раптово ротонду, не дивлячись, куди вона впала, потім рукавички і шапочку кидає без ваги на стіл, говорить палким, завзятим тоном) Ах, ви знов своє: абажур! Та розумійте ж ви, що не тім сила, що виграти! В лотереї, як і в усякій азартній грі, головне – ризик і досягнення мети.

Орест

(Сів на крісло) Але якої мети?

Любов

(Ходить раптово по хаті, часом спиняючись) Кажу ж вам, се все одно. Та навіть і не се, просто самий ризик, от що притягає до гри, от що примушує саму себе забувати. *(спиняється перед ним, просто)*. Тільки млява, боязка людина не любить і боїться ризику.

Орест

(Похилив голову, потім раптом підняв угору, метнувши очима, схопився з місця) Правда ваша, правда! Я не про лотерею кажу, вона мене мало пориває; сей ризик не захоплює мене. Але інший ризик – ризик життя, о, то інша річ! Сам я, може, й не піду на ризик, не шукатиму його, у мене для цього замало енергії, але коли мене захопить яка стороння стихійна сила, тоді я трачу розум! Знаєте, як часом запливеш ненароком у морі далеко-далеко, чуєш, що хвиля тебе тягне, раптом прокинеться думка: а що, як не стане сили вернутися до берега? Проте пливеш все далі і далі, і так якось страшно і любо тоді! Підлітком я мав звичай, та що казати, я й тепер його не покинув, бігати на пожежу і там орудувати укупі з пожежними, лізучи у найбільший вогонь. Роблю я се, ніде правди діти, не тільки з філантропії. Мені миліше тоді ставити на карту своє життя, ніж рятувати чуже. Я сам не знаю, що зо мною робиться, коли я бачу огнище пожежі, се щось стихійне, непереможне. Певне, метелик, летячи на вогонь, відчуває те саме.

Любов

(П'є його слова, дивиться на нього радісними очима, немов у нестямі) Я розумію вас, Оресте. Ризик... та що, без нього все життя людське було б нудне, як осінній дощ. Боятись його – значить, боятись життя, в кожній кар'єрі, в славі, в коханні – скрізь ризик. Навіть в приятні *(глянула якось гостро на Ореста і змішалась)* буває ризик. Чи ж не ризик бути другом такого непевного, химерного створіння, як, наприклад, я? *(сміється нервовим сміхом.)*

Орест

При щирості між людьми, при глибокій і міцній симпатії ніякий ризик не страшний! *(Любов подає йому руку, він стискає її, потім цілує.)*

den Hut leicht auf den Tisch und spricht in einem begeisterten Ton.) Ach, schon wieder der Lampenschirm! Verstehen Sie nicht, dass der Gewinn nicht das Wichtigste ist? Bei der Lotterie wie bei jedem anderen Glücksspiel ist der Sinn das Risiko und das Erreichen von Zielen.

Orest

(Setzt sich auf den Sessel) Aber welche Ziele?

Ljubow

(Geht plötzlich um das Haus herum, bleibt manchmal stehen.) Ich sage Ihnen, es macht nichts. Und nicht nur das, das Risiko selbst lockt mich zum Spiel und lässt mich selbst vergessen. *(stoppt vor ihm.)* Nur ein träger, scheuer Mensch liebt das Risiko nicht und fürchtet es...

Orest

(Er schüttelt den Kopf, hebt ihn dann plötzlich an, sieht sie an und springt auf.) Sie haben Recht! Und ich spreche jetzt nicht von der Lotterie – dieses Risiko fasziniert mich nicht besonders.

Aber ein anderes Risiko – das Risiko des Lebens – och, das finde ich aufregend! Ich würde das Risiko vielleicht nicht selbst angehen und es nicht suchen, weil ich zu wenig Energie dafür habe. Aber wenn ich von einer anderen Urkraft überwältigt werde, verliere ich den Kopf! Wissen Sie, manchmal schwimmt man aus Versehen weit hinaus ins Meer, spürt, wie die Welle einen mitreißt, und plötzlich kommt der Gedanke: Was passiert, wenn ich keine Kraft habe, ans Ufer zurückzukommen? Aber man schwimmt immer tiefer, und das ist dann, wenn es sich so ängstlich und schön anfühlt! Als ich ein Junge war, und um ehrlich zu sein bis heute, bin ich ins größte Feuer gesprungen und habe mit der Feuerwehr das Feuer bekämpft. Ehrlich gesagt, mache ich das nicht nur aus Menschenliebe. Dann würde ich lieber mein Leben aufs Spiel setzen, als das eines anderen zu retten. Ich weiß nicht, was mit mir los ist, aber jedes Mal, wenn ich Feuer sehe, kommt etwas Spontanes und Unbesiegbares aus mir heraus. Ein Schmetterling, der zum Feuer fliegt, muss sich genauso fühlen.

Ljubow

(Schaut ihn mit freudigen Augen an, wie im Wahn, und trinkt seine Worte, als wäre sie durstig.) Ich verstehe Sie, Orest. Das Risiko... Ohne es wäre das ganze menschliche Leben grau, wie der Herbstregen. Das Risiko zu fürchten ist wie das Leben zu fürchten, denn es ist überall: in jeder Karriere, im Ruhm, in der Liebe. Sogar in der Freundschaft *(blickt Orest schüchtern an)* gibt es ein Risiko. Ist es nicht riskant, mit einem so unsicheren und seltsamen Wesen wie mir, zum Beispiel, befreundet zu sein? *(lacht nervös.)*

Orest

Bei zwischenmenschlicher Aufrichtigkeit, bei tiefer und dauerhafter Sympathie ist kein Risiko beängstigend! *(Ljubow gibt ihm die Hand, er nimmt sie, dann küsst sie.)*

Вихід 2

Ті ж і Милевський.

Милевський

(Тихо) Ого, друзі! *(голосно.)* Здорові, Любов Олександрівно! А, і ви тут, Оресте Михайловичу! *(подає їм руку, вони при його вході розступаються.)* Я бачив вас на лотереї, а потім ви раптом десь зникли. Ну, та й азартна ж ви, Любов Олександрівно? А що, хоч виграли що-небудь принаймні?

Любов

Аякже, он мій трофей! Що, гарний? Але що ж це я його так кинула без уваги. Треба ще тіточці похвалитись виграєм. *(метушиться, щоб заховати збентеженість.)* Ну, однак, я так все порозкидала, тіточка мені задасть! *(бере шапочку і рукавиці, хоче взяти ретонду, але Орест підіймає сам і несе ліворуч; Любов з шапочкою, рукавичками і абажуром виходить праворуч.)*

Вихід 3

Ті ж без Любові.

Милевський

(Дивиться на Ореста, усміхається і хитає головою) Ох, Оресте Михайловичу, Оресте Михайловичу, стережіться!

Орест

(З прикристю) Чого се ви?

Милевський

Дівчина в двадцять п'ять літ найнебезпечніше створіння в світі, може, навіть гірше, ніж та прославлена femme de trente ans.

Орест

(Тратить терпеливість) А се уже против чого? Чи не собі самому ви читаєте мораль! Вам воно якраз такі афоризми тепер потрібні!

Милевський

(Сміється, хоч трохи й збентежений) От думав улучить у саме серце! Помилились, серденько, набій дарма пропав. Щоб ви знали, я й кажу се з власного досвіду, я сей афоризм не так давно експериментально провів. Але ж мені що? Моє діло просте і залежить тільки від ступеня почуття і деяких подібних причин, тоді як ваше діло далеко складніше, тут потрібна тонка техніка. *(Сміється.)* Любов Олександрівна...

Zweite Szene

Dieselbe und Mylewskyj.

Mylewskyj

(spricht leise) Wow, liebe Freunde! *(jetzt lauter.)* Guten Tag, Ljubow Oleksandriwna! Ach, Orest Mychajlowytsch, Sie sind auch hier! *(er streckt die Hand aus und sie trennen sich plötzlich.)* Ich habe Sie in der Lotterie gesehen, aber Sie sind plötzlich irgendwo verschwunden. Sie sind ein Spieler, Ljubow Oleksandriwna, nicht wahr? Haben Sie endlich etwas gewonnen?

Ljubow

Natürlich, hier ist meine Trophäe! Ist sie nicht schön? Ach, wie konnte ich sie nur so vernachlässigen? Ich muss meiner Tante noch zeigen, was ich gewonnen habe. *(versucht ihre Schüchternheit hinter Hektik zu verbergen.)* Wie konnte ich nur alles so verstreuen? Das wird meine Tante mir nicht durchgehen lassen! *(nimmt den Hut und Handschuhe; als sie nach ihrem Mantel geht, hebt Orest ihn selbst auf und trägt ihn nach links; mit Hut, Handschuhen und Lampenschirm geht Ljubow nach rechts.)*

Dritte Szene

Dieselbe ohne Ljubow.

Mylewskyj

(Schaut Orest lächelnd an und schüttelt den Kopf) Och, Orest Mychajlowytsch, mein lieber Freund, seien Sie vorsichtig!

Orest

(Mit Bedauern) Was meinen Sie?

Mylewskyj

Eine fünfundzwanzigjährige Frau ist das gefährlichste Geschöpf der Welt – vielleicht sogar noch gefährlicher, als die berühmte “Frau von dreißig Jahren”.

Orest

(Verliert die Geduld) Und für wen ist sie eine Gefahr? Lesen Sie die Moral für sich selbst? Solche Aphorismen brauchen Sie jetzt!

Mylewskyj

(Lacht, aber ist ein bisschen geschämt) Netter Versuch, an mein Herz zu kommen! Aber, mein Lieber, Sie haben es verpasst – alles umsonst. Damit Sie es wissen, spreche ich aus eigener Erfahrung, denn ich habe diesen Aphorismus kürzlich experimentell überprüft. Aber mir wird nichts passieren. Meine Situation ist einfach und hängt nur vom Grad des Gefühls und einigen ähnlichen Gründen ab, denn Ihre Situation ist viel schwieriger. Hier ist gute Technik gefragt. *(lacht.)* Ach, Ljubow Oleksandriwna...

Orest

Орест

(Здержано і серйозно) Слухайте, Сергію Петровичу, я не розумію вашої розмови, а ваш тон ображає мене. Ви, здається, хочете стати якимсь посередником чи опікуном межи мною і Любов'ю Олександрівною. Ні я, ні вона не давали вам сього права.

Милевський

Заспокойтесь, я не маю претензії на роль резонера, се роль нудна і в житті, і на сцені. До того ж, я знаю, що ви лицар «без страху і догани».

Орест

(Перебиває прикро) У всякім разі не такий лицар а la mode, як інші...

Вихід 4

Ті ж і Любов входить і надіває абажур на лампу, він зостається до кінця, через що сцена весь час в червоному світлі. Орест хутко бере книжку, що лежить на столі розгорнута, і вдає, ніби тільки що її читав.

Любов

Що се ви, панове, тут сваритесь?

Орест

Та так собі, літературне змагання.

Любов

Ви щось читаете? *(підходить і дивиться.)* А, Надсон! Ви, Сергію Петровичу, здається, не признаєте сього поета?

Милевський

Ні, дещо мені подобається, от, наприклад... *(бере книжку)* та от якраз воно *(читає)*: «Тільки утро любви хорошо...»

Орест

(Перебиває) Ну, там далі цей вірш зовсім не гарний, не варт і читати. Та й взагалі се не з найкращих, мені тут інші далеко більше подобаються. *(шукає в книжці.)*

Любов

(До Милевського) А знаєте, Сергію Петровичу, вам червоне світло дуже до лица, ви навіть до Мефістофеля робитеся подібні!

Милевський

Ах, Любов Олександрівно, завжди у вас компліменти двусічні.

Любов

Так і треба.

(Hält sich bedeckt und ernst) Hören Sie, Serhij Petrowytsch, ich verstehe dieses Gespräch nicht, und Ihr Ton beleidigt mich. Es scheint mir, dass Sie sich als Vermittler oder Berater zwischen mir und Ljubow Oleksandriwna aufspielen wollen, aber weder ich noch Sie haben Ihnen dieses Recht gegeben.

Mylewskyj

Beruhigen Sie sich, ich habe keine Lust, ein Resonator zu sein, denn diese Rolle ist sowohl im Leben als auch auf der Bühne langweilig. Außerdem weiß ich, dass Sie ein "Ritter ohne Furcht und Tadel" sind.

Orest

(Ärgerlich unterbricht) Auf jeden Fall nicht so ein Ritter „a la mode“ wie die anderen...

Vierte Szene

Dieselbe und Ljubow, die reinkommt und den Lampenschirm auf die Lampe setzt – er bleibt bis zum Ende, deshalb ist die Bühne immer in rötlichem Licht. Orest nimmt plötzlich das aufgeschlagene Buch vom Tisch und tut so, als ob er es gerade gelesen hätte.

Ljubow

Worüber streitet ihr, meine Herren, hier?

Orest

Nichts Großes, nur ein Literaturwettbewerb.

Ljubow

Was lesen Sie? *(sie kommt auf ihn zu und schaut ihn an.)* Ach, Nadson! Mir scheint, Sie, Serhij Petrowytsch, erkennen diesen Dichter nicht?

Mylewskyj

Warum? Ich genieße etwas, zum Beispiel... *(nimmt das Buch)* das ist hier gerade *(liest)*: "Nur der Morgen der Liebe ist gut..."

Orest

(Unterbricht) Nun, der Rest des Gedichts ist gar nicht schön, nicht lesenswert. Und überhaupt gehört es nicht zu den besten, aber die anderen hier gefallen mir besser. *(sucht im Buch)*

Ljubow

(Zu Mylewskyj) Und wissen Sie, Serhij Petrowytsch, das rote Licht steht Ihnen sehr gut, Sie sehen sogar aus wie Mephistopheles!

Mylewskyj

Ach, Ljubow Oleksandriwna, Ihre Komplimente sind immer so zweideutig!

Ljubow

So soll es sein.

Орест

(Простягає до Любові книжку) От мені ці вірші більш до вподоби, я навіть спробував їх перекласти.

Любов

Ви маєте при собі ваш переклад?

Орест

Та... я не дуже з нього загоджений...

Милевський

Скромність є покраса цноти!

Любов

Все-таки цікаво, як воно виходить. Прочитайте, Оресте, коли переклад при вас, я люблю, як ви читаете вірші.

Орест

Я, може, якимось так, напам'ять... *(трохи задумується, мов пригадуючи, потім проказує.)*

Про любов твою, друже, я мав не раз.
І від мрій отих серце так радісно билось,
Та прихильний твій погляд стрічав – і в той час
Так тривожно і сумно на серці робилось.
Я боявся, що порив хвилюєвий мине
І химерний прихильності сполох погасне,
І лишить сиротою подвійним мене
При тій мрії-мані про щось ясне та щасне.
Наче я що чуже, не питаючи, взяв,
Наче ся несподівана дружня ласка
Тільки привид, що раптом свінув та й пропав,
Нетривкий, мов луна, неправдивий, мов казка.
І немов ненавмисне спинивсь на мені
Довго так отой погляд блакитний лагідний, –
Се він мариться серцю у хворому сні – з неминучим
Світанням він зникне безслідний...
Так у спеку в пустелі мандрівці трудні
Хоч і бачать оазу – не вірять у тривок:
«Се десь марево млисте в ясній далині
Надить раєм облудним немов на спочинок».

(Люба слухає, спустивши очі, часом підводить їх і з тривогою і страхом дивиться на Ореста; в кінці лице її приймає камінний вираз.)

Вихід 5

Ті ж і Саня.

Саня

Боже, і тут літературний вечір! От моя доля сьогодні! *(всі вітаються з нею.)*

Орест

(Hält Ljubow das Buch hin) Diese Gedichte gefallen mir besser.
Ich habe sogar versucht, sie zu übersetzen.

Ljubow

Haben Sie Ihre Übersetzung dabei?

Орест

Aber... Es ist noch nicht fertig...

Mylewskyj

Die Schönheit der Tugend ist in Bescheidenheit!

Ljubow

Es ist doch interessant, was dabei herauskommt. Lesen Sie, Orest, wenn Sie Ihren Text haben – ich liebe es sehr, wenn Sie Gedichte lesen.

Орест

Vielleicht... Kann ich mich an sie erinnern... *(er überlegt ein bisschen, als ob er sich erinnern würde, und dann deklamiert er.)*

Ich träumte mehrmals von dein' Liebe, mein Freund.
Mein Herz hat so fröhlich geschlagen.
Doch als dein empfindlicher Blick zu mir fleucht,
Ich konnte kaum Schermerut ertragen.
So fürchtete ich, der Impuls verschwind' sei
Und Zuneigung, die seltsam aufflammte, verlischt
Und lässt mich als doppelte Weise allein
Zwischen Träumen so hell und so frisch.
Als ob ich Verbotenes jemandem nähme,
Als ob von dem Freund' zufällige Zärte
Ein Geist, der erschien und wieder verschwand,
Kurzlebig wie Echo und falsch wie ein Märchen.
Dieser Blick, so beiläufig gefallen,
So blau und sanft blieb er lange auf mir.
Kommt in Traum zu mein' Herzen qualvollen,
Und auf Sonnenaufgang ich ihn spurlos verlier'...
In der Hitze der Wüste sind die Reisende müde,
Als Oase erscheint – glauben nicht an die Lüge:
“Ein Trugbild da leuchtet in weiter Ferne
Und winkt mit dem Paradies falschen gerne”.

(Ljuba hört mit gesenkten Augen zu, hebt sie gelegentlich und schaut Orest besorgt und ängstlich an. Am Ende wird ihr Gesicht steinern.)

Fünfte Szene

Dieselbe und Sanja.

Sanja

Mein Gott, schon wieder ein Literaturabend! Welch ein Schicksal ist mir heute beschieden! *(alle begrüßen sie.)*

Милевський

А ви хіба вже були де на літературному вечорі?

Саня

Ах, була! В гімназії, знаєте, де я вчилась. Так якось вийшло, що не можна було не піти, а там така була нудота! Сі вечори тільки й цікаві для самих учасників. Насилу вирвалась! Після першого відділу сказала, що у мене мігрень... ха-ха-ха!

Любов

Шкода, через сей вечір ти пропустила лотерею-алегрії!

Саня

Ну, об сім я не жалкую!

Орест

Ви не любите лотерей?

Саня

Я люблю тільки таку гру, де я певна, що виграю.

Милевський

Вродлива панночка скрізь може бути певна, що виграє.

Саня

(Ніби наївно) Невже?

Милевський

(Прикладає руку до грудей) Вірте мені!

Саня

Вам? *(махає скільки раз рукою.)* Вам я нічого, нічого не вірю!

Любов і Орест відходять трохи набік.

Орест

(Тихо до Люби) Он ваша товаришка не любить ризику, не те що ми з вами!

Любов

Ба, у всякого свій шлях!

Встає і подається до дверей праворуч. Милевський і Саня цього не завважають.

Орест

(До Любові) Куди ви, Любо? Кидаєте гостей?

Любов

Піду, познаходжу увесь прилад до малювання, згадала, що маю роботу; вибачайте, панове! *(виходить, Орест за нею.)*

Вихід 6

Mylewskyj

Haben Sie schon einen Literaturabend besucht?

Sanja

Ach, das stimmt! Im Gymnasium, wo ich studiert habe. Irgendwie war es unmöglich, nicht zu gehen, aber es war so langweilig! Diese Abende sind nur für die Teilnehmer selbst interessant. Ich bin kaum entkommen! Nach der ersten Veranstaltung habe ich gesagt, dass ich Migräne habe. Ha-ha-ha!

Ljubow

Schade, dass du wegen des Abends die Allegri-Lotterie verpasst hast!

Sanja

Nun, das bereue ich nicht!

Orest

Gefallen Ihnen Lotterien nicht?

Sanja

Ich mag nur so ein Spiel, bei dem ich sicher bin, dass ich gewinne.

Mylewskyj

Die schöne Frau kann immer sicher sein, dass sie gewinnt.

Sanja

(Mit gespielter Naivität) Ist das so?

Mylewskyj

(Legt die Hand auf die Brust) Glauben Sie mir!

Sanja

Ihnen glauben? *(winkt mit der Hand)* Ich will Ihnen nie glauben! *Ljubow und Orest rücken ein wenig zur Seite.*

Orest

(Spricht leise zu Ljuba) Ihrer Freundin gefällt kein Risiko, nicht wie uns!

Ljubow

Jeder hat seinen Weg!

Steht auf und geht zur Tür rechts. Mylewskyj und Sanja beachten es nicht.

Orest

(Zu Ljubow) Wohin gehen Sie, Ljuba? Verlassen Sie die Gäste?

Ljubow

Ich will alle meine Malutensilien holen – ich habe vergessen, dass ich eine Arbeit habe. Entschuldigung! *(geht hinaus, Orest nach ihr.)*

Sechste Szene

Ti ж без Ореста й Любові.

Милевський

(До Сані благаючим тоном) За що така немилість?

Саня

Та не тільки вам самим; взагалі мужчинам не варто вірити, а вам надто.

Вам он навіть любов уявляється в постаті якоїсь балерини.

Милевський

Олександро Вікторівно! Ви жорстокі! Я ж урочисто взяв назад свої слова!

Саня

Ах, та що! От навіть дрібниця, обіцяли ви мені білета добути на завтра в концерт і навіть того не дотримали, а тепер, я читала, вже продані усі білети...

Милевський

Не упереджуйте подій, Олександро Вікторівно. Я був у вас, не застав вас дома, – за се я образився б, якби взагалі смів на вас ображатись, – з горя пішов на лотерею, потім, не зустрівши вас і там, з горя забрів сюди.

Саня

Невже тільки з горя?

Милевський

(Витягає білета і подає їй) Чим маю вмилювати розгніване божество?

Саня

(Усміхається, бере білета) Приймаю вашу паперову жертву, за неї вам належить надгорода! Якої надгороди бажаєте?

Милевський

Дозвольте провести вас на концерт і бути там вашим сусідом!

Саня

Се вже по-лицарськи. Ви, видно, хочете примусити мене змінити думку про вас. Ви ще не осягли мети, але... старайтесь і надалі. А за білета спасибі. *(подає йому руку, той цілує.)* А не опізните мене! Глядіть, я не люблю опізнюватись!

Милевський

Олександро Вікторівно! Відколи ви дозволили мені бути вашим cavalier servant, я ще ні разу не схибив своєї служби, отже хіба б сталось щось надзвичайне.

Dieselbe ohne Orest und Ljubow.

Mylewskyj

(Spricht zu Sanja flehentlich) Womit habe ich solche Ungnade verdient?

Sanja

Es geht nicht um Sie persönlich. Männern im Allgemeinen kann man nicht trauen, Ihnen schon gar nicht. Sie stellen sich sogar die Liebe wie eine Ballerina vor.

Mylewskyj

Oleksandra Wiktoriwna! Sie sind grausam! Ich habe meine Worte bereits offiziell zurückgenommen!

Sanja

Ach, und was? Nur diese Kleinigkeit: Sie haben mir versprochen, eine Karte für das morgige Konzert zu besorgen, und Sie haben es nicht einmal gehalten! Und ich weiß, dass alle Karten schon ausverkauft sind...

Mylewskyj

Seien Sie nicht voreilig, Oleksandra Wiktoriwna. Ich bin zu Ihnen gegangen, aber ich habe Sie nicht zu Hause angetroffen – ich würde mich darüber ärgern, wenn ich mich überhaupt über Sie ärgern könnte – und ich bin aus Vertrauen zur Lotterie gegangen. Und wenn ich Sie auch dort nicht angetroffen habe, so bin ich aus Trauer hierher gewandert.

Sanja

Wirklich nur aus Trauer?

Mylewskyj

(Zieht eine Karte und gibt sie ihr) Wie besänftige ich eine zornige Gottheit?

Sanja

(Lächelt und nimmt die Karte) Ich nehme Ihr Papieropfer an und Sie bekommen einen Preis dafür! Was für einen Preis möchten Sie?

Mylewskyj

Lassen Sie sich von mir zum Konzert führen und begleiten!

Sanja

Das ist schon wirklich adlig. Ich habe den Eindruck, dass Sie versuchen, meine Meinung über Sie zu ändern. Sie haben Ihr Ziel noch nicht erreicht... aber versuchen Sie es weiter. Und danke für die Karte. *(gibt ihm die Hand und er küsst sie.)* Verspäten wir uns nicht? Ich dulde keine Verspätung!

Mylewskyj

Oleksandra Wiktoriwna! Seitdem Sie mir erlaubt haben, Ihr „Cavalier servant“ zu sein, habe ich in meinem Dienst nie versagt, außer bei besonderen Anlässen.

Саня

Наприклад, нагальний візит до якої-небудь «дами серця».

Милевський

Олександр Вікторівно! Ви мене ображаєте! Ви добре знаєте, що у мене тепер одна-єдина дама серця.

Саня

Чи надовго?

Милевський

Назавжди!

Саня

Дозвольте спитати, скільком дамам і скільки раз ви вже казали се?

Милевський

Олександр Вікторівно, се безжалісно, я не жартую!
Робіть зо мною, що хочете, тільки...

Саня

(Зниженим голосом) Гаразд, гаразд, тут не місце для таких розмов... *(голосно.)* Ах, як я, одначе, запізнилась!
А де ж ти, Любочко!

Любов

(За сценою) Я зараз, вибачай! Я відшукую свої причандалля.

Вихід 7

Ті ж і Любов з Орестом. Любов несе в руках невелике пуделко і стирочку. Орест – гіпсову головку і дошку для малювання.

Любов

(До Ореста) Поставте, будь ласка, тут; сю рослину можна прийняти. *(показує на консоль з тропічною рослиною; Орест умищує бюст під рослиною, а дошку ставить тим часом біля стіни.)* Отак! *(до Сані.)* За тим театром та лотереями страх скільки часу змарнувалось; сором перед учителем. *(до всіх.)* Вибачайте, панове, що сяду при вас до роботи.
Сідає проти бюста на табуретці, що до піаніно, коло неї другий стілець, на ньому вона становить одкрите пуделко, звідки виймає олівця і т. ін. Орест помагає їй врихтуватись, Любов згодом починає малювати.

Милевський

Ах, будьте ласкаві!

Любов дивиться на двері, чутно дзвінок. Орест іде одчиняти, але стрічається з Олімпіадою Іванівною, що входить з лівих дверей.

Sanja

Zum Beispiel, ein dringender Besuch bei einer „Herzdame“.

Mylewskyj

Oleksandra Wiktoriwna! Sie verletzen mich! Sie wissen genau, dass ich jetzt nur eine Herzdame habe!

Sanja

Für wie lange?

Mylewskyj

Für immer!

Sanja

Darf ich fragen, wie viele Frauen das schon gehört haben und wie oft Sie das sagen?

Mylewskyj

Oleksandra Wiktoriwna, wie gnadenlos sind Sie! Ich spiele nicht! Machen Sie mit mir, was Sie wollen, aber...

Sanja

(Mit leiser Stimme) Na, das reicht... Hier ist nicht der Ort für solche Gespräche... *(spricht laut.)* Ach, wie spät ich komme!
Ljuba, Schatz, wo bist du?

Ljubow

(Hinter der Bühne) Entschuldigung, ich komme! Ich suche meine Utensilien.

Siebte Szene

Dieselbe und Ljubow mit Orest. Ljubow hält einen kleinen Behälter und ein Stück Stoff. Orest hält einen Gipskopf und ein Zeichenbrett.

Ljubow

(Zu Orest) Stellen Sie es bitte hier. Sie können die Pflanze entfernen. *(zeigt auf die Konsole mit tropischer Pflanze; Orest stellt die Büste unter die Pflanze und stellt das Brett an die Wand.)* Genau! *(zu Sanja.)* Mit Theater und Lotterien habe ich so viel Zeit verschwendet, dass ich mich des Lehrers schäme. *(zu allen.)* Entschuldigt, dass ich mich vor euch an die Arbeit setze. *Setzt sich vor der Büste auf den Hocker, der neben dem Klavier steht. Neben ihr steht der Stuhl, auf den sie den geöffneten Behälter stellt, aus dem sie einen Bleistift und andere Utensilien nimmt. Orest hilft ihr bei den Vorbereitungen und Ljubow dann malt.*

Mylewskyj

Ach, bitte!

Ljubow schaut zur Tür, als sie klingelt. Orest geht zur Tür, trifft aber Olimpiada Iwaniwna, die aus der linken Tür kommt.

Achte Szene

Вихід 8

Ті ж і Олімпіада Іванівна.

Олімпіада Іванівна

(До Ореста) Пождіть, пождіть, я сама, а, боже ж мій! я одчиню! *(зауважає Милевського і Саню.)* А, добрий вечір, я й не бачу! Та куди ж ви, Оресте, я одчиню! Е, вже одчинено й без нас! Чи се ви, Яків Григорович!

Вихід 9

Ті ж і лікар.

Лікар

(Входить в двері справа) Вже ж не хто, Олімпіадо Іванівно! Добри вечір вам! *(вітається з нею.)* Добри вечір, панове-товариство! *(до Люби, що хоче встати йому назустріч.)* Не турбуйтеся, сидіть, сидіть, а то «пункта» згубите. Малюйте, панночко мила, се похвально, і для панночки воно теє... показна річ. Усякій панночці слід малювати хоч трошки...

Саня

А що ж, коли хто, як я, не може й лінії вивести?

Лікар

Ну, у вас другий талан, музикальний. Хоч, грішний чоловік, як на мене, то малювати краще: тихенько собі, нікому не заважає. Я, простіть, вашої новітньої музики не розумію: крик, лемент якийсь, стогін, нестотно, як в операційній залі.

Любов

От ми з вами не сходимося в симпатіях; я, власне, найбільше люблю новітню школу!

Лікар

(До Люби) І погано, дуже погано! От було за наших часів – Верді, Россіні...

Милевський

Ну, сі вже трохи пристарілись.

Лікар

Що ж з того? І ми з вами, Сергію Петровичу, не молодшаєм! Вже й нам, як то кажуть, не до Петра, а до різдва!

Олімпіада Іванівна

Ну, бог з вами, до різдва ще далеко!

Лікар

Та я так, до слова прийшлося. Що казати, таки вже «Gaudeamus igitur» тепер не заспіваємо. А колись

Dieselbe und Olimpiada Iwaniwna.

Olimpiada Iwaniwna

(Zu Orest) Warten Sie, ich öffne selbst, ach, mein Gott! Ich komme! *(sie bemerkt Mylewskyj und Sanja.)* Och, guten Abend, ich habe euch nicht gesehen! Wohin gehen Sie, Orest, ich komme schon! Eh, es ist schon ohne uns geöffnet! Jakiw Hryhorowytsh, sind Sie es wirklich?

Neunte Szene

Dieselbe und der Arzt.

Arzt

(Kommt durch die Tür rechts) Wer noch, Olimpiada Iwaniwna! Guten Abend! *(begrüßt sie.)* Guten Abend, meine Damen und Herren! *(zu Ljuba, die schon aufgestanden ist, um ihn zu begrüßen.)* Keine Sorgen, stehen Sie nicht, sonst verlieren Sie den Augenblick. Malen Sie, liebes Fräulein, denn es ist lobenswert und für Fräuleins besonders, es ist vielsagend... Jedes Fräulein soll wenigstens ein bisschen malen...

Sanja

Was macht jemand wie ich, der sogar keine Linie ziehen kann?

Arzt

Sie haben noch eine andere Begabung: Musik. Obwohl ich, Gott bewahre, das Malen besser finde: man sitzt still und stört niemanden. Entschuldigen Sie, aber ich verstehe Ihre neueste Musik nicht: Schreie, Rufe und Stöhnen, wie in einem Operationssaal.

Ljubow

In diesem Gebiet sind wir uns nicht einig: die neueste Schule gefällt mir eigentlich am besten!

Arzt

(Zu Ljuba) Und das ist schlecht, sehr schlecht! Wie schön war unsere Zeit – Verdi, Rossini...

Mylewskyj

Nun, diese sind schon etwas veraltet.

Arzt

Und was? Und wir beide, Serhij Petrowytsh, werden auch nicht jünger! Wie sagen die Leute: Man soll schon an den Tod denken!

Olimpiada Iwaniwna

Nun, um Gottes willen, der Tod ist noch fern!

Arzt

Nichts Persönliches – nur ein Sprichwort. Natürlich singen wir nicht mehr “Gaudeamus igitur”. Und früher haben wir gesungen,

співали, ого, ще як! Ще в мене був один товариш, чистий німецький бурш, той, було, як гукне *(зводить на голос)*: «Gaudeamus igitur, juvenes dum sumus!». А що, Олександро Вікторівно, ви часом не граєте сього? Воно й на фортепіано лепсько виходить, а нуте лиш!

Саня

Ні, вибачайте, Якове Григоровичу, не тепер, мені вже додому пора.

Любов

(Шпарко) Е, куди ж ти, Санечко, ще рано, зостанься... я так рада, що ти прийшла...

Саня

(Усміхаючись лукаво) Що я прийшла? Та ми ж так часто бачимось!

Любов

Сьогодні ми всі зібрались, можна було б славно час провести, я сподівалась, що ти згодишся мені пригравати!

Саня

Ні, там уже, певно, мама вернулась і думає, куди се я поділась, та ще й *(сміється)* з мігренню! Добраніч, Олімпіадо Іванівно. *(прощається з нею і з лікарем, потім подає руку Орестові.)* Бувайте здорові. *(Одчиняє середні двері.)* Ух, як темно, я боятимусь!

Любов

Може б, ви, Оресте, провели Саню?

Орест повагом з видимою неохотою повертається до дверей.

Милевський

Я вас проведу, Олександро Вікторівно, коли позволите!

Саня

Ах, спасибі, та нам з вами, здається, по дорозі; добраніч, панове!

Милевський робить загальний поклін і кидається за Санею допомогти їй одягтись. Обоє виходять. Орест зачинає за ними.

Вихід 10

Ті ж без Сані і Милевського.

Орест сідає біля Люби на тому стільці, де стояло пуделко, тепер він тримає пуделко в руках. Лікар з Олімпіадою Іванівною за столом на протилежному кінці. Обидві пари розмовляють кожна окремо, але одночасно.

Лікар

och, wie wir gesungen haben! Ich hatte auch einen Kameraden, einen echten deutschen Burschen, der schrie *(imitiert laut)*:

“Gaudeamus igitur, juvenes dum sumus!”. Oleksandra Wiktoriwna, spielen Sie zufällig dieses Stück? Auf dem Klavier geht es genauso gut! Spielen Sie es bitte!

Sanja

Tut mir leid, Jakiw Hryhorowytsch, aber ein andermal – ich muss nach Hause.

Ljubow

(Spricht schnell) Ach, wohin gehst du, liebe Sanja? Es ist noch früh, bleib hier... Ich bin so froh, dass du gekommen bist...

Sanja

(Listig lächelnd) Dass ich gekommen bin? Aber wir sehen uns ja so oft!

Ljubow

Denn wir sind heute alle hier, wir könnten eine tolle Zeit verbringen und ich habe gehofft, dass du mir mitspielen würdest!

Sanja

Tut mir leid, aber meine Mutter ist sicher schon da und fragt sich, wo ich hingehen soll *(lacht)*, und das auch noch mit Migräne. Gute Nacht, Olimpiada Iwaniwna! *(verabschiedet sich von ihr und dem Arzt, dann schüttelt Orest die Hand.)* Alles Gute. *(öffnet die mittlere Tür.)* Uh, es ist so dunkel! Ich habe Angst!

Ljubow

Orest, könnten Sie Sanja begleiten?

Orest wendet sich langsam und scheinbar widerwillig der Tür zu.

Mylewskyj

Oleksandra Wiktoriwna, ich begleite Sie!

Sanja

Ach, danke! Jedenfalls gehen wir den gleichen Weg. Alles Gute, meine Damen und Herren!

Mylewskyj verbeugt sich leicht und läuft nach Sanja, um ihr beim Anziehen zu helfen. Die beiden gehen hinaus. Orest schießt die Tür hinter ihnen.

Zehnte Szene

Dieselbe ohne Sanja und Mylewskyj

Orest setzt sich neben Ljuba auf den Stuhl, auf dem der Behälter stand, den er jetzt in den Händen hält. Am anderen Ende des Tisches sitzen der Arzt und Olimpiada Iwaniwna. Die beiden Paare sprechen getrennt, aber gleichzeitig.

Arzt

(Вслід) А як же не по дорозі! Тепер скрізь буде по дорозі!

Олімпіада Іванівна

Нащо ви, Якове Григоровичу, дратуєте Милевського старістю, він сього не любить.

Лікар

Ба, не любить! А нащо сказано: пізнай самого себе! Та се я, не вам кажучи, з заздрощів – бачу, що чоловік от-от оженився, то я йому навздогін: на тобі, коли так! Така вже наша старокавалерська натура!

Олімпіада Іванівна

А ви почім знаєте, що він от-от оженився?

Лікар

Вже я таку прикмету маю. Ви зауважили, що він блищить немов насвіжо полакований? А як тільки людина починає вилискуватись, то вже кепська справа!

Орест

Дивно мені, Любо, як такі по всьому різні люди, як ви з Олександрою Вікторівною, можуть товаришувати. Як воно у вас вийшло?

Любов

Та я не можу сказати, щоб вона була мені дуже близька. Сю ілюзію робить більше звичай говорити на «ти», затриманий з дитячих літ.

Орест

(Нахиляється до неї трохи) Любо, чому б не встановити між нами сей звичай? Адже ж ми з вами ближчі друзі, ніж ви з Олександрою Вікторівною?

Любов

Се дитячий звичай, а ми з вами вже не діти. *(встає і відходить до вікна.)* Ах, я й забула, що треба віднести Галі її концерт, вона просила конче сьогодні віддати їй.

Піду лиш, воно ще не пізно. Ви мені вибачайте!

Орест

Ви мені позволите провести вас?

Любов

Не турбуйтеся, я не боюсь сама йти.

Орест

Ні, все-таки вже пізно, як же ж так самій?

Любов

(Не відповідає йому. До тітки) Тіточко, я піду на хвилинку до Галі; я хутко вернусь!
(виходить в праві двері. Орест за нею.)

(Nachruf auf die Weggegangenen) Natürlich derselbe Weg! In diesem Alter wird es immer derselbe Weg sein!

Olimpiada Iwaniwna

Jakiw Hryhorowytsch, warum necken Sie Mylewskyj mit seinem Alter, wenn es ihm nicht gefällt?

Arzt

Pfui, gefällt's nicht? Und warum heißt es: Erkenne dich selbst? Ach, um ehrlich mit Ihnen zu sein, ich sage das aus Neid – ich sehe, dass der Mann bald heiraten wird und deshalb rufe ich an: Wenn das so ist, nimm das! So ist unsere alte Kavaliersnatur!

Olimpiada Iwaniwna

Woher wussten Sie, dass er bald heiraten würde?

Arzt

Alle Zeichen sind vorhanden. Haben Sie bemerkt, dass er glänzt, als wäre er frisch lackiert? Und wenn ein Mensch anfängt zu glänzen, bedeutet das nichts Gutes!

Orest

Es ist mir ein Rätsel, Ljuba, wie so unterschiedliche Personen, wie Sie und Oleksandra Wiktoriwna befreundet sein können. Wie habt ihr das geschafft?

Ljubow

Ich kann nicht sagen, dass sie mir jemals sehr nahe war. Diese Illusion wird durch die Gewohnheit, sich seit der Kindheit mit dem Vornamen anzusprechen, noch verstärkt.

Orest

(Lehnt sich leicht zu ihr) Ljuba, warum führen wir diese Gewohnheit nicht unter uns ein? Weil wir uns näherstehen als Sie und Oleksandra Wiktoriwna.

Ljubow

Das ist eine kindische Gewohnheit und wir sind keine Kinder mehr. *(steht auf und geht zum Fenster.)* Ach, wie könnte ich vergessen, Halja ihr Konzert zu bringen? Sie hat mich so angefleht, es ihr heute zu bringen! Ich muss gehen, es ist noch nicht zu spät. Entschuldigung!

Orest

Darf ich Sie begleiten?

Ljubow

Keine Sorge, ich fürchte nicht, allein zu gehen.

Orest

Aber es ist ziemlich spät, wie können Sie ganz allein gehen?

Ljubow

Вихід 11

Олімпіада Іванівна і лікар.

Лікар

Як вам здається, Олімпіадо Іванівно, чи не почина вже і Орест Михайлович вилискуватись?

Олімпіада Іванівна

З якої ж би причини?

Лікар

Та я не знаю. Мені здається, що се вже Любов Олександрівна могла б нам краще роз'яснити. Врешті, тепер, по-модному, ніяких роз'яснень родичам не полагается, тільки в один прекрасний день прийде панночка і скаже: «Подивіться, тіточко, чи гарно на мені шлюбна сукня лежить? Мені се треба знати, бо завтра моє вінчання».

Олімпіада Іванівна

(Усміхається) Так, се на Любу похоже... Та тільки я думаю, що сього прекрасного дня ніколи не буде. Може, я й справді сих новітніх звичаїв не розумію, тільки я ніяк не збагну, що собі моя Люба думає. Воно, звісно, нехай би вона собі як хоче жила, та я он не можу дивитись, як її здоров'я руйнується. Я завжди казала, що ті книжки її до добра не доведуть. Якось у неї все разом: книжки, романси, гулянки, залицання, приязнь... нічого не розберу!..

Лікар

Та, вибачайте, і я щось нічого не можу розібрати. Романси, гулянки? Що ж тут лихого?

Олімпіада Іванівна

Ах, якби тільки се! А то разом з тим мені казала: «Якби я була релігійна, я пішла б в монастир, а то для таких, як я, навіть монастирів нема». Про монастирі говорить, а сама... Ну, та що там, перед вами я можу говорити щиро, ви все одно що родич. Се ж не тільки я, а й чужі люди бачать, що Орест мов прив'язаний до нашого дому. Вона все з ним «друже мій, друже мій», а тим часом тепер чогось почала одбивати його від себе, а сама сохне, блідне, не спить по ночах.

Лікар

Есть чого журитись, Олімпіадо Іванівно! Хто не бував молодим? Молодість без драматургії не може!

Олімпіада Іванівна

Не тишить мене така драматургія. *(хитає головою; понижа голос.)* Тут ще, знаєте, біда – вона про матір думає! Вчора питала, скільки літ було матері, як та заслабла? Все читає книжки! Он вчора купила оту

(Antwortet ihm nicht. Spricht zur Tante.) Tantchen, ich gehe kurz zu Halja – bin gleich wieder da. *(geht durch die rechte Tür, Orest folgt sie.)*

Elfte Szene

Olimpiada Iwaniwna und der Arzt.

Arzt

Scheint es Ihnen nicht, Olimpiada Iwaniwna, dass auch Orest Mychajlowytsch beginnt zu glänzen?

Olimpiada Iwaniwna

Was könnte der Grund sein?

Arzt

Wenn ich das nur gewusst hätte! Vielleicht kann uns Ljubow Oleksandriwna das besser erklären. Endlich, jetzt, in der Mode, ist es nicht mehr nötig, sich vor den Verwandten zu rechtfertigen. Nur eines Tages kommt ihr Mündel und sagt: „Schauen Sie mal, Tantchen, steht mir mein Hochzeitskleid? Ich muss es wissen, denn morgen ist meine Hochzeit.“

Olimpiada Iwaniwna

(Lächelt) Ja, es sieht aus wie Ljuba... Aber ich glaube, dass dieser schöne Tag wird nie kommen. Vielleicht verstehe ich diese neuen Bräuche wirklich nicht, aber ich kann mir nicht vorstellen, was meine Ljuba denkt. Sie soll leben, wie sie will, aber ich kann nicht zusehen, wie sich ihre Gesundheit verschlechtert. Ich habe immer gesagt, dass diese Bücher ihr nicht guttun. Irgendwie hat sie alles unter einen Hut gebracht: Bücher, Romanze, Zechgelage, Umwerbung, Freundschaft... Ich kann nichts verstehen!

Arzt

Entschuldigen Sie, ich habe auch nicht viel verstanden. Romanzen, Zechgelage? Was ist daran Böses?

Olimpiada Iwaniwna

Wenn es nur so wäre! Gleichzeitig sagte sie zu mir: “Wenn ich religiös wäre, würde ich ins Kloster gehen, aber es gibt keine Klöster für Leute wie mich.” Sie spricht von Klöstern, aber selbst... Ich kann ganz offen mit Ihnen sprechen, denn Sie sind wie ein Verwandter. Nicht nur ich, sondern auch andere merken, wie sehr Orest mit unserem Haus verbunden ist. Sie nennt ihn wieder “mein Freund, mein Freund”, aber jetzt hat sie aus irgendwelchem Grund angefangen, ihn wegzustoßen, und dafür trocknet sie aus und wird blass und schläft nachts nicht.

Arzt

Kein Grund zur Traurigkeit, Olimpiada Iwaniwna! Wer war nicht schon einmal jung? Jugend und Drama gehören zusammen!

Olimpiada Iwaniwna

товсту! *(показує на скляну шафу.)* Виписки з неї робить. А коли я почну за те свариться, вона каже: «Якби люди більш таких книжок читали, менше б було на світі злочинства». Як я казала одразу братові: «Дай мені Любу, я її завезу так, щоб вона і не чула про матір». Не послухав, а тепер бог зна що з того буде. Занапастить дівчина свою долю ні за що, просто жаль дивитись на неї.
(притуляє хустку до очей.)

Лікар

Та не журіться, Олімпіадо Іванівно, побачите, що все гаразд буде.

Олімпіада Іванівна

Та звідки має бути гаразд? Хоч би ви поговорили я нею! Ви чоловік учений, а я що ж! Мене вона й слухати не хоче: «Вам, каже, хочеться пристроїти мене скоріш!» – а що ж тут лихого, якби й так? Всякий своєму рідному добра бажає.

Лікар

Я й сам уже про те думав. Правда, до нашої панночки не легко приступитись. Та я теж не в тім'я битий, либонь, і ми в свій час книжки читали, та ще такі, про які панночкам і не снилось. Ех, панночки, панночки! Бідовий народ! Прочитає останнє слово науки і думає, що вже всю мудрість глинула. По-моєму, чим менше панночка книжок читає, тим краще, їй же богу!

Олімпіада Іванівна

(Слухала його не уважно) Так ви поговорите з нею?

Лікар

Та вже ж, та вже ж, побачимо, чий чорт старший...

Олімпіада Іванівна

Знаєте, Якове Григоровичу, як дивлюсь я на оті книжки, то, здається, так би їх і шпурнула в піч!

Лікар

А знаєте, Олімпіадо Іванівно, як дивлюсь я на оті книжки, то, здається, вони і без нас у піч полетять, а на їх місце стане тоненький збірник творів Ореста Михайловича Груїча. Ех, то, знаєте, теперішні паничі плохі, а за наших часів така панночка не гуляла б на волі до двадцять п'ятого року. Та й то, я думаю, що Любові Олександрівні не прийдеться слухати моєї лекції.

Олімпіада Іванівна

Чому так?

Лікар

Diese Art von Drama gefällt mir nicht. *(sie schüttelt den Kopf und senkt die Stimme.)* Und es gibt noch ein Problem – sie denkt an ihre Mutter! Gestern hat sie mich gefragt, wie alt ihre Mutter war, als sie schwach wurde? Und sie liest wieder diese Bücher!

Das dicke da hat sie gestern gekauft! *(zeigt auf den Glasschrank.)* Sie macht Notizen daraus! Und als ich anfangen, mit ihr zu schimpfen, sagt sie: “Wenn die Menschen mehr solche Bücher lesen würden, gäbe es weniger Verbrechen auf der Welt.” Ich habe sofort zu meinem Bruder gesagt: “Gib mir Ljuba – ich werde sie so erziehen, dass sie nie etwas von ihrer Mutter erfährt”. Er hat nicht darauf geachtet und jetzt Gott weiß, was passiert. Das Kind wird ihr Schicksal sinnlos ruinieren, ich kann es nicht mehr sehen...*(hält sich ein Taschentuch vor die Augen.)*

Arzt

Seien Sie nicht traurig, Olimpiada Iwaniwna, alles wird gut, Sie werden sehen!

Olimpiada Iwaniwna

Wie wird alles gut? Wenn Sie nur mit ihr sprechen könnten! Sie sind ein Mann der Wissenschaft, nicht so wie ich! Sie will mir gar nicht zuhören: „Sie wollen mich schnellstens unterbringen!“, – sagt sie mir. Und wenn das stimmt, was ist daran so Böses? Jeder wünscht nur das Beste für seine Familie.

Arzt

Ich habe selbst darüber nachgedacht. Aber unser Fräulein ist nicht so leicht zu erreichen. Aber ich selbst bin ja kein Narr – wir haben in unserer Zeit solche Bücher gelesen, von denen die Fräuleins nicht einmal träumen konnten. Ach, diese Fräuleins! Was für die Menschen! Sie lesen das letzte Wort der Wissenschaft und meinen, sie hätten schon alle Weisheit gelernt. Ich glaube, je weniger Bücher ein junges Fräulein liest, desto besser, bei Gott!

Olimpiada Iwaniwna

(Hat ihm unaufmerksam zugehört) Dann sprechen Sie mit ihr?

Arzt

Na ja, na ja, sehen wir, wer gewinnt.

Olimpiada Iwaniwna

Ehrlich gesagt, Jakiw Hryhorowysch, wenn ich mir diese Bücher ansehe, kann ich mich kaum zurückhalten, sie in den Ofen zu werfen!

Arzt

Wenn ich mir diese Bücher ansehe, scheint es mir, dass sie ohne uns bald in den Ofen gehen werden, und an ihrer Stelle wird eine dünne Sammlung der Werke von Orest Mychajlowysch Hruitsch stehen. Eh, wissen Sie, die jetzigen Herren sind schlecht – in unserer Zeit wäre ein junges Fräulein bis fünfundzwanzig Jahren nicht frei ausgegangen. Außerdem glaube ich, dass Ljubow Oleksandriwna meinen Vortrag nicht hören muss.

Тому, що їй в церкві іншу прочитають: «А жена да убоится своего мужа». Найкраща наука для жінки, далебі!

Олімпіада Іванівна хитає головою.

Лікар

Ну, Олімпіадо Іванівно, так не можна: «Отчаяние есть смертный грех». Я вам скажу, що Орест Михайлович і Любов Олександрівна не дарма вкупі глиняних болванів так пильно малюють; я в сих речах ніколи не помиляюсь. Е! ви щось такі суворі! Я собі втікаю. *(встає.)* Бувайте здорові!

Олімпіада Іванівна

Ні, куди ж ви? От зараз і Любочка прийде!

Лікар

Тільки Любочці й розмови, що з старим лікарем! Олімпіадо Іванівно, я люблю бути першою, а не третьою особою! *(сміється.)* Моліться богу та лягайте спати, і все гаразд буде! *(подає руку.)*

Олімпіада Іванівна

Добраніч. Тільки ви й розважаєте мене.
Лікар виходить.

Вихід 12

Олімпіада Іванівна сама; порядкує, закриває піаніно, складає ноти, гасить світло біля гіпсової голови, потім хоче взяти її, але лишає, промовивши: «Цур тобі, чиста мара!» – і виносить в другу хату дошку з малюнком і скриньку з олівцями, а потім виходить з другої хати з розрахунковою книжкою в руках, сідає в крісло біля великого стола, де горить лампа з червоний абажуром.

Олімпіада Іванівна

Ну, порахую *(пише)*: свічки – 25 к., сірники – 5 к., цукор – 60 к., марка Любочці – 7 к. *(говорить далі невиразно слова, цифри трохи виразніше; по голосу чути, що її сон клонить.)* ...12 ...15 ...8. Що там ще? *(Задумується, сонно кивнувши головою, спинається, далі знов. Трохи голосніше.)* Кава – 45 і цикорію – 6. Ну, тепер порахуємо: 25 та 5 – 30, та 66 – 90, та 7 – 97, та 12, та 12... *(знов заговкла, кивнувши сонно головою вперед, і прокинулася.)* Що це я? 97 та 12, то буде руб... так, руб та 9 коп., руб і 9 та 15... 15... ото втомила я, та 16, та 19...
Одкидає голову на спинку крісла і засинає. Згодом чути, як тричі дзвонять, далі згодом входять.

Вихід 13

Олімпіада Іванівна

Warum?

Arzt

Denn sie will in der Kirche einen Besseren hören: “Und die Frau soll ihren Mann fürchten”. Das ist wirklich die beste Wissenschaft für Fräuleins!

Olimpiada Iwaniwna schüttelt den Kopf.

Arzt

Komm schon, Olimpiada Iwaniwna, hören Sie auf: “Verzweiflung ist eine Todsünde”. Ich bin sicher, dass Orest Mychajlowytsch und Ljubow Oleksandriwna nicht umsonst diese Tonskulpturen gemeinsam bemalen, ich irre mich nie in diesen Dingen. Eh, Sie sind heute so streng! Ich muss gehen. *(steht auf.)* Seien Sie gesund!

Олімпіада Іванівна

Gehen Sie noch nicht, Ljuba kommt gleich!

Arzt

Mit einem alten Arzt zu sprechen, das fehlt ihr gerade! Olimpiada Iwaniwna, ich bin besser die Erste, nicht die Dritte! *(lacht.)* Beten Sie zu Gott und gehen Sie schlafen, alles wird gut! *(gibt ihr die Hand.)*

Олімпіада Іванівна

Gute Nacht. Nur Sie unterhalten mich...
Der Arzt geht raus.

Zwölfte Szene

Olimpiada Iwaniwna allein; sie bringt Dinge in Ordnung: schließt das Klavier, sammelt die Notenblätter, löscht das Licht neben dem Gipskopf, den sie nehmen möchte, aber lässt stehen und sagt: “Na los, zum Teufel!” – und bringt das Zeichenbrett mit dem Bild und der Schachtel Stifte in das zweite Haus. Dann kommt aus dem zweiten Haus mit einem Gehaltsbuch, setzt sich auf den Sessel neben dem großen Tisch, wo die Lampe mit dem roten Lampenschirm brennt.

Олімпіада Іванівна

Also, rechne ich das *(schreibt)*: Kerzen – 25 Kopeken, Streichhölzer – 5 K., Zucker – 6 K., eine Briefmarke für Ljuba – 7 K. *(sie spricht die Worte undeutlich weiter, die Zahlen etwas deutlicher; man hört in ihrer Stimme, dass sie müde ist.)* ...12 ...15 ...8. Was noch? *(sie überlegt und nickt schläfrig mit dem Kopf, stoppt und zählt weiter. Etwas lauter.)* Kaffee – 45 und Zichorie – 6. Jetzt rechnen wir mal nach: 25 und 5 ist 30, und plus 66 – ist 90, und plus 7 ist 97, und plus 12, plus 12... *(schweigt wieder, nickt schläfrig mit dem Kopf nach vorne und wacht auf.)* Was ist mit mir? 97 und 12 ist ein Rubel... ja, ein Rubel 9 Kopeken, und plus 15 K., 15... ach, wie müde bin ich... plus 16, plus 19... *(Sie legt den Kopf auf die Rückenlehne des*

<i>Любов і Орест вертаються. Олімпіада Іванівна спить у кріслі.</i> Любов Чого ми так хутко вернулись? Орест Мені здавалось, що вам холодно, у вас аж руки тремтять. Любов То не від холоду... А втім, не знаю, може. <i>(завважає Олімпіаду Іванівну.)</i> А, тіточка спить? <i>(підходить, дивиться на неї.)</i> Олімпіада Іванівна <i>(Прокидається)</i> Га, що тут? Ах, се ти, Любочко? Ну, як се я заснула? Любов Ідїть, тіточко, та ляжте як слід, я тут сама зачиню за Орестом. Олімпіада Іванівна Добре, я іду. Добраніч, голубочко. <i>(цілує її.)</i> Та не сидіть довго, бо знаєш, тобі шкодить. Любов Знаю, знаю, добраніч ! Олімпіада Іванівна <i>(Відходячи)</i> Та не забудь же зачинити двері! Любов Гаразд, гаразд. <i>Олімпіада Іванівна виходить.</i> Вихід 14 <i>Любов і Орест.</i> Любов Добраніч. <i>(подає руку.)</i> Орест Ви проганяєте мене? Але ж я не можу так піти. Мені треба поговорити з вами про те, що точить мене увесь сей вечір. Тепер, як ми з вами йшли туди й назад, ви до мене й десяти слів не промовили... Любо, перше між нами не було так. Любов Багато такого, що перше було, тепер мусить бути зовсім, зовсім інакше...	<i>Sessels und schläft ein. Später klingelt es dreimal an der Tür und jemand kommt herein.)</i> Dreizehnte Szene <i>Ljubow und Orest sind wieder da. Olimpiada Iwaniwna schläft auf dem Sessel.</i> Ljubow Warum sind wir so schnell zurückgekommen? Orest Es schien mir, Sie seien kalt – Ihre Hände zittern noch. Ljubow Es ist nicht wegen der Kälte... Jedenfalls, das weiß ich nicht genau. <i>(bemerkt Olimpiada Iwaniwna.)</i> Das Tantchen hat schon geschlafen? <i>(sie kommt zur Tante und schaut sie an.)</i> Olimpiada Iwaniwna <i>(Wacht auf)</i> Ha, was ist hier los? Ach, Ljuba, du bist es! Wie bin ich so eingeschlafen? Ljubow Tantchen, gehen Sie und schlafen gut. Ich schließe nach Orest selbst ab. Olimpiada Iwaniwna Na gut, ich gehe. Gute Nacht, mein Liebling. <i>(küsst sie.)</i> Aber bleibt nicht so lange sitzen, du weißt, wie schädlich das für dich ist. Ljubow Ich weiß das, gute Nacht! Olimpiada Iwaniwna <i>(Wegziehend)</i> Und vergiss nicht, die Tür zu schließen! Ljubow Gut, gut. <i>Olimpiada Iwaniwna geht raus.</i> Vierzehnte Szene <i>Ljubow und Orest.</i> Ljubow Gute Nacht. <i>(gibt ihm die Hand.)</i> Orest Schicken Sie mich weg? Ich kann doch nicht einfach so gehen. Ich muss mit Ihnen darüber sprechen, was mich schon den ganzen Abend stört. Während wir hin und her gegangen sind, haben Sie kaum zehn Worte zu mir gesagt. Ljuba, früher war es nie so zwischen uns.
---	---

Орест

Любо, як ви се сказали? Нащо ви се говорите?

Пауза.

Ви якось чудно поводитесь зі мною останнього часу. Ви немов умисне втікаєте від мене; як тільки я прийду, ви зараз знаходите діло на місті або посилаєте по Олександрю Вікторівну, щоб грати в чотири руки. І сьогодні ви не дарма так гаряче просили її зостатись. Часом я цілий день стараюсь почути од вас хоч одно ласкаве слово, жду того слова, як старець милостині, і часто даремне... Сьогодні оце ввечері, здавалося мені, ви повернулись до давнього дружнього тону, а тепер знов...

Люба сидить, спустивши очі, мовчазна, нерухома.

Що з вами? Ви мовчазні? Ви навіть дивитись на мене не хочете? Чи я маю йти собі геть від вас?

Любов

(Глухим голосом, повагом) Як уважаєте!

Орест

Любо, се для мене просто... *(поривається до неї, але спиняється, одвертає лице і одступає.)*

Любов

(Раптово встала, схопила його за руку обома руками)
Оресте, простіть! Я не знаю... Мені вас так шкода, так жаль!.. *(пускає його руку, падає на коліна, припадає до крісла й ридає.)*

Орест

(Кидається до неї)

Люба! моя Люба, моя дорога! Чого ти? Що з тобою?

Любов

(Встає, говорить між риданням)

Не зовіть мене своєю; я не хочу бути вашим злим духом, вампіром.

Орест

Доле моя, що ти кажеш? Не злим духом, не вампіром будеш ти, а будеш моєю зорею, моїм коханням!

Любов

(Закриває лице руками, немов від жаху)

Ох, нащо се слово? Тепер все пропало! Я так хтіла бути вашим другом, вірте мені, більш ніким я не хочу, не можу і не повинна бути... *(знов ридає.)* Тепер і се пропало.

Орест

(Докірливо)

Любо, сором, сором не мати одваги перед своєю власною душею. Де ж твої горді речі? Пам'ятаєш, як ти казала, що будеш завжди вільна й одважна? Чи се та одвага? Чи

Ljubow

Vieles, was früher war, muss jetzt ganz, ganz anders sein...

Orest

Ljuba, wie können Sie das sagen? Warum sagen Sie das?

Die Pause

Sie benehmen sich mir gegenüber in letzter Zeit sehr merkwürdig. Als ob Sie absichtlich vor mir weglaufen: Sobald ich ankomme, finden Sie immer etwas zu tun, oder schicken Sie nach Oleksandra Wiktoriwna, um vierhändig zu spielen. Und heute haben Sie sie nicht ohne Grund so sehr gebeten zu bleiben.

Manchmal warte ich den ganzen Tag, um wenigstens ein schönes Wort von Ihnen zu hören, ich warte auf Ihr Wort wie ein alter Mann auf Almosen, und oft ist es vergeblich... Es schien mir, als wären Sie heute Abend zu Ihrem alten freundlichen Ton zurückgekehrt, und jetzt wieder...

Ljuba sitzt still und unbeweglich, die Augen gesenkt.

Was ist mit Ihnen? Sprechen Sie nicht mit mir? Wollen Sie mich nicht einmal ansehen? Oder soll ich von Ihnen weggehen?

Ljubow

(Spricht langsam mit tiefer Stimme) Wie Sie wollen!

Orest

Ljuba, das ist für mich ziemlich... *(er stürzt auf sie zu, bleibt aber stehen, wendet das Gesicht ab und geht zurück)*

Ljubow

(Steht plötzlich auf und ergreift seinen Arm mit beiden Händen.)
Orest, es tut mir leid! Ich weiß nicht... Wenn Sie nur wüssten, wie leid es mir tut! *(sie lässt seine Hand los, fällt auf die Knie, stützt sich auf den Stuhl und fängt an zu weinen.)*

Orest

(Kniet sich zu ihr) Ljuba! Meine Liebe, mein Schatz! Warum weinst du? Was ist mit dir?

Ljubow

(Steht auf und spricht durch Schluchzen) Nennen Sie mich nicht "Ihre", ich will nicht Ihr böser Geist, Ihr Vampir sein.

Orest

Mein Schicksal, was sagst du? Weder ein böser Geist noch ein Vampir wirst du sein! Du wirst mein Stern sein, meine Liebe sein!

Ljubow

(Bedeckt ihr Gesicht mit den Händen, wie vor Entsetzen.) Och, wozu sagen Sie das? Jetzt ist alles weg! Wie sehr wollte ich nur Ihre Kameradin sein, glauben Sie mir! Ich will, kann und darf kein anderer für Sie sein... *(weint wieder.)* Und sogar dies ist jetzt weg.

Orest

(Vorwurfsvoll)

вона в тім, щоб топтати своє серце, губити своє і чуже щастя? Сумна ж твоя одвага!..

Любов

Мені страшно за тебе, тільки за тебе! Чи стане у нас сили для такого непевного кохання? Що, коли наша блакитна квітка – мрія? Скільки горя, скільки муки тоді?

Орест

Чого жрахатись мого слова? Я кохатиму тебе так, як ти того схочеш. Наше кохання буде чисте, як та чарівна троянда. Ти можеш мені одібрати моє життя, моє світло, але мого кохання не можеш одібрати, його вже ніхто не вирве з мого серця, навіть ти. Пізно вже рятувати мене, та й не хочу я такого рятунку.

Любов стоїть мовчки, опустивши голову і руки.

Орест

(Підходить до неї ближче)

Любо, що ти казала: тільки млява і полохлива людина не любить і боїться ризику?

Любов

(Пройшла по хаті разів зо два, з раптовими жестами, далі спинилась біля консолі проти Ореста) Оресте, ти дорікав мені, що в мене бракує одваги, що я боюсь сама собі сказати правду в вічі... я тепер нічого не боюсь, нічого... Слухай! Я люблю тебе, давно люблю, над життя, над щастя, над усе на світі. Люби мене, я щастя хочу!

Орест

Люба, кохана! *(обійма її.)*

Любов

(Цілує його, мов у нестямі, потім одхиляється і дивиться йому проникливо в вічі) Ти не пожалкуєш об сім? Ти не будеш мені дорікати, не злякаєшся мене? Будеш любити мене завжди, завжди?

Орест

(Не слухає її слів, палко цілує) Нащо слова, нащо присяги? Не треба їх! Я тебе люблю і більш нічого не знаю!

Завіса

Дія третя

Літне мешкання. Праворуч будинок з верандою і садком. На авансцені, теж праворуч, альтанка або трельяж, обернутий до публіки виходом. Ліворуч теж будинок, менший. Далі будинки і сільські хатки в садах. В глибині сцени річка з пологим піскуватим берегом. Ранок. Світло яскраве.

Ljuba, es ist schändlich, vor der eigenen Seele keinen Mut zu haben. Wo sind deine stolzen Reden? Hast du vergessen, wie du versprochen hast, immer frei und mutig zu sein? Ist das dein Mut? Ist es wirklich mutig, auf deinem eigenen Herzen herumzut trampeln, dein eigenes Glück und das der anderen zu zerstören? Wie traurig ist dein Mut!

Ljubow

Ich habe Angst für dich, nur für dich! Haben wir genug Kräfte für eine so unsichere Liebe? Und wenn unsere blaue Blume nur ein Traum ist? Wie viel Trauer, wie viel Qual werden wir dann erleben?

Orest

Lass meine Worte dich nicht erschrecken. Ich werde dich so lieben, wie du es willst. Unsere Liebe wird so rein sein, wie diese herrliche Rose. Du kannst mir mein Leben und mein Licht nehmen, aber meine Liebe kannst du mir nicht nehmen, niemand kann sie mir aus meinem Herzen reißen, nicht einmal du. Es ist zu spät, mich zu retten, und ich will nicht gerettet werden.

Ljuba steht still mit gesenktem Kopf und Händen.

Orest

(Nähert sich ihr) Ljuba, Erinnerst du dich, dass nur ein träger, ängstlicher Mensch das Risiko nicht liebt und es fürchtet?

Ljubow

(Geht mit plötzlichen Gesten zweimal um das Haus und bleibt dann neben der Konsole stehen, Orest gegenüber) Orest, du hast mir vorgeworfen, ich hätte nicht den Mut, die Wahrheit ins Auge zu sehen... Jetzt gibt es nichts mehr zu fürchten, nichts... Hör mich an! Ich liebe dich, ich liebe dich schon lange, mehr als das Leben, mehr als das Glück, mehr als alles andere auf der Welt. Liebe mich, Orest, denn ich will glücklich sein!

Orest

Ljuba, meine Geliebte! *(umarmt sie.)*

Ljubow

(Küsst ihn wie im Rausch, lehnt sich dann zurück und sieht ihm tief in die Augen) Wirst du es nicht bereuen? Wirst du mir keine Vorwürfe machen und keine Angst vor mir haben? Wirst du mich lieben für immer und ewig?

Orest

(Hört sie nicht und küsst sie leidenschaftlich) Wozu diese Worte und Schwüre? Genug davon! Ich liebe dich und ich weiß nichts anderes!

Der Vorhang.

Dritter Akt

Ein Sommerhaus. Rechts liegt ein Haus mit Veranda und Garten. Auf der Vorbühne, ebenfalls rechts, befindet sich ein Pavillon oder ein Spalier, das dem Publikum nach dem Ausgang

Перед здійсненням завіси чутно pianissimo, гуртовий спів «Пливе човен, води повен», дедалі іде він crescendo. Завіса здійснюється, і в глибині сцени на річці показується човен з компанією співців. Вихід 1 <i>Човен пристає до берега і з нього виходить Орест, Милевський, Острожин, Саня і дві панночки. Перша панночка гарненька, в косах у неї лелії річні.</i> 1-ша панночка Що ж, панове, будемо кашу варити? Саня Та яка там каша? Снідати будемо у нас. <i>(до Милевського.)</i> Сергію, піди, серце, розпоряди, щоб скоріше давали. <i>Милевський пішов у будинок ліворуч.</i> Потім погуляємо в лісі, а вогні палити добре тільки увечері. Вихід 2 <i>Ті ж без Милевського.</i> Острожин <i>(До другої панночки)</i> Добре ваші українські пісні додаються замість баркароли, ніяк я не сподівався! 2-га панночка Чому не сподівались? Острожин Де ж, такий контраст: примітивний спів полудикого народу і – баркарола! 1-ша панночка <i>(До Ореста)</i> Ви, Оресте Михайловичу, умієте через вогонь стрибати? Орест Звичайно, вмію. <i>(до Острожина.)</i> Чого ви, Острожин, знов лаєтесь? Острожин Я? 2-га панночка М-г Острожин був ласкавий обізвати наш народ дикарями. Острожин Вибачайте, не дикарями, а полудикарями, се різниця, і не тільки ваш тутешній народ, а взагалі. Нашому народу бракує навіть початкової культури, дресировки. Орест	zugewandt ist. Links steht ein kleineres Haus. Dann gibt es Häuser und ländliche Hütten in den Gärten. Im Hintergrund ist ein Fluss mit sanftem Sandufer zu sehen. Morgen. Die Sonne scheint. Bevor sich der Vorhang hebt, hört man im Pianissimo einen Gruppengesang “Das Boot schwimmt voller Wasser”, dann wird es Crescendo. Der Vorhang hebt sich und aus der Tiefe der Bühne erscheint auf dem Fluss ein Boot mit einer Gruppe von Sängern. Erste Szene <i>Das Boot landet am Ufer und Orest, Mylewskyj, Ostroshyn, Sanja und zwei junge Frauen steigen aus. Die erste junge Frau ist von großer Schönheit, ihre Zöpfe sind mit Wasserlilien geflochten.</i> Erste junge Frau So, meine Damen und Herren, kochen wir jetzt Brei? Sanja Lasst das Gerede vom Brei, das Frühstück wird bei uns sein. <i>(zu Mylewskyj)</i> Serhij, Liebling, geh und ordne an, uns so schnell wie möglich zu essen zu geben. <i>Mylewskyj geht ins Haus nach links.</i> Dann machen wir einen Spaziergang in den Wald und gegen Abend machen wir Feuer. Zweite Szene <i>Dieselbe ohne Mylewskyj.</i> Ostroshyn <i>(Zur zweiten jungen Frau)</i> Ich hätte gar nicht erwartet, dass eure ukrainischen Lieder so ein guter Ersatz für Barkarole sind! Zweite junge Frau Warum denn nicht? Ostroshyn Weil es so ein Kontrast ist: der primitive Gesang eines halbwilden Volkes und die Barkarole! Erste junge Frau <i>(Zu Orest)</i> Orest Mychajlowytsch, können Sie über Feuer springen? Orest Natürlich kann ich. <i>(zu Ostroshyn.)</i> Ostroshyn, warum fluchen Sie schon wieder? Ostroshyn Ich fluche? Zweite junge Frau Monsieur Ostroshyn war sehr nett, unser Volk als Wilde zu bezeichnen. Ostroshyn
--	---

Спасибі !
1-ша панночка сміється.

Саня

Що ж, Оресте Михайловичу, дресировка всякому потрібна!

Орест

Позвольте, однак...

1-ша панночка

(Капризним тоном) Оресте Михайловичу, не сваріться, я так не люблю, як люди споряться!

Вихід 3

Ті ж і Милевський.

Милевський

(Виходить з будинку) Все вже готово, Санечко.

Саня

Гаразд. Прошу, панове! Тільки треба там з човна забрати... Ти б, Сергію, пішов.

Милевський подається до човна, Орест і Острожин собі.

(Саня до них.) Не турбуйтеся, панове, він може й сам забрати, там небагато!

Паничі все-таки йдуть.

Забери там і весла, Сергію, а то ще хто вкраде.

Милевський

(Од берега озивається) Добре!

2-га панночка

Яка ж ваша домівка, Саню? Добре врядилися?

Саня

Так собі, по-літньому. От прийдеш до мене у місті, і там буде не те, я хочу справжній європейський салон врядити. Знаєш, в Росії здебільшого навіть заможні люди не вміють впорядити хати як слід, а, наприклад, у французів...

Панове вертаються від човнів з веслами і дамськими речами.

Ну, просимо, панове! *(Подається до будиночка.)*

Орест

Та я хтів ще до матері зайти.

Милевський

Ще зайдете, маєте час, ходіть, ходіть; не зраджуйте товариства.

Ідуть з Орестом вперед; панночки з Острожиним трохи відстали.

Entschuldigung, nicht Wilde, sondern Halbwilde – das ist ein Unterschied. Und das gilt nicht nur für die Einheimischen, sondern für alle Völker. Unseren Leuten fehlt es sogar an elementarer Kultur und Dressur.

Orest

Vielen Dank!

Die erste junge Frau lacht.

Sanja

Nun, Orest Mychajlowytsch, jeder muss erzogen sein!

Orest

Entschuldigung, aber...

Erste junge Frau

(Launisch) Orest Mychajlowytsch, streiten Sie nicht, ich mag es nicht, wenn man streitet!

Dritte Szene

Dieselbe und Mylewskyj.

Mylewskyj

(Kommt aus dem Haus) Sanja, Liebling, alles ist schon fertig.

Sanja

Nun gut. Liebe Gäste, herzlich willkommen! Wir müssen noch die Sachen vom Boot hierher bringen... Du wärst dorthin gegangen, Serhij.

Mylewskyj geht zum Boot, Orest und Ostroshyn folgen ihm.

(Sanja spricht zu ihnen) Keine Sorge, meine Herren, er kann alles selbst nehmen, es ist nicht viel da!

Die Männer gehen trotzdem.

Serhij, nimm auch den Rudern mit, sonst stiehlt sie jemand.

Mylewskyj

(Ruft vom Ufer zurück) Sicher!

Zweite junge Frau

Wie ist Ihr Zuhause, Sanja? Haben Sie sich gut eingelebt?

Sanja

Es ist ganz typisch hier – passend zum Sommer. Wenn du zu mir in die Stadt kommst, wird alles anders sein. Ich will einen echten europäischen Salon einrichten. Siehst du, in Russland wissen sogar reiche Leute meistens nicht, wie sie ihre Häuser einrichten sollten, aber die Franzosen, zum Beispiel...

Die Männer kommen von den Booten mit Rudern und Damensachen zurück.

Nun, bitte, meine Herren! *(Geht zum Haus.)*

Orest

Ich wollte noch meine Mutter besuchen.

Mylewskyj

2-га панночка

(стиха) Хто б міг думати, щоб з Милевського вийшов такий взірцевий чоловік і господар дому!

Острожин

Ба! все то дресировка!

Сміючись, входять на ганок, потім у двері будинку.

Вихід 4

З будинку ліворуч на веранду виходить Любов. В руках у неї складений стілець і скринька з красками. Вона ставить стілець, сідає боком до публіки, одчиняє скриньку, виймає палітру і пензлі, набирає красок і починає малювати на дощечці, вправлений в віко скриньки, від часу до часу поглядаючи на річку. Вид у неї змарнілий, немов заклопотаний. Згодом зітхає, становить скриньку долі, підпирає голову руками, а лікті впирає в коліна й задумується.

Вихід 5

Любов, лікар входить справа, з вудкою і кошиком в руках.

Лікар

(Гукає) Здорові, панночко!

Любов

(Кинулась, аж затремтіла)
Здорові! Ох, злякали ви мене!

Лікар

Чого? Ви думали, може, що се не я гукаю, а який перелесник? *(зіходить на веранду і подає Любі руку.)* Ну, здорові ще раз!
(сідає на сходах.)
Любов вітається з ним.

Лікар

Що се ви, панночко, такі сьогодні якісь знервовані?
Може, нездорові?

Любов

Хто його знає, так якось не по собі: голова болить, і якось серце заходиться... не виспалась, певне.

Лікар

Чого ж се так, душно було?

Любов

Ні, окрім того, так мені якось було не то сумно, не то страшно, трудно розказати. Сиділа я вчора в своїй хаті, писала листи довго, тіточка вже спала, і чогось мене такий страх взяв. От не вірю я в жадні пречуття, але так все здавалось, немов щось має статись недобре у нас, чи з

Besuchen Sie noch, es gibt noch Zeit, kommen Sie nun herein, verraten Sie die Freunde nicht.
Er geht mit Orest voraus, die jungen Frauen und Ostroshyn sind ein wenig dahinter.

Zweite junge Frau

(spricht leise) Wer hätte gedacht, dass Mylewskyj so ein vorbildlicher Ehemann und Hausherr geworden ist!

Ostroshyn

Was habe ich gesagt – Dressur!

Lachend betreten sie die Veranda und dann die Haustür...

Vierte Szene

Aus dem Haus links tritt Ljubow auf die Veranda. Sie hält einen zusammengeklappten Stuhl und einen Farbkasten. Sie stellt den Stuhl, setzt sich an die Seite des Publikums, öffnet den Kasten, nimmt eine Palette, Pinsel und Farben, und beginnt, auf dem auf den Kasten gelegten Zeichenbrett zu malen, wobei sie ab und zu einen Blick auf den Fluss wirft. Sie sieht erschöpft aus, als ob sie mit etwas besorgt wäre. Dann seufzt sie, stellt den Farbkasten auf den Boden, stützt den Kopf mit den Händen ab, stützt die Ellbogen auf die Knie und denkt nach.

Fünfte Szene

Ljubow und der Arzt, der von rechts mit einer Angelrute und einem Korb kommt.

Arzt

(Ruft) Guten Morgen, Fräulein!

Ljubow

(Springt zitternd auf) Guten Morgen! Och, Sie haben mich erschreckt!

Arzt

Warum? Dachten Sie, dass es nicht ich war, der Sie rief, sondern irgendein böser Geist? *(tritt auf die Veranda und schüttelt Ljuba die Hand.)* Nun, Guten Morgen, nochmal! *(setzt sich auf die Treppe)*
Ljubow begrüßt ihn.

Arzt

Warum sind Sie heute so unruhig, Fräulein? Sind Sie krank?

Ljubow

Gott weiß, ich fühle mich unwohl: Ich habe Kopfschmerzen und mein Herz rast irgendwie... Ich hatte nicht genug Schlaf, denke ich.

Arzt

Warum so? War es muffig?

Ljubow

тіточкою, чи що... Я пішла собі понад річку. От сама не боялась іти, бо я не того боялась, що навколо мене, а якось самої себе страшно, того, що в мені. Мені здавалось, що от-от я мушу чогось закричати не своїм голосом і всіх вжахнути. Я довго стояла над річкою, було так темно, і в ній немов щось ворухилось, росло... і раптом мені подумалось: ах, се ж зо мною самою буде нещастя... Я стояла, аж поки став біліти день; тоді я пішла спати. І таке мені снилось недобре... Мені снився страх, почуття страху без причини. Ах, взагалі мені тепер такі сни сняться, такі тяжкі сни! І чого се, скажіть?

Лікар

Ет, все то, панночко, нерви. От я вам Cali bromati пропишу або щось такого. Се нічого, се з панночками часто буває.

Любов

(Всміхнувшись)

Чого ж, власне, з панночками, а з паніями?

Лікар

Е, з паніями там вже інша річ, там більше так, спересердя, знаєте, часами, ну там істерика, млості... А в панночки воно, певно, так, пречуття, страхи. Бо що ж, маєте собі, живе панночка на дозвіллі, читає, мріями усякими займається і серця нікому розказати, а воно собі молоде, ну не без того, щоб нам якої, як то кажуть, присухи не було. Дівоче серце не камінь.

Любов

Ну, хіба ж у заміжніх жінок не буває часом ще більше горя?

Лікар

Е, все то, знаєте, не те. Там уже хіба, борони боже, якого нещастя!... Людина собі встановилась, вибрала собі свою лінію, має обов'язки, сім'ю, тут уже ніколи настроюватись на романтичний лад. Та вже ж не дарма по статистиці так виходить, що між одруженими людьми менше бував нервових і душевних хвороб. Спокійне, впорядковане життя – найкращий лік проти всяких справжніх і можливих хвороб.

Любов

Так, я про се читала. Ну, а як ви думаєте, наприклад, мені недавно одна товаришка писала, – ви її не знаєте, вона в Петербурзі, – от у неї мати померла з сухот. А тепер ся товаришка заміж має виходить. Правда ж, се не гаразд?

Лікар

Ваша ж товаришка здорова сама?

Любов

Та здорова до якого часу.

Nein, ich war auch irgendwie traurig oder ängstlich, das ist schwer zu sagen. Als ich gestern zu Hause war und lange Briefe geschrieben habe, und mein Tantchen schon geschlafen hat, hat mich eine große Angst umhüllt. Ich glaube nicht an Vorahnungen, aber es schien mir, als ob uns etwas Schlimmes passieren würde, etwas mit dem Tantchen, oder was... Dann bin ich über den Fluss gegangen. Es war nicht unheimlich, allein zu gehen, denn ich hatte keine Angst vor dem, was um mich herum war, aber irgendwie hatte ich Angst vor mir selbst, vor dem, was in mir war. Ich hatte das Gefühl, dass ich gleich etwas mit einer fremden Stimme schreien musste und alle erschrecken würde. Ich stand lange am Fluss, es war so dunkel, und etwas schien sich darin zu bewegen und zu wachsen... und plötzlich dachte ich: Ach, das Unglück wartet auf mich... Ich blieb dort bis zum Morgengrauen, dann ging ich zu Bett. Und ich habe so schlecht geträumt... Ich habe von Angst geträumt, Angst ohne Grund. Ach, die Träume, die ich jetzt habe, so schlimme Träume! Sagen Sie mir bitte, was ist denn das?

Arzt

Liebes Fräulein, das sind nur die Nerven. Ich verschreibe Ihnen Cali bromati oder so was Ähnliches. Das ist nichts Besonderes – das passiert den Fräuleins oft.

Ljubow

(Lächelnd) Passiert es den Frauen nicht?

Arzt

Doch bei den Frauen ist es ganz anders, es ist eher so, wissen Sie, wie manchmal Hysterie oder Trägheit... Und die Fräuleins werden nur von Vorahnungen und Ängsten gequält. Überlegen Sie selbst, ein Fräulein lebt in Freiheit, liest und hat alle möglichen Träume, aber es gibt niemanden da, dem es sein Herz öffnen kann. Und das Herz des Fräuleins ist noch jung und kann der Verliebtheit nicht widerstehen – es ist kein Stein.

Ljubow

Aber haben verheiratete Frauen nicht manchmal noch mehr Kummer?

Arzt

Eh, dieser Kummer ist vorbei. Gott sei Dank, passieren solche Unglücke ihnen nicht. Ein Mensch hat sich formiert, hat seinen eigenen Weg gewählt, hat Verantwortung und eine Familie – da ist keine Zeit für Romantik. Nicht umsonst zeigen Statistiken, dass Verheiratete weniger an Nerven- und Geisteskrankheiten leiden. Das bedeutet, dass ein ruhiges, geordnetes Leben das beste Heilmittel gegen alle tatsächlichen und möglichen Krankheiten ist.

Ljubow

Ja, ich habe davon gelesen. Und was denken Sie darüber? Meine Kameradin, zum Beispiel, hat mir kürzlich geschrieben – Sie kennen sie nicht, denn sie ist aus Petersburg – dass ihre Mutter

Лікар

Ну, то й дай їй боже в добрий час! Як станемо розбирати, в кого яка мати, та дід, та баба, то половину людей прийдеться хіба в ченці постригти. Знаю я таких, що, здається, всі ворони кракали на їх шлюб, а вони собі живуть любесенько, дарма що у Крафт-Ебінга та Вейсмана благословенія не просили. Думаєте, добро яке з того бурлакування? Де там! Старий кавалер – то так все одно, як старий собака, вірте моїй совісті, з власного досвіду кажу. *(сміється, Люба теж.)*

Любов

От так атестат старим кавалерам! Чи то й старим паннам такий самий?

Лікар

Бог з ними, я їх боюся зачіпати, се, знаєте, gens irritable. *(сміється.)*

Вихід 6

Саня, Милевський, Орест, Острожин і панночки. Саня з робочим кошиком, перша панночка з вудкою, друга з сачком. Острожин несе посуду з приманкою для риби, Милевський – плед, килимок і складаний стільчик. Милевський прямує до лікаря, переймає стільчик з правої руки в ліву і вітається з лікарем.

Милевський

Почув я з хати олімпійський сміх і зараз подумав: значить, наш ескулап тут! *(завваживши вудку.)* А, і ви узброєні?

Лікар

Та що ж, думаю собі, ачей же й на мене якийсь дурний карась набіжить, невже ж я дурніший від усіх карасів, щоб так-таки ні одного не вловити?

Милевський

(До лікаря) Ну, то ходім разом, виберем місце. *Виходять обидва.*

Вихід 7

Ті ж без лікаря і Милевського.

Орест

(Підходить до Любові) Добридень, Любо! *(тише.)* Ти підеш з нами?

Любов

(Холодно) Добридень. Ні, не піду.

an Tuberkulose gestorben ist, und dass sie bald heiraten wird. Ist das nicht unrecht?

Arzt

Ist Ihre Kameradin selbst gesund?

Ljubow

Gesund, aber wie lange noch?

Arzt

Nun, Gott segne sie in ihrer Not! Wenn wir anfangen zu ordnen, wer welche Mutter, welchen Großvater oder welche Großmutter hat, dann muss die Hälfte der Menschen Mönche werden. Ich kenne viele, deren Ehe vom ganzen Universum bekämpft schien, die aber bis heute glücklich und zufrieden leben, ohne Krafft-Ebing und Weismann um ihren Segen gebeten zu haben. Glauben Sie, Einsamkeit ist gut? Niemals! Ein alter Mann ist wie ein alter Hund, glauben Sie meinem Gewissen – ich spreche aus eigener Erfahrung. *(lacht und Ljuba auch.)*

Ljubow

Was für eine Beschreibung für alte Männer! Oder passt sie auch für alte Frauen?

Arzt

Gott sei mit ihnen, ich fürchte mich davor, diese „gereizten Menschen“ zu berühren. *(lacht.)*

Sechste Szene

Sanja, Mylewskyj, Orest, Ostroshyn und junge Frauen. Sanja hält den Korb, die erste junge Frau hält die Angelrute und die zweite das Netz. Ostroshyn trägt ein Geschirr mit Fischködern, Mylewskyj eine Decke, einen Teppich und einen Klappstuhl. Mylewskyj kommt zum Arzt, nimmt den Stuhl von der rechten in die linke Hand und begrüßt den Arzt.

Mylewskyj

Als ich das olympische Gelächter aus dem Haus hörte, dachte ich sofort: Unser Äskulap ist da! *(bemerkt die Angelrute.)* Ach, und Sie sind auch bewaffnet?

Arzt

Aber was, denke ich mir, wenn mir eine dumme Karausche über den Weg läuft? Bin ich dümmer als alle Karauschen, dass ich nicht einmal eine fange?

Mylewskyj

(Zum Arzt) Dann gehen wir zusammen und suchen uns einen Ort aus!
Beide kommen raus.

Siebte Szene

Dieselbe ohne den Arzt und Mylewskyj.

Orest

Орест
Чому?

Любов

Так, без мене обійдеться. *(повертається до Сані.)*
Здорова! Ви були аж у місті?

1-ша панна

(Оддалі стоїть, з Любов'ю не вітається, незнайома)
Оресте Михайловичу, у мене гачка нема! Поможіть.
Орест підходить нехотя до неї. Любов прикро глянула в той бік.

Саня

(До Любові) Так, от і Ореста Михайловича зустріли там, на пристані, в чайній паропрода, та й забрали з собою.
(виходить, обмахуючись листком пальмовим.)

Острожин

(Вітається з Любов'ю) Що це ви, Любов Олександрівно, до наших parties de plaisir не пристаєте? Чи здорові?

Любов

(Неуважно, все поглядаючи на Ореста і 1-шу панну) Ви давно приїхали? Я якось не чула!

Острожин

Ні, недавно! *(глянув на посуду з приманкою, що держить в руках, стиха промовля.)* Фу, однак, се досить противна штука!
(нишком одійшов і поставив долі.)

1-ша панна

(Говорить з Орестом під час розмови Люби з іншими)
Ви, здається, нудитесь сьогодні, Оресте Михайловичу?

Орест

Ні, то вам так здається.

1-ша панна

Ні, у вас чудна натура, ви, наприклад, казали, що вам тут не пишеться, а тим часом ви на лоні природи...

Орест

Часом одного лона природи буває мало...

1-ша панна

(Кокетливо спускає очі) Так, се правда.

Орест

Недарма люди завжди старались заселити порожні ліси і води німфами, русалками, взагалі чимсь живим, хоч би й фантастичним, вимареним. Окрім того, для літературної роботи треба духовної рівноваги, певне...

(Kommt zu Ljuba) Guten Tag, Ljuba! *(leiser.)* Kommst du mit uns?

Ljubow

(Kalt) Guten Tag, nein, ich komme nicht mit.

Orest

Warum?

Ljubow

Darum. Heute ohne mich. *(wendet sich an Sanja)* He, kommt ihr gerade aus der Stadt?

Erste junge Frau

(Steht ferner, grüßt Ljubow nicht, weil sie sie nicht kennt.)
Orest Mychajlowytsch, ich habe keinen Haken! Helfen Sie mir!
Orest kommt unwillig zu ihr. Ljubow blickt ihn bedauernd an.

Sanja

(Zu Ljubow) Ja, und Orest Mychajlowytsch haben wir an der Anlegestelle beim Warten auf den Dampfer getroffen, also haben wir ihn mitgenommen. *(kommt heraus und winkt mit einem Palmblatt)*

Ostroschyn

(Begrüßt Ljubow) Ljubow Oleksandriwna, warum besuchen Sie unsere "Vergnügungen" nicht? Sind Sie gesund?

Ljubow

(Hört unaufmerksam, Orest und die erste junge Frau beobachtend.) Seid ihr schon lange hier? Ich habe nichts gehört!

Ostroschyn

Nein, kürzlich! *(sieht die Fischköder in seinen Händen an und sagt leise.)* Pfui, das ist aber eine ganz unangenehme Sache!
(geht heimlich herum und legt sie ab)

Erste junge Frau

(Spricht mit Orest, während Ljuba mit anderen spricht.) Orest Mychajlowytsch, Sie scheinen sich heute zu langweilen.

Orest

Es scheint nur so.

Erste junge Frau

Aber Sie sind ein seltsamer Mensch! Sie haben zum Beispiel gesagt, Sie könnten hier nicht schreiben, und zwischendurch stehen Sie mitten in der Natur...

Orest

Manchmal ist die Natur nicht genug...

Erste junge Frau

(Blickt kokett nach unten) Ja, Sie haben Recht.

Острожин

(Озивається)

Навпаки, літератор наших часів мусить відчувати на собі всі підвищення і пониження температури громадського організму.

Орест

(Не вважаючи на нього) От сеї-то рівноваги я не вмію осягти самохіть. Я не належу до школи parnassiens.

Любов

(Озивається різко) Але я не думала досі, що ви до символістів належите!

Орест

Я? До символістів?

Любов не відповідає. До неї підходить друга панна, вітається.

Любов

Давно ми з вами не бачились.

Острожин

(До Сані) А мені подобаються символісти.

Саня

Невже?

Острожин

Серйозно! *(таємничим голосом, розводячи руками без ладу.)* «Мої блідо-жовті мрії спустились на серце твоє...» – знаєте, щось таке таємниче... – «Немов павуки хрестовії...»

Саня

(Сміється) Ет!

2-га панна

(До Люби) Вас можна повіншувати?

Любов

З чим?

2-га панна

Мені казали, що ви заручені.

Любов

Спасибі за новину. З ким же се?

2-га панна

(Оглядається на Ореста)

Ах, вибачайте, се, значить, так собі, чутка. А мені переказували, як щось певного.

Orest

Kein Wunder, dass die Menschen immer versucht haben, leere Wälder und Gewässer mit Nymphen, Wassernixen und allem Lebendigen zu bevölkern, auch wenn das phantastisch und eingebildet ist. Außerdem erfordert die literarische Arbeit ein geistiges Gleichgewicht...

Ostroshyn

(Unterbricht) Im Gegenteil, der moderne Literat muss alle Höhen und Tiefen der Temperatur des sozialen Organismus spüren.

Orest

(Als ob er ihn nicht gehört hätte) Und dieses Gleichgewicht kann ich aus eigenem Willen nicht verstehen. Ich gehöre nicht zur parnassischen Schule.

Ljubow

(Heftig reagierend) Aber ich wusste bis jetzt nicht, dass Sie ein Symbolist sind!

Orest

Ich? Ein Symbolist?

Ljubow antwortet nicht. Zweite junge Frau nähert sich, um sie zu begrüßen.

Ljubow

Wir haben uns lange nicht gesehen.

Ostroshyn

(Zu Sanja) Mir gefallen die Symbolisten.

Sanja

Wirklich?

Ostroshyn

Natürlich! *(er wirft wahllos die Hände in die Luft und spricht mit geheimnisvoller Stimme)* „Fallen meine blassgelben Träume auf dein Herz...“ – Sehen Sie, so etwas Geheimnisvolles... – „Wie die Kreuzspinnen...“

Sanja

(Lacht) Oje!

Zweite junge Frau

(Zu Ljuba) Darf ich Ihnen gratulieren?

Ljubow

Wozu?

Zweite junge Frau

Ich habe gehört, Sie sind verlobt.

Ljubow

Danke für die Nachricht. Und mit wem?

Любов

Цікава б я знати психологію спеціалістів по чужих справах, певне, се якісь великі альтруїсти, бо вже ж напевне їм на свої справи часу не зостається.

Саня

(До товариства)

Ходім же, панове! Що ми тут печемось? Та ходи ж і ти, Любочко!

Любов

Ні, я не можу.

Саня

Ну, як уважаєш... Оресте Михайловичу, а де ж ваша вудка?

Орест

Я, може, згодом прийду, мені справді треба до матері зайти на який час.

І-ша панна

Приходьте ж, ви обіцяли показати мені, як ловити сачком.

Товариство рушає.

Вихід 8

Любов і Орест.

Любов сидить, опустивши очі. Орест зійшов на веранду, став, прислонився до стовпа, дивиться на неї, вона встає, немов хоче йти геть.

Орест

Любо!

Любов

(Спинається, але не здіймає очей) Що? Іди до матері, ти ж казав, тобі треба.

Орест

Я сказав для того, щоб тільки не йти з ними.

Любов

Даремне. Можна було піти.

Орест

Ти чогось чудна сьогодні, якась розстроєна, змарніла, чи не слаба ти? Я ще вчора помічав...

Любов

(Змінює тон холодний, саркастичний на палкий)

Вчора помічав... а сьогодні цілий ранок тобі було даремнісінько!

Zweite junge Frau

(Schaut zu Orest zurück) Ach, Entschuldigung... Es ist vielleicht nichts weiter als ein Gerücht. Und man hat es mir als Gewissheit gesagt.

Ljubow

Ich würde gerne die Psychologie von Spezialisten für fremde Angelegenheiten kennenlernen. Die müssen große Altruisten sein, weil sie vielleicht keine Zeit für sich selbst haben.

Sanja

(Zur Gruppe) Gehen wir, liebe Gäste! Worauf warten wir hier? Ljuba, komm mit!

Ljubow

Nein, ich gehe nicht.

Sanja

Nun, wie du willst... Orest Mychajlowytsch, wo ist Ihre Angelrute?

Orest

Vielleicht komme ich später wieder, ich muss wirklich meine Mutter mal besuchen.

Erste junge Frau

Kommen Sie so schnell wie möglich, Sie haben versprochen, mir zu zeigen, wie man mit einem Netz fischt.

Die Gruppe bewegt sich.

Achte Szene

Ljubow und Orest.

Ljubow sitzt mit gesenkten Augen. Orest geht auf die Veranda und schaut sie an, lehnt sich an den Pfosten. Sie steht auf, als wolle sie gehen.

Orest

Ljuba!

Ljubow

(Bleibt stehen, schaut aber nicht auf) Was ist denn? Geh zur Mutter, du hast gesagt, es sei wichtig.

Orest

Ich habe das gesagt, damit ich nicht mitkomme.

Ljubow

Umsonst. Du könntest gehen.

Orest

Du wirst heute so seltsam, betrübt und erschöpft... Geht es dir gut? Ich habe dies schon gestern bemerkt...

Орест

Любо! Бог з тобою. Я увесь час тільки й думав, як би відчепитись від цього осоружного товариства.

Любов

Ах, на бога, «осоружного»! Від якого часу воно тобі осоружним стало?

Орест

Від того, як ти перестала в ньому бувати.

Любов

Чого ж мені бувати в ньому! Щоб кидати тінь і там? Мало тобі й так тої тіні!..

Орест

Сором тобі таке говорити!

Любов

Не думай, що я нічого не розумію.

На ці слова входить мати Ореста збоку і спиняється за трельяжем.

Що ж, іди, іди від мене на лоно природи, там, може, якраз знайдеш і русалочку з леліями річними в косах!

Орест

(Ледве стримуючись) Ну, Любо, се вже щось таке, чого я зовсім не розумію. Се не подібно до тебе, я навіть не змагаюсь.

Любов

(Іронічно) Ах, яка лагідність голубина! *(раптом заходиться істеричним плачем і кидається в хату.)*
Орест хоче бігти за Любою.

Мати

(Гукає) Оресте!

Орест

(Спиняється) Я зараз, мамо. Пожди! *(хоче йти за Любою.)*

Вихід 9

Орест і пані Груїчева.

Груїчева

(виходить на веранду, бере Ореста за руку)

Ні, Оресте, пожди, ти мусиш вислухати мене.

Орест

Мамо, якраз ти вибрала невластивий час для розмов, я тепер не в такому настрою.

Груїчева

Ljubow

(Wechselt den Ton von kalt und sarkastisch zu feurig) Schon gestern bemerkt... und heute Morgen war es dir völlig egal!

Orest

Ljuba! Um Himmels Willen. Die ganze Zeit habe ich darüber nachgedacht, wie ich dieser widerlichen Umgebung entkommen kann.

Ljubow

Ach, mein Gott, „widerlichen“! Seit wann ist es dir widerlich?

Orest

Seit du nicht mehr da bist.

Ljuba

Warum sollte ich da gehen? Um auch dort meinen Schatten zu werfen? Als hättest du nicht genug von mir!

Orest

Schäm dich!

Ljubow

Denk nicht, dass ich nichts verstehe.

Bei diesen Worten kommt Orests Mutter von der Seite und bleibt hinter dem Spalier stehen.

Nun, geh weg von mir in die Natur, vielleicht findest du dort eine Nixe mit Wasserlilien in ihren Zöpfen!

Orest

(Kaum zurückhaltend) Nun, Ljuba, das ist jetzt etwas, was ich überhaupt nicht verstehe. Das sieht dir gar nicht ähnlich – ich will aber nicht streiten.

Ljubow

(Ironisch) Ach, wie nett von dir! *(plötzlich beginnt sie hysterisch zu weinen und stürmt ins Haus)*

Orest will Ljuba nachlaufen.

Mutter

(Ruft) Orest!

Orest

(Stoppt) Ich komme gleich, warte mal! *(er will Ljuba wieder folgen)*

Neunte Szene

Orest und Frau Hruitschewa.

Hruitschewa

(tritt auf die Veranda und nimmt Orests Hand)

Nein, Orest, warte, du musst mir zuhören!

Orest

Нема часу вибирати настроїв. Прости, я буду без передмов. Слухай, твої відносини до Люби дуже не тішать мене.

Орест

Що ти бачиш лихого в нашій приязні?

Груїчева

Слово приязнь тут не підходить; між друзями не буває таких сцен, як от тільки що була. Що казати, усі вважають вас все одно що зарученими; мені вже не раз натякали на се. А тим часом ти сам знаєш, що се не до ладу. Ти мусиш подумати про се і не заводити справи далеко, а розійтись, поки є час.

Орест

Чого ж розійтись?

Груїчева

А який же, по-твоєму, вихід! Хіба ж краще дражнити її і себе? Так же довго тривати не може, се фальшиво і тяжко, гра в якусь надземну любов пристала хіба підліткам, і я ніколи не повірю, щоб Люба була справді такою дитинкою, як вона з себе удає, їй не шістнадцять літ. Вона просто дуже зручно розлічила всі ходи.

Орест

Мамо, я прошу тебе не говорити так про Любу, інакше я не можу розмовляти далі.

Груїчева

Будь ласка, я маю право вимовляти свої думки і не добирати стилю для рідного сина. Ну, а чим же ти об'ясниш те, що вона тримає тебе коло себе, мов на ретязі тримає, як павук...

Орест

Ну, се ще хто його зна, хто кого більше тримає.

Груїчева

Звісно, вона тебе. Що з того, що вона не зветься твоєю жінкою? Так найкраще, всі права і ні одного обов'язку!

Орест

Мамо, ти сама собі перечиш. Се навіть проти всякої логіки!

Груїчева

А де ж у вас логіка? Високі теорії, нова мораль!.. Добра мораль, зав'язати світ людині. Ні, не буде сього, я не дам тебе на поталу сій demi-vierge, сій упириці. Ти мусиш покинути її.

Орест

Mutter, jetzt ist die unpassende Zeit zum Reden, mir ist nicht zum Reden zumute.

Hruitschewa

Es gibt keine Zeit, Stimmungen zu wählen. Tut mir leid, aber ich überspringe das Vorwort. Siehst du, deine Beziehungen mit Ljuba freut mich ganz und gar nicht.

Orest

Was siehst du Böses in unserer Freundschaft?

Hruitschewa

Das Wort „Freundschaft“ passt hier nicht, es gibt keine Szene unter Freunden, wie die, die ihr gerade habt. Es ist unnötig zu sagen, dass alle denken, ihr seid verlobt, das wurde mir mehrmals darauf hingedeutet. Mittlerweile weißt du, dass es nicht stimmt. Du musst darüber nachdenken und es nicht zu weit treiben, sondern Schluss machen, solange es noch Zeit ist.

Orest

Warum Schluss machen?

Hruitschewa

Und welchen Ausweg hast du? Ist es besser, sie und dich selbst zu necken? So kann es nicht weitergehen, es ist falsch und hart. In einer übernatürlichen Liebe zu spielen ist etwas für Jungen und Mädchen, und ich werde nie glauben, dass Ljuba wirklich so kindisch ist, wie sie tut so – sie ist nicht sechzehn Jahre alt. Sie berechnete einfach alle Züge.

Orest

Mutter, ich bitte dich, sprich nicht so von Ljuba, sonst kann ich nicht weitersprechen.

Hruitschewa

Bitte, ich habe das Recht, meine Gedanken auszudrücken und nicht einen Stil für meinen eigenen Sohn zu wählen. Und wie kannst du es erklären, dass sie dich neben sich hält wie eine Spinne an einem Faden?

Orest

Nun, wer weiß, wer wen mehr hält?

Hruitschewa

Natürlich sie. Und wenn sie nicht deine Frau ist, wenn sie alle Rechte hat und keine Pflichten – das ist der beste Weg!

Orest

Mutter, du widersprichst dir. Das ist gegen jede Logik!

Hruitschewa

Gibt es denn eine Logik zwischen euch? Hohe Theorien, neue Moral! Gute Moral – die Welt vor dem anderen verschließen. Nein, das passiert nicht, ich gebe dir dieses „Demi-vierge“, diesen Dämon nicht. Du musst sie verlassen!

Сього не буде ніколи, ніколи, скоріш я життя покину! Ти не маєш права вимагати сього!

Груїчева

Оресте ! Я маю право на тебе. Я тебе викохала, виростила, тобі все життя віддала. Нема такої жертви, якої я б для тебе не принесла.

Орест

Я від тебе ніколи ніяких жертв не просив і тепер не прошу, а ти хочеш відібрати від мене життя, моє щастя, се просто егоїзм, насильство.

Груїчева

Оресте, Оресте, дитино моя! Що ти говориш, я ж для тебе на все готова! Женись, покинь мене, роби, що хочеш, тільки не губи себе. Хіба ж ти не знаєш, що утопиш себе, як оженишся з нею? Її ж мати божевільна була...

Орест

Яке мені діло до її матері?

Груїчева

О нещастя моє, невже ж ти візьмеш за себе сю божевільну!

З вікна чути крик Люби.

Орест

Так, я візьму її або сам збожеволію, коли ти того хочеш.
(раптово іде геть.)

Мати хапає його за руку, він вириває і кидається до будинку праворуч.

Груїчева

Оресте, Оресте!

Орест входить у двері.

Боже мій, боже! *(виходить, схопивши голову руками.)*

Вихід 10

Орест і Любов.

Любов

(Вибігає на веранду, одною рукою тримається за голову, другою одвертає від себе Ореста) Лиши мене, лиши мене, все скінчено, я виїду, ми більш не побачимось.

Твоя мати має рацію, ти не повинен брати якоїсь божевільної!

Орест

Любо, прости їй, се просто заздрість материнська, вона не звикла ділити мене ні з ким, потім вона побачить, яке щастя ти мені даси, і перша попросить у тебе пробачення.

Orest

Das wird niemals, niemals passieren – ich verlasse lieber mein Leben! Du hast kein Recht, das zu verlangen!

Hruitschewa

Orest! Ich habe ein Recht auf dich. Ich habe dich geliebt, dich erzogen, dir mein ganzes Leben gegeben. Es gibt kein Opfer, das ich nicht für dich bringen würde.

Orest

Ich habe nie von dir Opfer verlangt und verlange es auch jetzt nicht. Du willst mir mein Leben nehmen, mein Glück, das ist einfach egoistisch und gewalttätig.

Hruitschewa

Orest, Orest, mein Kind! Was sagst du? Ich würde alles für dich tun! Heirate, verlass mich, tu, was du willst, aber vernichte dich nicht selbst! Weißt du nicht, dass du dich erträgst, wenn du sie heiratest? Ihre Mutter war wahnsinnig...

Orest

Was kümmert mich ihre Mutter?

Hruitschewa

O so ein Pech, willst du wirklich diese Verrückte heiraten?
Ljubas Schrei schallt durch das Fenster.

Orest

Ja, ich heirate sie oder werde selbst verrückt, wenn du das willst.
(geht plötzlich weg)
Die Mutter greift nach seinem Arm, er reißt sich los und rennt zum Haus nach rechts.

Hruitschewa

Orest, Orest!

Orest kommt durch die Tür rein.

Oh, gütiger Gott! *(geht mit den Händen auf dem Kopf raus)*

Zehnte Szene

Orest und Ljubow.

Ljubow

(Rennt auf die Veranda; mit einer Hand hält sie ihren Kopf, mit der anderen wendet sie Orest von sich ab.) Verlass mich, lass mich in Ruhe, es ist alles vorbei, ich verschwinde und wir sehen uns nie wieder. Deine Mutter hat recht, du sollst keine Verrückte zur Ehefrau nehmen!

Orest

Ljuba, verzeih ihr, es ist nur mütterliche Zuneigung, sie hat sich nicht daran gewöhnt, mich mit jemandem zu teilen. Dann sieht sie, welches Glück du mir schenkst und sie wird die erste sein, die dich um Verzeihung bittet.

Любов

Ні, ні, вона правду казала. Я упириця, я п'ю з тебе кров...

Орест

Доле моя, що ти говориш? Ти просто розстроєна сьогодні! Заспокойся! Забудь ти сю нещасну розмову, що тобі до того! Я ж тебе люблю, як і перше, ні, більше, ніж перше!

Любов

(Плаче, припавши до колони) О наша блакитна квітка, що з нею сталося!

Орест

Не жалуй – що сталося, мусить статись, будем брати те, що дає життя.

Любов

Не можу, не маю права...

Орест

Право! Я знаю тільки одно право, право на щастя! А яке ж ти маєш право віддавати мене в жертву якійсь фантазії, якійсь фікції. Ти ж знаєш, що, кидаючи мене, ти губиш мене з тілом і душою, у мене нічого не залишиться в житті без тебе.

Любов

(Пересилує себе, перестає плакати, кладе йому руку на плече) Ні, коханий, не кажи цього, у тебе залишиться твій талант.

Орест

Він загине без тебе, бо ти моя муза, ти моя поезія. Я тепер нічого не пишу, бо я не маю думок в голові, окрім одної, що ти не моя і що я не можу так жити... Ти хочеш загубити назавжди мене, мою славу і все, що я міг би зробити, бо я чую в собі вогонь, він міг би дива створити, але ти хочеш вгасити його. Що ж, нехай гасне, мені тепер нічого не жаль...

Любов

Оресте, о, як мені важко це говорити! Ти молодий, ти можеш пережити, забути це все, знайдеш собі кращу.

Орест

(Здіймає різко голос) Не ображай мене, я не хочу терпіти цього. Кращої від тебе нема на світі, а хоч би й була, то мені її не треба. О, якби ти мене любила так, як я тебе!

Любов

Ljubow

Nein, nein, sie hat recht. Ich bin ein Vampir, ich trinke dein Blut...

Orest

Mein Schicksal, was sagst du? Du bist heute einfach nur traurig! Beruhige dich! Vergiss dieses erbärmliche Gespräch, was kümmert es dich? Ich liebe dich so sehr wie früher, nein, mehr als früher!

Ljubow

(An die Spalte gelehnt weint sie) O unsere blaue Blume, was ist mit ihr passiert?

Orest

Bedaure nicht – was geschehen ist, muss geschehen, dann nehmen wir, was uns das Leben gibt.

Ljubow

Ich kann nicht, ich habe kein Recht...

Orest

Das Recht! Ich kenne nur ein Recht – das Recht auf Glück! Aber welches Recht hast du, mich einer Phantasie, einer Fiktion zu opfern? Du weißt gut, dass du mich mit Leib und Seele vernichtest, wenn du mich verlässt, und dass ich ohne dich nichts mehr in meinem Leben haben würde.

Ljubow

(Sie überwindet sich, hält ihr Tränen zurück und legt ihm die Hand auf die Schulter) Ach, Liebling, sag das nicht, du wirst immer noch dein Talent haben.

Orest

Mein Talent wird ohne dich sterben, denn du bist meine Muse, meine Poesie. Ich schreibe nichts mehr, denn ich habe keinen Gedanken mehr im Kopf, außer dem einen, dass du nicht mein bist und dass ich so nicht leben kann... Du willst mich für immer vernichten, meinen Ruhm und alles, was ich schaffen könnte. Ich spüre in mir das Feuer, dass Wunder wirken könnte, aber du willst es auslöschen. Nun, lass es ausgehen, mir tut jetzt nichts mehr leid...

Ljubow

Orest, och, wie schwer es mir fällt, das zu sagen! Du bist jung, du kannst es überleben, alles vergessen und jemanden Besseren finden.

Orest

(Hebt scharf seine Stimme) Beleidige mich nicht, das lasse ich mir nicht gefallen! Es gibt niemanden auf der Welt, der besser ist als du, und wenn es wäre, brauche ich es nicht! Ach, wenn du mich nur so lieben würdest, wie ich dich liebe!

Оресте, ти знаєш, що я люблю тебе, що я тільки тебе на світі кохаю.

Орест

Хто любить, той не віддасть любого в жертву мертвій теорії, мріям кабінетним.

Любов

(Подається до нього, але затримується з жахом)
А що, коли се не мрії?

Орест

Дарма! З тобою я на все готовий. Все, все ділитиму а тобою...

Любов

Навіть божевілля...

Орест

Так, все! Тільки будь моя! Скажи: моя?
(обіймає її, цілує.)

Любов

(Замираючим голосом)

Твоя... *(мліє, опускається і падає з його обіймів додолу, як нежива.)*

Орест

(Припадає до неї) Любо, Любо, що з тобою? Ах, вона мов нежива! Я її убив. Любо, Любо, прокинься!

Любов

(Прокидається після млюсті) Ах, оце я й лежу?
(схоплюється жваво і легко; до Ореста.) Ти нащо мене додолу кинув? Бач який!

Орест

Тобі краще, серденько? Що тобі, Любо?

Любов

Ех, що там! Мені так добре! Я така щаслива! *(кидається йому на шию.)*

І ти щасливий, правда?

Орест

Правда, моє щастя, моя! Коли ж ми вже будемо навіки вкупі? Коли ти назовеш мене дружиною привселюдно?

Любов

Ходім! *(бере його за руку.)*

Орест

Куди?

Любов

Ljubow

Orest, du weißt gut, dass ich dich liebe, dass ich nur dich so liebe auf der Welt!

Orest

Wer liebt, opfert den Geliebten nicht einer toten Theorie und einem unrealistischen Traum.

Ljubow

(Geht zu ihm, bleibt aber entsetzt stehen) Und wenn es keine Träume sind?

Orest

Mir ist egal! Mit dir bin ich zu allem bereit. Ich teile alles mit dir...

Ljubow

Sogar den Wahnsinn?

Orest

Ja, alles! Sei nur mein! Sag: Bist du mein? *(er umarmt und küsst sie)*

Ljubow

(Mit verstellter Stimme) Dein... *(ohnmächtig, sie sinkt und fällt wie leblos aus seinen Armen)*

Orest

(Eilt zu ihr) Ljuba, Ljuba, was ist los? Ach, sie liegt wie tot! Ich habe sie umgebracht. Ljuba, Ljuba, wach auf!

Ljubow

(Wacht nach der Ohnmacht auf) Ach, liege ich wirklich da?
(erhebt sich schnell und leicht und spricht zu Orest) Warum hast du mich heruntergeworfen? Du bist so ein Mann...

Orest

Geht es dir besser, Schatz? Was tut dir weh, Ljuba?

Ljubow

Eh, mir tut nichts weh! Ich fühle mich so gut! Ich bin so glücklich! *(wirft sich die Arme um seinen Nacken.)* Bist du auch glücklich?

Orest

Natürlich, meine Liebe, meine Ljuba! Wann werden wir für immer zusammen sein? Wann nennst du mich öffentlich deinen Mann?

Ljubow

Komm! *(nimmt seine Hand)*

Orest

Wohin?

До церкви.

Орест
(Трохи злякано) Чого?

Любов
До вінця.

Орест
Ні, мила, не жартуй, скажи! Чи до жартів тепер?

Любов
Які там жарти? Нас уже давно ждуть... Ах, стривай, я ж не вбрана, се нічого, я зараз! хвилиночку, хвилиночку! (Біжить на веранду, спиняється, обертається і посилає Орестові скільки поцілунків рукою.) Вмить, моє кохання!.. Тьотю Ліпо, де моя біла сукня? (зникає в дверях.)

Орест
Що з тобою, Любо? (біжить до дверей.) Люба раптово кинула дверми, замкнула їх. Чутно її голос: «Тобі не можна; жених не повинен бути в хаті, поки молода вбирається». (Орест стукається в двері, йому ніхто не одчиняє. Він біжить до будинку ліворуч.) Сергію Петровичу, Олександро Вікторівно! Хто-небудь, на бога! Рятуйте, допоможіть! (вбігає в двері, згодом вибігає знов.) Ніде нікого! О господи! (знов кидається до будинку праворуч і стукається, далі забігає за будинок і звідти чутно, як він стукає.)

Вихід 11
Любов у білому пенюарі з розпущеним волоссям, у руках шапочка амазонка з довгим вуалем. Олімпіада Іванівна за нею, перелякана, сама не своя.

Олімпіада Іванівна
Любочко, годі, годі! Ах, що з тобою?

Любов
Білого не знайшла, все одно, тепер і чорне в моді. (одриває вуаль од шляпки, рве квітки на вазонах, що стоять на веранді, і вкупі з вуалем чіпляє їх на голові собі.) З живими оригінальніше буде!

Вихід 12
Саня, Милевський, Орест, Олімпіада Іванівна і Любов.

Саня
(Побачивши Любу, стала здивована) Що се таке?

Орест

Ljubow
In die Kirche.

Orest
(Etwas ängstlich) Wozu?

Ljubow
Zum Traualtar.

Orest
Nein, mein Liebes, keine Witze, bitte! Ist jetzt Zeit für Witze?

Ljubow
Warum Witze? Wir werden schon lange erwartet... Ach, warte, ich bin noch nicht angezogen, aber keine Sorge, ich bin gleich wieder da! Warte einen Moment! (Läuft zur Veranda, stoppt, dreht sich um und wirft Orest ein paar Luftküsse zu.) Ich komme im Augenblick, mein Lieber! Tante Lipa, wo ist mein weißes Kleid? (verschwindet in der Tür)

Orest
Was ist los, Ljuba? (läuft zur Tür)

Ljuba stößt plötzlich die Tür auf und schließt sie. Von dort kommt ihre Stimme: „Du darfst nicht reinkommen; der Bräutigam darf nicht im Haus sein, solange die Braut sich zurechtmacht“. (Orest klopft an die Tür, aber niemand öffnet. Er rennt zum Haus nach links.) Serhij Petrowytsch, Oleksandra Wiktoriwna! Jemand, um Gottes willen! Hilfe! (er rennt durch die Tür, dann wieder hinaus.) Niemand ist da! O mein Gott! (er rennt wieder zum Haus nach rechts und klopft, dann rennt er hinter das Haus und man hört das Klopfen von dort.)

Elfte Szene
Ljubow steht in einem weißen Negligé mit wallendem Haar und hält einen Hut mit langem Schleier. Olimpiada Iwaniwna steht hinter ihr, als wäre sie nicht sie selbst, und ist voller Angst.

Olimpiada Iwaniwna
Ljuba, Schatz, es reicht! Was ist mit dir?

Ljubow
Ich habe nichts Weißes gefunden, aber egal, schwarz ist jetzt sowieso in Mode. (sie reißt den Schleier vom Hut, reißt die Blumen aus den Vasen, die auf der Veranda stehen, und steckt sie sich mit dem Schleier auf den Kopf.) Mit frischen Blumen ist es origineller!

Zwölfte Szene
Sanja, Mylewskyj, Orest, Olimpiada Iwaniwna und Ljubow.

Sanja
(Überraschend schaut Ljuba an) Was ist das?

*(До Милевського) Де лікар, де лікар, скоріше!..
Саня хапає чоловіка за руку.*

Любов

Я вже готова. Тільки роль виучу: по весіллі мій дебют.
(іде на веранду, звідти декламує монолог Джульєтти.)

Летіте вчвал, ви, румаки огнисті,
До Фебових палат; візник такий,
Як Фаєтон, хай вас жене на захід,
Хай миттю вас покриє хмарна ніч.
Спусти запону щільну, гречна нічко,
Ходи, матроно, в простих чорних шатах.
Прийди, Ромео, ти мій день вночі,
Бо ти лежатимеш на крилах ночі,
Як перший сніг на ворона крилі...
О мій Ромео!
(кидається обіймати.)
Орест хапає її за руку.

Любов

Ходім, ходім, пора! Ай, пусти мені руку! Геть, я сама
тебе не хочу, лютий, бери собі Саню! *(виривається,
біжить до Сані, бере її за плечі і пхає до Ореста.)*
Цілуйтесь!

Саня

Ой, рятуйте!
(Біжить у свій дім і з гуком замикає двері.)

Любов

(До Милевського)

Як се я досі не бачила, що у вас такі гарні вуси? *(Бере
його за лице й повертає до себе.)* Тільки шкода, що од
них чорні метелики на руці застаються. Часто ваша жінка
міє рученята? *(сміється.)* Як ви казали: любов – се
балерина! Значить, я балерина.
*(Зриває з себе вуаль, має ним над головою, кидає і ловить
квітки, танцюючи шпарко вколо, немов вальса. Пробігає
біля Ореста, умисне чіпляє його вуалем. Орест хоче
затримати її, вона зручно ухиляється і збігає на
веранду.)*

Милевський

(До Олімπίади Іванівни) Може б, їй дати що для
заспокоєння. Я принесу капель. *(виходить.)*

Вихід 13

Ті ж без Милевського і Сані. Лікар входить справа.
Олімпіада Іванівна кидається до нього, показує на Любу,
мімічна розмова між ними.

Orest

(Zu Mylewskyj) Wir sollen schnell den Arzt rufen!
Sanja ergreift die Hand ihres Mannes.

Ljubow

Ich bin fertig. Ich muss nur noch die Rolle lernen, bei der
Hochzeit ist es mein Debüt. *(geht auf die Veranda und spricht
von dort Julias Monolog.)*

Hinab, du flammenhufiges Gespann,
Zu Phöbus' Wohnung! Solch ein Wagenlenker
Wie Phaethon jagt' euch gen Westen wohl
Und brächte schnell die wolkige Nacht herauf.
Verbreite deinen dichten Vorhang, Nacht...
...Komm, ernste Nacht, du züchtig stille Frau,
Ganz angetan mit Schwarz...
...Komm, Nacht! Komm, Romeo, du Tag in Nacht,
Denn du wirst ruhn auf Fittichen der Nacht
Wie frischer Schnee auf eines Raben Rücken...¹
O mein Romeo!
(sie umarmt ihn eilig)
Orest ergreift ihre Hand.

Ljubow

Komm schon, komm schon, es ist Zeit! Aua, lass meine Hand
los! Geh weg, ich will dich nicht, du böser Mann, nimm Sanja!
*(sie reißt sich los, läuft zu Sanja, nimmt sie an den Schultern und
schiebt sie zu Orest.)* Küsst euch!

Sanja

Aua, Hilfe! *(Sie rennt zu ihrem Haus und knallt die Tür zu.)*

Ljubow

(Zu Mylewskyj) Warum habe ich bisher nicht gesehen, dass Sie
so schöne Schnurrbärte haben? *(Sie nimmt ihn am Gesicht und
dreht ihn zu sich.)* Schade nur, dass sie schwarze Schmetterlinge
auf der Hand hinterlassen. Wie oft wäscht sich Ihre Frau die
Hände? *(lacht.)* Wie Sie gesagt haben: Liebe ist wie eine
Ballerina! Also bin ich eine Ballerina. *(Sie reißt ihren Schleier
ab und schwingt ihn über ihrem Kopf, wirft und fängt die
Blumen und tanzt leidenschaftlich, wie im Walzer. Sie läuft
neben Orest her und rührt ihn absichtlich mit dem Schleier.
Orest versucht, sie zu fangen, aber sie weicht ihm geschickt aus
und rennt auf die Veranda.)*

Mylewskyj

(Zu Olimpiada Iwaniwna) Vielleicht sollten wir ihr etwas zur
Beruhigung geben? Ich bringe gleich Tropfen. *(geht hinaus.)*

Dreizehnte Szene

Dieselbe ohne Mylewskyj und Sanja. Der Arzt kommt von rechts.
Olimpiada Iwaniwna eilt zu ihm und zeigt auf Ljuba – sie führen
ein mimisches Gespräch.

Ljubow

Любов

А, Яків Григорович! Ставайте тут! *(показує на місце перед сходами на веранду.)* Я з вас намалюю Гіппократа, Сократа, а ви, тьотю Ліпо, будете Ксантіппа! Ха-ха! Не хочете! *(бере великого пензля, шпарко маже по дощечці, потім кидає скриньку на землю, фарби і пензлі розсипаються.)* Пісок пристане, буде добрий ґрунт, а то Крицький каже, що у мене ґрунту нема. А я йому казала, що я Жанна д'Арк. *(з величним жестом.)* «Горітиме святая орифлама!»

Лікар

(Підходить до неї, бере за руку) Любов Олександрівно, як ви тепер маєтесь? Ви ранком скаржились, що у вас голова болить, а тепер вам краще?

Любов

О боже мій! *(весело.)* І тут болить, і тут, і тут! *(показує на голову, на руки, шпарким і тремтячим рухом пробігає руками по всьому тілі.)* Але се нічого, nur ein kranker Mensch ist Mensch! Ідіть собі спати, я не держу вас!

Лікар

(До Олімпіади Іванівни)
Ідіть приготуйте холодну ванну.
Олімпіада Іванівна виходить.

Любов

Ай, змова! Утопити мене хочать, кажуть, я божевільна!
(кричить і плаче.)

Орест

(До Люби)
Любо!

Любов

(Штовха його)

Іди! *(біжить до лікаря і шепче йому на вухо.)* Я йому не вірю, у нього mania grandiosa, він думає, що він Данте, ха-ха-ха! А от я йому на злість. Слухайте:

В синім морі тануть золоті хмаринки,
В небі ні зоринки,
Над водою в'ється ластівочка швидко,
Вже її не видно.

Серце кришталеве, золоте кохання,
Дарма залицання.

(дивиться зальотно на Ореста; той закриває лице руками.)

Ха-ха-ха! Jalousie d'artiste. *(рантом обіймає її цілує лікаря.)* Чому ви не женитесь, Яків Григорович? Вам би треба жіночку молоденьку, гарненьку. *(лічить йому волосся на голові.)* Один, два, три, чотири, є більше, ніж у Бісмарка!.. Вони думають, що я... *(торкає себе пальцем*

Ach, Jakiw Hryhorowytsch! Kommen Sie her! *(zeigt auf den Platz vor der Treppe zur Veranda.)* Nach Ihrem Vorbild werde ich Hippokrates und Sokrates malen, und Sie, Tante Lipa, werden Xanthippe sein! Aha-ha! Wollt ihr nicht? *(sie nimmt den großen Pinsel und streicht scharf über das Brett, dann wirft sie den Kasten nach unten, Farben und Pinsel fallen heraus.)* Wenn der Sand klebt, wird es eine gute Grundierung sein, denn Kryzkyj sagt, ich habe keine. Und ich habe ihm gesagt, dass ich Jeanne d'Arc bin. *(macht eine mächtige Geste.)* „Brennt die heilige Oriflamme!“

Арzt

(Nähert sich ihr und nimmt ihre Hand) Ljubow Oleksandriwna, wie geht es Ihnen jetzt? Sie haben morgens Kopfschmerzen geklagt, fühlen Sie sich jetzt besser?

Ljubow

O mein Gott! *(spricht fröhlich.)* Es tut mir hier weh, und hier, und hier! *(zeigt auf den Kopf, die Hände, fährt sich dann zitternd mit den Händen über den ganzen Körper.)* Aber es ist nichts – „Nur ein kranker Mensch ist Mensch!“ Gehen Sie ins Bett, ich halte Sie nicht auf!

Арzt

(Zu Olimpiada Iwaniwna) Bereiten Sie ein kaltes Bad vor.
Olimpiada Iwaniwna geht hinaus.

Ljubow

Ach, eine Verschwörung! Man will mich ertränken! Man sagt, ich sei verrückt! *(sie schreit und weint.)*

Orest

(Zu Ljuba)
Ljuba!

Ljubow

(Schubst ihn) Geh weg! *(rennt zum Arzt und flüstert ihm ins Ohr.)* Ich glaube ihm nicht, er hat eine „Mania grandiosa“, er hält sich für Dante, ha-ha-ha! Aber ich sage ihm aus Zorn:

Fließen gold'ne Wolken auf dem blauen Meer,
Kein einziges Sternchen ist am Himmel mehr,
Eine Schwalbe übers Wasser,
Silhouette wird noch blasser.
Kristalles Herz und Liebe gold'ne
Kein Werben kann erobern.

(sie schaut Orest kokett an; er bedeckt sein Gesicht mit den Händen)

Ha-ha-ha! „Die Eifersucht des Künstlers“. *(plötzlich umarmt und küsst den Arzt.)* Warum heiraten Sie nicht, Jakiw Hryhorowytsch? Sie brauchen eine junge, hübsche Frau. *(zählt die Haare auf seinem Kopf.)* Eins, zwei, drei, vier – Sie haben mehr als Bismarck! Sie denken, dass ich... *(tippt sich mit dem Finger an die Stirn.)* Ich war schon immer so, weil es lustiger

по лобі.) Я завжди була така, так веселіше, от я вам розкажу. (говорить жваво з веселим, але напруженим виразом лиця, немов згадує чи ловить нитку ідей. Тон рішучий, переконуючий, дедалі все швидше говорить.) Я була душею товариства, а потім вони всі так співали, співали, ні, правда, грали, ні, зовсім не те, я їм розказала одну дуже смішну історію... а вони зажурились. Дивіться, он летюча рибка! Ану, хто швидше! (біжить швидко до річки.)

Орест переймає і ловить її за талію. Олімпіада Іванівна входить на половині її монолога, ридає, лікар заходжується коло неї.

Любов

(Плеце в долоні)

Я виграла, я виграла! О щастя!

Орест

Любо, Любо! рятуйте, та що ж се таке?

Любов

(Тихо, понизивши голос, здивовано)

Ти не даєш мені зловити щастя?

Завіса

Дія четверта

Хата, які звичайно бувають на російських курортах, як, наприклад, в Ялті; окрім звичайної дачної постанови, на авансцені зліва стоїть chaise longue, ліжка немає; хата, як видно, не спальня, а ніби салон. Праворуч двері в кімнату Люби, на середній стіні двері до виходу, ліворуч теж двері, але вони не одчиняються.

Вихід 1

Олімпіада Іванівна сама, стоїть біля правих дверей, притулившись до одвірка, немов прислухається до розмови, що за дверима. Чути за дверима тургання стільця, чийсь голос: «Моє шанування» і Любине теж «До побачення, доктор!». Олімпіада Іванівна шпарко відступає від дверей і подається на супротивний кінець хати.

Вихід 2

Олімпіада Іванівна і психіатр. Молодий доктор виходить, за ним зачиняються двері.

Олімпіада Іванівна

(Тихо) Ну, що, доктор?

Психіатр

(Теж тихо, взагалі вся розмова ведеться впівголоса)

Нічого особливого, тільки все-таки осторога не вадить!

ist, hört mir zu. (sie spricht lebhaft, mit einem heiteren, aber starken Gesicht, als würde sie sich erinnern oder einen Gedankengang aufgreifen. Ihr Ton ist bestimmt, überzeugend und wird immer schneller.) Ich war die Seele der Gruppe und dann haben sie alle gesungen, gesungen, oder nein, gespielt, nein, gar nicht, ich habe ihnen dann eine sehr lustige Geschichte erzählt... und sie wurden traurig. Schaut mal, da ist ein fliegender Fisch! Los, wer ist schneller? (rennt schnell zum Fluss.)

Orest fängt sie und hält sie an der Taille fest. Olimpiada Iwaniwna kommt mitten in ihren Monolog, beginnt zu weinen und der Arzt kommt zu ihr.

Ljubow

(Klopft in die Hände) Ich habe gewonnen, ich habe gewonnen! O Glück!

Orest

Ljuba, Ljuba, Hilfe! Was soll ich tun?

Ljubow

(Überrascht spricht sie leise mit gesenkter Stimme.) Lässt du mich mein Glück nicht fangen?

Der Vorhang

Vierter Akt

Das Haus, wie es in russischen Badeorten wie Jalta üblich ist. Außer der typischen Landhausszene gibt es links eine Chaiselongue, aber kein Bett. Der Raum ist kein Schlafzimmer, eher ein Wohnzimmer. Rechts ist die Tür zu Ljubas Zimmer, an der mittleren Wand ist die Tür zum Ausgang, links ist ebenfalls eine Tür, die sich aber nicht öffnen lässt.

Erste Szene

Olimpiada Iwaniwna steht selbst an der rechten Tür und lehnt sich an den Türrahmen, um das Gespräch dahinter zu belauschen. Von dort hört man das Scharren eines Stuhls, die Verabschiedung mit „Alles Gute“ und Ljubas Antwort „Auf Wiedersehen, Herr Doktor“. Plötzlich wendet sich Olimpiada Iwaniwna von der Tür ab und geht zum anderen Ende des Raumes.

Zweite Szene

Olimpiada Iwaniwna und der Psychiater. Der junge Arzt geht hinaus und die Tür schießt sich hinter ihm.

Olimpiada Iwaniwna

(Leise) Nun, Herr Doktor?

Psychiater

(Auch leise, das ganze Gespräch wird halblaut geführt)

Nichts Besonderes, aber man sollte trotzdem vorsichtig sein!

Олімпіада Іванівна

Як же се, доктор?

Психіатр

Найбільше стерегтися шкідливих впливів, нервових роздражень, прикrostей.

Олімпіада Іванівна

Та де ж од них сховаєшся? Любочка така чутлива!

Правда, тепер вона тихіша, спокійніша стала, ніж давніше. Отак тільки часом розплачється, розсердиться, а потім нічого, знов спокійна.

Психіатр

(До себе) Ну, сей спокій...

Олімпіада Іванівна

Що ви кажете?

Психіатр

Нічого. Я хотів сказати, що невеличкі розривки теж були б корисні. *(усміхається.)* Ми не коруємо нудотою.

Олімпіада Іванівна

Та аби вона хтіла, я їй не буду перечити. Коли вона все каже, що втомлена, нічого не хоче. А сьогодні я оце вас попросила прийти, щось на голову скаржилась, так каже...

Психіатр

Знаю, вона мені казала... *(задумавсь.)*

Ви кажете, рік минув?

Олімпіада Іванівна

Так.

Психіатр

Ви казали, що се у неї недовго було?

Олімпіада Іванівна

Так, з місяць, і минуло одразу, як рукою зняло.

Психіатр

І рецидивів не було?

Олімпіада Іванівна

Як-то?

Психіатр

Часом буває... вертається... періодично...

Олімпіада Іванівна

О, що ви, не дай господи!

Olimpiada Iwaniwna

Was meinen Sie, Herr Doktor?

Psychiater

Vor allem sollte man schädliche Einflüsse, Nervenreizungen und Ärgernisse vermeiden.

Olimpiada Iwaniwna

Wo kann man sich von ihnen stecken? Ljuba ist so empfindlich!

Aber jetzt ist sie stiller und ruhiger als früher. Sie weint nur manchmal oder ist wütend, und dann geht es ihr wieder gut, sie ist ruhig.

Psychiater

(Spricht zu sich selbst) Nun, diese Ruhe...

Olimpiada Iwaniwna

Was sagen Sie?

Psychiater

Nichts. Ich wollte sagen, dass auch kleine Tätigkeiten nützlich sind. *(lächelt.)* Langeweile heilt nichts.

Olimpiada Iwaniwna

Wenn sie nur wollte, würde ich mich nicht einmischen. Aber wenn sie immer wieder sagt, dass sie müde ist, dann will sie nichts. Und heute habe ich Sie gebeten zu kommen, weil sie über Kopfschmerzen geklagt hat...

Psychiater

Ja, sie hat mir gesagt... *(überlegt)*

Sie sagen, es ist ein Jahr vergangen?

Olimpiada Iwaniwna

Genau.

Psychiater

Sie sagten, sie hatte es nicht lange?

Olimpiada Iwaniwna

Ja, etwa einen Monat lang, und dann war es schnell wieder weg.

Psychiater

Und es gab keinen Rückfall?

Olimpiada Iwaniwna

Wie ist es?

Psychiater

Manchmal kann es... wiederkommen... periodisch...

Olimpiada Iwaniwna

Och, bitte, Gott bewahre!

Psychiater

Психіатр

Що ж, знаєте, обачність ніколи не вадить; ми, лікарі, завжди приймаємо на увагу навіть найгірші можливості.

Олімпіада Іванівна

Що ж треба робити?

Психіатр

Поки що все те саме, як я сказав, якщо безсоння і біль голова не уступить перед бромом, тоді поспробуємо морфій...

Вихід 3

Олімпіада Іванівна, психіатр і Любов (на останні слова входить, кидає підозріваючий погляд на тітку і доктора). При її вході вони починають голосно говорити.

Психіатр

(До тітки говорить, відступаючи до дверей)
Так ви наглянете, щоб ваша небога брала купелі регулярно і щоб увечері пізно не засиджувалась.

Олімпіада Іванівна

Гаразд, я вже догляну, аби тільки слухала.

Психіатр

Певно, не треба читати на ніч. Тоді, сподіваюсь, і безсоння мине. Ну, моє вшанування ще раз. *(кланяється обом паням.)*

Люба мовчки вклоняється. Доктор зникає в середніх дверях.

Олімпіада Іванівна

(Йому вслід) Бувайте здорові!

За стіною з-за лівих дверей хтось починає грати гами.

Вихід 4

Олімпіада Іванівна і Любов.

Любов

Ах, сії гами. Тьотю Ліпо! підіть попросіть тую пані, щоб перестала грати, я не можу сього чути.

Олімпіада Іванівна

Але, Любочко, вона вже й так скаржиться, що ми не даєм їй займатись музикою.

Любов

Нехай грає тоді, як мене нема дома.

Олімпіада Іванівна

Ти тепер так рідко виходиш...

Nun, sehen Sie, Vorsicht schadet nicht, wir Ärzte berücksichtigen sogar die schlimmsten Möglichkeiten.

Olimpiada Iwaniwna

Und was soll man tun?

Psychiater

Zumindest alles, was ich gesagt habe, aber wenn Brom bei Schlaflosigkeit und Kopfschmerzen nicht hilft, versuchen wir es mit Morphinum...

Dritte Szene

Olimpiada Iwaniwna, der Psychiater und Ljubow (tritt bei den letzten Worten ein, wirft ihrer Tante und dem Arzt einen misstrauischen Blick zu.) Als sie reinkommt, beginnen sie laut zu sprechen.

Psychiater

(Spricht zur Tante auf dem Weg zur Tür) Bitte achten Sie darauf, dass Ihre Nichte regelmäßig ein warmes Bad nimmt und abends nicht zu lange aufbleibt.

Olimpiada Iwaniwna

Sicher, ich werde mich darauf achten, solange sie zuhört.

Psychiater

Vielleicht sollte sie nachts nicht lesen. Dann geht hoffentlich ihre Schlaflosigkeit weg. So, auf Wiedersehen noch einmal. *(verbeugt sich vor beiden Frauen.) Ljuba verbeugt sich schweigend. Der Arzt geht durch die mittlere Tür.*

Olimpiada Iwaniwna

(Sagt ihm nach) Alles Gute!

Hinter der Wand, hinter der linken Tür, beginnt jemand, Tonleitern zu spielen.

Vierte Szene

Olimpiada Iwaniwna und Ljubow.

Ljubow

Ach, diese Tonleitern! Tante Lipa, sagen Sie dieser Frau, sie soll aufhören zu spielen, denn ich kann sie nicht hören.

Olimpiada Iwaniwna

Aber Ljuba, Schatz, sie beschwert sich schon, dass wir sie nicht üben lassen.

Ljubow

Lass sie doch spielen, wenn ich nicht zu Hause bin.

Olimpiada Iwaniwna

Du gehst jetzt so selten aus...

Ljubow

Любов

А що ж, я повинна задля неї увесь день на сонці пектись?
А втім, нехай тарабанить, що ж, все одно вже.

Олімпіада Іванівна

Ну, ну, не сердься, я піду попрошу її. Повинна ж вона розуміти, що у людини голова болить. *(виходить.)*

Любов

(Услід їй) Приходьте скоріш, я не хочу сама zostаватись.
Незабаром гами утихають.

Вихід 5

Любов одна, потім Надежда Петрівна біля вікна.

Любов

(Бере книжку зі стола, сідає в chaise longue, пробує читати, але незабаром безсило опускає руки, і книжка падає додола. Люба не звертає на те уваги)

Ах, нічого не розумію! дурна стала!

*Од вікна чути голос: «Любов Олександрівно, ви дома?»
В вікні з'являється жіноча фігура. Любов встає і подається до вікна.*

Любов

Дома, зайдіть, будьте ласкаві, Надеждо Петрівно!

Надежда Петрівна

Ні, Любов Олександрівно, не можу, оце веду своїх малих на пісок! *(гукає, одвернувшись од вікна.)* Маню, Вітю, куди ж ви? Пождіть! *(до Люби.)* Я зайшла, думаю, може, й ви з нами, підтримаєте мені компанію.

Любов

Сьогодні ні, Надеждо Петрівно, ви вже мені вибачте, розкисла щось.

Надежда Петрівна

Ет, пусте! Се від спеки. От візьміть лишень ваші причандалля та, може, якого етюда намалюєте, а я вам почитаю.

Любов

Не йде у мене тепер малювання. Стратила снагу. Не знаю, де і фарби запропастились.

Надежда Петрівна

Ну, се вже вам гріх так нехтувати свої таланти.

Любов

Які там таланти? У мене їх і зроду не було.

Надежда Петрівна

Soll ich für sie den ganzen Tag in der Sonne backen? Aber lass sie mal trommeln, das ist mir sowieso egal.

Olimpiada Iwaniwna

Gut, gut, ärgere dich nicht, ich werde sie sagen. Sie muss endlich verstehen, dass jemand Kopfschmerzen hat. *(Geht raus.)*

Ljubow

(Ruft ihr nach) Aber komm gleich, ich will nicht allein sein. Bald verstummen die Tonleitern.

Fünfte Szene

Ljubow selbst und später kommt Nadeshda Petriwna ans Fenster.

Ljubow

(Nimmt ein Buch vom Tisch, setzt sich auf die Chaiselongue, versucht es zu lesen, gibt aber hilflos auf und das Buch fällt herunter. Ljuba achtet nicht darauf.)

Ach, ich verstehe nichts! Ich bin dumm!

Aus dem Fenster kommt eine Stimme: „Ljubow Oleksandriwna, sind Sie zu Hause?“ Im Fenster erscheint eine weibliche Figur. Ljubow steht auf und geht zum Fenster.

Ljubow

Zu Hause! Kommen Sie bitte herein, Nadeshda Petriwna!

Nadeshda Petriwna

Ich kann nicht, Ljubow Oleksandriwna, ich gehe mit meinen Kindern zum Strand! *(wendet sich vom Fenster ab und ruft.)* Manja, Witja, wohin rennt ihr? Wartet! *(zu Ljuba.)* Ich dachte, ich komme und lade Sie ein mit, vielleicht können Sie mir Gesellschaft leisten?

Ljubow

Heute aber nicht, Nadeshda Petriwna, es tut mir leid, ich bin etwas schwach.

Nadeshda Petriwna

Eh, keine Sorge! Es ist die Hitze. Nehmen Sie einfach Ihre Utensilien, vielleicht malen Sie irgendwelche Etüde, und ich lese Ihnen vor.

Ljubow

Ich kann nicht mehr malen. Ich habe alle Begeisterung verloren. Und ich kann meine Farben nicht mehr finden.

Nadeshda Petriwna

Nun, es ist eine Sünde für Sie, Ihre Talente so zu vernachlässigen.

Ljubow

Welche Talente? Ich hatte sie nie.

Nadeshda Petriwna

Годі, годі! Унижение паче гордості! Я вже од вашої тіточки довідалась, що ви співаєте, та такі недобрі, що нам не хочете свій хист показати.

Любов

Тьотя Ліпа згадала торішній сніг. Elles étaient belles les neiges d'antan.

Надежда Петрівна

Ви сьогодні на ліву ногу встали, Любов Олександрівно. Ось ходім, справді.

Любов

Ну, добре, я, може, згодом прийду. Все ж таки переодягтись треба б.

Надежда Петрівна

Так я вас чекатиму біля нашої купальні. Діти, а де ви? (одступає від вікна.)

Вихід 6

Любов і Олімпіада Іванівна вертається.

Любов

(Бере стілець, ставить його біля chaise longue, а сама сідає в chaise longue)

Сядьте біля мене, тіточко.

Олімпіада Іванівна сідає.

Слухайте, нащо ви кликали доктора?

Олімпіада Іванівна

(Збентежено)

Я, Любочко, не кликала його, він сам прийшов, ми зустрілись...

Любов

Ах, тьотю Ліпо, хоч я й дурна тепер, та ще не до кінця, і мене не так легко одурити.

Олімпіада Іванівна

(Опустивши очі) Та хто ж тебе дурить?

Любов

Не соромтесь, я знаю, у вас добрі заміри: блаженна лож... Тільки шкода, користі мало. Я знаю, коли діло до морфію доходить, то вже кепська справа.

Олімпіада Іванівна

То тобі причулося!

Любов

Що причулося? Ну, от і проговорились. Ех, конспіратор з вас!.. Та бог з вами, простіть, нащо я справді мучу вас? Я вам уже й так обридла.

Komm schon! Demütigung ist schlimmer als Stolz! Ich habe schon von Ihrem Tantchen gehört, wie gut Sie singen, und Sie sind so herzlos, dass Sie uns Ihr Talent nicht zeigen wollen!

Ljubow

Tante Lipa erinnerte sich an den Schnee von gestern. „Der Schnee von gestern war schön“.

Nadeshda Petriwna

Sie sind heute mit dem falschen Bein aufgestanden, Ljubow Oleksandriwna. Kommen Sie wirklich mit.

Ljubow

Nun gut, vielleicht komme ich später. Aber ich ziehe mich besser um.

Nadeshda Petriwna

Ich werde neben unserem Freibad. Kinder, wo seid ihr? *(tritt von dem Fenster.)*

Sechste Szene

Ljubow und Olimpiada Iwaniwna, die zurückkommt.

Ljubow

(Nimmt einen Stuhl, stellt ihn neben die Chaiselongue und setzt sich selbst auf die Chaiselongue.) Setzen Sie sich neben mich, Tantchen. Olimpiada Iwaniwna setzt sich.

Hören Sie mal, warum haben Sie den Arzt gerufen?

Olimpiada Iwaniwna

(Beschämt)

Ljuba, Schatz, ich habe ihn nicht gerufen, er ist selbst gekommen und so haben wir uns getroffen...

Ljubow

Ach, Tante Lipa, obwohl ich jetzt wahnsinnig bin, bin ich aber nicht völlig dumm und ich lasse mich nicht so leicht täuschen.

Olimpiada Iwaniwna

(Senkt die Augen) Wer täuscht dich?

Ljubow

Schämen Sie sich nicht, ich weiß, dass Ihre Absichten gut sind: Lügen für das Gute... Es ist nur schade, weil es nutzlos ist. Ich weiß, dass Morphin nichts Gutes verheißt.

Olimpiada Iwaniwna

Das bildest du dir ein!

Ljubow

Was bilde ich mir ein? Nun, Sie haben es ausgeplaudert. Eh, was für ein Verschwörer Sie sind! Gott sei mit Ihnen, es tut mir leid, warum quäle ich Sie so? Sie haben schon genug von mir.

Olimpiada Iwaniwna

Олімпіада Іванівна

Гріх тобі таке казати. *(одвертається.)*

Любов

(Бере її за руку, притягує до себе і цілує)

Ні, тіточко, люба, я жартую!..

Олімпіада Іванівна

Жарти твої...

Любов

Такі ж, як і я сама, – дурні. Ну, годі, не гнівайтесь, я знаю, що ви мене любите. *(Цілує її руку, тітка цілує її в голову. Потім Любов склоняє голову тітці до плеча, та гладить її волосся.)* А тільки б краще ви мене не любили, тоді б я могла собі піти...

Олімпіада Іванівна

Куди, Любо?

Любов

Та зовсім геть, із світу.

Олімпіада Іванівна

Не кажи цього...

Любов

(Підводить голову і одкидається на спинку крісла)

Як ви думаєте, тьотю Ліпо, для чого люди мусять жити?

Олімпіада Іванівна

Як для чого? Ну, просто для життя.

Любов

А коли життя нема, тоді як?

Олімпіада Іванівна

Як би ж се могло бути? Життя нема тоді, коли людина умре, а поки вона живе...

Любов

О, якби завжди було так! А то часто єсть людина на світі і можна подумати, що вона живе, а в ній вже давно нема життя.

Олімпіада Іванівна

То тільки так здається, Любо.

Любов

Здається.... може, що й здається, але тоді воно, значить, так і єсть.

Олімпіада Іванівна

Fürchte Gott! *(dreht sich weg)*

Ljubow

(Nimmt ihre Hand, drückt sie an sich und küsst sie)

Liebe Tantchen, das war ein Witz!

Olimpiada Iwaniwna

Deine Witze...

Ljubow

So dumme, wie ich selbst. Komm schon, ärgern Sie sich nicht, ich weiß, dass Sie mich lieben. *(Sie küsst Tantes Hand, die Tante küsst Ljubas Kopf. Dann lehnt Ljuba ihren Kopf an Tantes Schulter und die Tante streichelt Ljubas Haar.)* Mir wäre es lieber, Sie würden mich nicht lieben, dann könnte ich weggehen...

Olimpiada Iwaniwna

Wohin gehen, Ljuba?

Ljubow

Ganz weg von dieser Welt.

Olimpiada Iwaniwna

Sage das nicht...

Ljubow

(Hebt den Kopf und lehnt sich im Sessel zurück)

Was denken Sie, Tante Lipa, wofür müssen die Menschen leben?

Olimpiada Iwaniwna

Was heißt „wofür“? Für das Leben selbst.

Ljubow

Und wenn es kein Leben gibt, was dann?

Olimpiada Iwaniwna

Wie kann das sein? Es gibt kein Leben, wenn ein Mensch stirbt, und solange ein Mensch lebt...

Ljubow

Och, wenn es nur immer so wäre! Denn manchmal gibt es einen Menschen auf der Welt, von dem man denkt, dass er lebt, aber es ist lange Zeit kein Leben in ihm.

Olimpiada Iwaniwna

Es scheint nur so, Ljuba.

Ljubow

Es scheint... Es kann so scheinen, aber dann ist es so wirklich.

Olimpiada Iwaniwna

Wie ist es?

Як се?

Любов

Наприклад, коли кому здається, що він щасливий, то він, значить, справді щасливий. І я раз була щаслива, така щаслива... Нащо мені перебили се щастя... Ах, що я дурниці говорю? Хіба се можна перебити чи одвернути? Се фатум, се мойра! *(раптово встає і закриває лице руками.)*

Олімпіада Іванівна

Що тобі, Любочко?

Любов

Ах, нічого, я згадала... Коли б ви знали, як мені часом буває сором при спогадах, просто хоч крізь землю провалитись!.. О, невже, невже знов?..

Олімпіада Іванівна

Не думай про се, ну, що там згадувати! Воно собі минуло, ну, й цур йому, тому нещастю!

Любов

Нещастя!.. все нещастя!.. А коли ж буде щастя? Ах, тіточко!.. Ну, годі, я знов вас розстроїла. Не вважайте, се так, голова болить, от і видумую. *(мовчить який час.)* Знаєте, що я вас попрошу? Достаньте мені мій альбом з фотографіями. Він там, у скрині.

Олімпіада Іванівна

Що се тобі здумалось?

Любов

Ну, так, я вас прошу!

Олімпіада Іванівна виходить, Люба співає уривками «Posa la mano», обриває, «Ой місяцю» – обриває, махає рукою, прислоняється до вікна.

Вихід 7

Любов і Олімпіада Іванівна входять. Олімпіада Іванівна несе альбом, Люба бере його в руки, але не розкриває.

Любов

Спасибі, тіточко. Ага, я забула вам сказати: тут ще раніше приходила Надежда Петрівна, кликала мене з собою на берег. Приготуйте, будьте ласкаві, мої речі до купелю, то я, може, піду хутко – вже пора.

Олімпіада Іванівна виходить.

Вихід 8

Любов сама.

Любов

Ljubow

Zum Beispiel, wenn jemand denkt, dass er glücklich ist, dann ist er wirklich glücklich. Und ich war einmal glücklich, so glücklich... Warum wurde mein Glück unterbrochen? Och, ich sage Wahnsinn. Wie kann man das unterbrechen oder verhindern? Das ist das Fatum, das Schicksal! *(sie steht plötzlich auf und bedeckt ihr Gesicht mit den Händen)*

Olimpiada Iwaniwna

Was ist los, Ljuba?

Ljubow

Ach, nichts, ich habe mich erinnert... Wenn sie wüssten, wie beschämt ich manchmal bin, wenn ich daran denke, dass ich einfach durch die Erde fallen möchte! Och, ist es wirklich wieder?..

Olimpiada Iwaniwna

Denk nicht daran nach, was gibt es da zu denken? Alles Unglück ist vorbei, lass es sein!

Ljubow

Unglück! Unglück ist überall! Aber wann kommt das Glück? Ach, Tantchen! Genug, ich habe Sie schon wieder verärgert. Beachten Sie mich nicht, ich habe nur Kopfschmerzen, ich denke mir etwas aus. *(schweigt für eine Weile.)* Wissen Sie, worum ich Sie jetzt bitte? Holen Sie mir mein Fotoalbum. Es ist da, in der Truhe.

Olimpiada Iwaniwna

Was hast du vor?

Ljubow

Nun ja, ich bitte Sie!

Olimpiada Iwaniwna geht raus, Ljuba singt Fragmente von "Posa la mano", bricht aber ab und singt "O Mond", bricht aber wieder ab, winkt mit der Hand und lehnt sich ans Fenster.

Siebte Szene

Ljubow und Olimpiada Iwaniwna, die reinkommt. Olimpiada Iwaniwna hält das Album, Ljuba nimmt es, öffnet es aber nicht.

Ljubow

Danke, Tantchen. Ja, ich vergaß zu erwähnen, dass Nadeshda Petriwna früher hier war und mich zu sich ans Ufer gerufen hat. Bereiten Sie bitte meine Kleidung für das Freibad vor, damit ich schnell gehen kann – es ist schon Zeit.

Olimpiada Iwaniwna geht raus.

Achte Szene

Ljubow selbst.

Ljubow

(Setzt sich auf den Tisch, öffnet das Album, findet ein Foto, betrachtet es eine Minute lang, die Hände am Kopf. Dann nimmt

(Сідає до стола, розкриває альбом, знаходить одну карточку, дивиться на неї якусь хвилину, підперши голову руками, потім витягає фотографію з альбома і читає з другого боку напис тихим голосом і тремтячим.)

«Моїй Беатріче».

(Припадає до стола головою і тихо плаче, витягнувши руку з карточкою вздовж стола.)

За вікном чути голос Милевського, його самого не видно: «Pardon, madame, дозвольте спитати, чи тут живе m-lle Гоцинська?» Жіночий голос відповідає: «Тут, ось її двері». Люба встає швидко, втирає очі, поправляв волосся, подається до дверей одчиняти; на порозі з'являється Милевський.

Вихід 9

Любов і Милевський.

Милевський

Здоровенькі, Любов Олександрівно, ну, насилу знайшов вас на сьому Олімпі!

Любов

Звідки се ви, Сергію Петровичу, наче з неба впали.

Милевський

Та все одно, що з неба, з моря, а воно тепер зовсім як небо – чудове!

Любов сідає біля столу, Милевський теж.

Любов

Значить, недавно приїхали?

Милевський

Сьогодні рано.

Любов

І Саня, звичайно, з вами?

Милевський киває головою, що так.

Чому ж вона сюди не прийшла? Боїться мене?

Милевський

Отакої, бог з вами! Втомилась, море втомило. До того ж, треба було знайти вас.

Любов

А як же ви знайшли? Звідки ви дізнались моєї адреси?

Милевський

Зустрівся якось із Крицьким, він мені сказав. Він, здається, був єдиним щасливим, що отримував листи од вас?

Любов

sie das Foto aus dem Album und liest mit leiser, zitternder Stimme die Inschrift auf der anderen Seite.)

„Für meine Beatrice“.

(Sie legt den Kopf auf den Tisch, legt die Hand mit dem Foto auf den Tisch und weint leise.)

Aus dem Fenster ist Mylewskyjs Stimme zu hören, aber er selbst ist nicht zu sehen: „Pardon, Madame, darf ich fragen, ob Mademoiselle Hoschtschynska hier wohnt?“ Eine weibliche Stimme antwortet: „Ja, hier ist ihre Tür.“ Ljuba steht schnell auf, reibt sich die Augen, richtet ihr Haar und geht zur Tür; Mylewskyj steht auf der Schwelle.

Neunte Szene

Ljubow und Mylewskyj.

Mylewskyj

Guten Tag, Ljubow Oleksandriwna! Nun, ich habe Sie auf diesem Olymp kaum gefunden!

Ljubow

Woher kommen Sie, Serhij Petrowytsch, als wären Sie vom Himmel gefallen?

Mylewskyj

Egal, ich käme vom Himmel oder vom Meer, das apropos jetzt genau wie der Himmel ist – wunderschön!

Ljubow setzt sich auf den Tisch, Mylewskyj auch.

Ljubow

Sind sie also gerade angekommen?

Mylewskyj

Heute Morgen.

Ljubow

Und Sanja ist natürlich dabei?

Mylewskyj nickt.

Warum ist sie nicht gekommen? Fürchtet sie mich?

Mylewskyj

Um Gottes willen! Sie ist müde vom Meer. Außerdem musste ich Sie finden.

Ljubow

Und wie haben Sie mich gefunden? Woher kennen Sie meine Adresse?

Mylewskyj

Ich habe mal Kryzkyj getroffen und er hat es mir erzählt. Es scheint mir, er war der einzige Glückliche, der Ihre Briefe erhalten hat?

Ljubow

Небагато і він отримував... Ну, що ж, довго ви мене шукали?

Милевський

Довгенько блукати прийшлося би Сані, а сьогодні ще така спека; от вона й послала перше мене на розвідки, на те й чоловіки, щоб жінки не трудились даремне.

Любов

О, то чоловіча роль невдячна, коли так!

Милевський

Ні, чого ж? Якраз лицарська роль, обороняти слабших, служити своїй дамі, зате вона обороняє нас від найнебезпечніших ворогів – від нас самих; вона вносить в наше життя спокій, певність.

Любов

От як? У вас же були теорії не такі старосвітські, більше в стилі moderne.

Милевський

Що ж, Любов Олександрівно, tempora mutantur... не кінчаю, бо се банально. А щодо теорій взагалі, то теорія завжди служить підбрехачем для практики, нічого не доказує і ні до чого не обов'язує.

Любов

Легко жити таким людям на світі, як ви.

Милевський

Ба, я й не скаржусь на долю, nous sommes des bons amis.

Любов

Як я бачу, то, властиво, ви дуже мало змінилися від тієї пори, як ми з вами бачилися.

Милевський

А чого ж би мав так уже в корінь змінитись? Не так-то вже й довгий час минув.

Любов

Так... се правда... мені все здається, що се так давно було... Ну, що ж там нового у нас за сей час?

Милевський

Та дещо єсть: нове товариство заснувалось, клуб велосипедистів. Зимою у нас був маленький драматичний гурток склався, були спектаклі і не без тріумфів. Запрошували ми до себе Ореста Михайловича, та він не схотів.

Er selbst hat nicht viel bekommen... Wie lange haben Sie mich denn gesucht?

Mylewskyj

Sanja wäre sicher lange gewandert, und heute ist es immer noch so heiß, da hat sie mich erst einmal auf Erkundungstour geschickt, denn Männer sind dazu da, Frauen vor sinnloser Arbeit zu retten.

Ljubow

Och, die Rolle des Mannes ist also undankbar, wenn das so ist!

Mylewskyj

Warum denn? Gerade die ritterliche Rolle, die Schwachen zu verteidigen und der Dame zu dienen, schützt uns vor dem gefährlichsten Feind – uns selbst; sie bringt Ruhe und Sicherheit in unser Leben.

Ljubow

Ist das so? Wenn ich mich nicht täusche, waren Ihre Theorien gar nicht so altmodisch, sondern eher “moderne”.

Mylewskyj

Nun, Ljubow Oleksandriwna, tempora mutantur... beende es nicht, denn es ist banal. Und was die Theorien im Allgemeinen betrifft, so dient die Theorie immer als Anleitung für die Praxis, sie beweist also nichts und verpflichtet zu nichts.

Ljubow

Menschen wie Sie finden es leicht zu leben.

Mylewskyj

Na ja, ich beschwere mich nicht einmal über mein Schicksal, wir sind gute Freunde.

Ljubow

Wie ich sehe, haben Sie sich seit unserem letzten Treffen ganz unwesentlich verändert.

Mylewskyj

Warum sollte ich mich so radikal verändert haben? Es ist doch gar nicht so lange her.

Ljubow

Ja... Das stimmt... Es kommt mir so lange vor... Nun, was hat sich denn seitdem bei Ihnen verändert?

Mylewskyj

Es gibt etwas: Ein neuer Verein wurde gegründet, ein Fahrradclub. Im Winter hatten wir eine kleine Theatergruppe, die die Aufführungen gegeben hat und sie haben nicht ohne Erfolg verliefen. Wir haben auch Orest Mychajlowytsch zu uns eingeladen, aber er wollte nicht.

Ljubow

Любов
Чому?

Милевський

Не знаю, одмовлявся слабістю; воно правда, що він таки нездоровий був уже й тоді...

Любов

А що ж з ним тепер?

Милевський

Невже він вам нічого не писав?

Любов

Ми не листуємося. *(глянула на Милевського тривожним, нетерплячим поглядом.)* А що з ним?

Милевський

Та все нерви... Видно, для нього сей рік дорого обійшовся. Оце був я у нього перед виїздом, застав його зовсім у поганому стані, ходить не може, нейрит, чи нервовий параліч, з серцем нелад.

Любов

(Раптово встає, стискає руки, подається на авансцену так, що стає до Милевського плечима)

Що ж кажуть лікарі?

Милевський

Як завжди при нервових хворобах, ні те ні се. Перевтома – се тепер модне слово, і скрізь його тичуть – ну, заборонили писати...

Любов

Заборонили писати! Се варварство, а не корування!

Милевський

Та він, може, й так не писав би, справді він дуже слабкий. Та врешті от, може, хутко самі його побачите: лікарі в Крим посилають.

Любов

Я не побачу його.

Милевський

Чому?

Любов мовчить.

Простіть, Любов Олександрівно, я не люблю мішатись до чужих справ, але на правах приятеля скажу: мені здається, ви занадто раптово увірвали нитку.

Любов

Мені нічого більш не заливалось.

Warum?

Mylewskyj

Mir ist nur bekannt, dass er aus Schwäche aufgegeben hat; er fühlte sich damals wirklich unwohl...

Ljubow

Wie fühlt er sich jetzt?

Mylewskyj

Hat er Ihnen gar nichts geschrieben?

Ljubow

Wir schreiben einander nicht. *(sie sieht Mylewskyj besorgt und ungeduldig an.)* Was ist mit ihm?

Mylewskyj

Das sind die Nerven... Es ist klar, dass dieses Jahr hat ihm viel gekostet. Ich war bei ihm vor meiner Abreise und habe ihn in einem sehr schlechten Zustand gefunden: Er konnte nicht mehr gehen, litt an einer Nervenentzündung oder Nervenlähmung und hatte Herzprobleme.

Ljubow

(Steht plötzlich auf, faltet die Hände zusammen und geht auf die Vorbühne, Mylewskyj gegenüber.)

Was sagen die Ärzte?

Mylewskyj

Wie immer bei den Nervenkrankheiten – nichts Konkretes. Überarbeitung ist jetzt ein Modewort, das ist jetzt überall. Nun haben sie ihm das Schreiben verboten...

Ljubow

Das Schreiben verboten! Das ist Barbarei, keine Heilung!

Mylewskyj

Vielleicht hätte er sowieso nicht geschrieben, denn er ist wirklich sehr schwach. Aber Sie können ihn bald sehen: Die Ärzte schicken ihn auf die Krim.

Ljubow

Ich werde ihn nicht sehen.

Mylewskyj

Warum nicht?

Ljubow schweigt.

Verzeihen Sie, Ljubow O Aleksandriwna, ich mische mich ungern in fremde Angelegenheiten ein, aber als Freund sage ich Ihnen: Mir scheint, Sie haben den Faden zu plötzlich abgeschnitten.

Ljubow

Ich hatte nichts anderes zu tun.

Mylewskyj

Милевський

Але слід було подумати про те, як се на інших одіб'ється.

Любов

Мене ніхто не просив zostатись, і зі мною їхати теж ніхто не збирався, навпаки, мені здавалось...

Милевський

Як бачте, ви помилились... врешті, простіть мене, се все була фатальна помилка, се одразу можна було бачити.

Коли люди хочуть поставити себе поза реальною дійсністю.

Любов

Не трудно бути пророком заднім числом...

Милевський

Знов помиляєтесь і на сей раз умисне, я не раз пробував остерігати і вас, і Ореста Михайловича, але стрівав завжди таку різку одсіч...

Любов

Остерігали! Невже ви думаєте, що можна остерегти когонебудь жартиками та каламбурами? Остерігали? Я за все своє життя ні від кого не чула поважної, щирої, дружньої остороги. А тепер... о, тепер знайдеться багато друзів, що киватимуть головою та примовлятимуть: а ми ж казали!..

Милевський

Ви несправедливі до своїх друзів, Любов Олександрівно. Врешті, се завжди так буває, що людина старається скласти на кого іншого усю свою вину...

Любов

(Здержано)

Вину? Хто ж, по-вашому, винен у сій, як ви кажете, фатальній помилці?

Милевський мовчить, тільки дивиться на неї.

Ви мовчите, але я бачу вашу думку. Ми обоє винні, ніхто в світі не винен. О, ви герої! Раді кидати громи з свого м'якого кубельця на тих, кому доля ніякого притулку не дала! Ви мене остерігали? Чом же ви не зняли з мене божевілля? Хіба дорікання помагають? *(іронічно.)* О, ви чулий, гуманний приятель! Чому ж ви мене не уб'єте? Боїтесь барви крові? Біле убійство легше, менше одваги потребує! *(гнівно, здійнявши голос.)* Ідіть від мене краще, не ставайте між нами, нещастя заразливе. Ідіть, ідіть в свій рай, не грайте ролі архангела-карателя! Хваліть бога, що дав вам усі земнії блага, просіть його ласки і надалі.

Ідіть, ідіть, вас дружина чекає, ідіть собі!

Aber Sie hätten daran denken sollen, wie das auf andere wirkt.

Ljubow

Niemand bat mich zu bleiben, und niemand wollte mit mir gehen, eher im Gegenteil, so dachte ich...

Mylewskyj

Also, Sie haben sich geirrt... letztlich, verzeihen Sie mir, alles das war ein fataler Fehler, den man sofort sehen konnte: Wenn Menschen sich außerhalb der Realität stellen wollen.

Ljubow

Es ist leicht, Prophet zu sein, wenn alles schon geschehen ist.

Mylewskyj

Und Sie irren sich wieder, diesmal bewusst. Ich habe mehrmals versucht, Sie und Orest Mychajlowytsch zu warnen, aber immer bin ich auf eine so scharfe Ablehnung gestoßen...

Ljubow

Haben Sie versucht zu warnen? Glauben Sie wirklich, dass Sie jemanden mit Witzen und Wortspielen warnen können? Sie haben versucht zu warnen... Ich habe in meinem ganzen Leben noch nie eine respektvolle, ehrliche, freundliche Warnung gehört. Und jetzt... och, jetzt gibt es viele Freunde, die mit dem Kopf nicken und sagen: Wir haben es euch doch gesagt!

Mylewskyj

Sie sind Ihren Freunden gegenüber ungerecht, Ljubow Oleksandriwna. Aber es kommt immer wieder vor, dass man versucht, jemand anderem die Schuld in die Schuhe zu schieben.

Ljubow

(Zurückhaltend) Die Schuld? Wer ist Ihrer Meinung nach schuld an diesem, wie Sie sagen, fatalen Fehler?

Mylewskyj schweigt und sieht sie nur an.

Sie schweigen, aber ich kann Ihre Gedanken sehen. Wir beide sind schuldig und sonst niemand auf der Welt. Och, ihr seid Helden! Sie schleudern gerne Blitz und Donner aus ihrem weichen Nest auf die, denen das Schicksal keinen Schutz gewährt hat! Haben Sie mich gewarnt? Warum habt ihr mir meinen Wahnsinn nicht genommen? Sind Vorwürfe hilfreich? *(mit Ironie.)* O sensibler, feinfühligler Freund! Warum töten Sie mich nicht? Fürchten Sie die Farbe des Blutes? Farbloses Töten ist einfacher, weil es weniger Mut erfordert! *(sie erhebt wütend ihre Stimme.)* Gehen Sie besser weg von mir, kommen Sie nicht zwischen uns, denn das Unglück ist ansteckend. Gehen Sie, gehen Sie in Ihr Paradies, spielen Sie nicht den strafenden Erzengel! Loben Sie Gott, der Ihnen alle Segnungen dieser Welt gegeben hat, und bitten Sie ihn weiterhin um seine Gunst. Dann gehen Sie schon, Ihre Frau wartet auf Sie, gehen Sie!

Mylewskyj

(Sieht sie an)

Милевський

(Глянувши на неї)

Ви проганяєте мене? Простіть, я ніяк не сподівався, що ви так приймете...

Любов

(Різно махнувши, рукою)

Ах, все одно! Можете вважати мене за божевільну і на тім заспокойтесь! *(одвертається від нього.)*

Милевський

Бувайте здорові, до побачення! Може, згодом застану вас в ліпшому настрою. *(швидко виходить.)*

Вихід 10

Любов і Олімпіада Іванівна вбігає з бокових дверей, кидається до Люби.

Олімпіада Іванівна

Любочко, серце моє, що з тобою, що він тобі сказав?

Любов

(ридаючи у неї на плечі) Ах, тьотю, які люди подлі, низькі!.. їм же все одно, хоч би я пропала... Мораль показують... Іще після такої звістки!..

Олімпіада Іванівна

Якої, Любочко, якої звістки?

Любов

Він слабкий, він гине, через мене...

Олімпіада Іванівна

Хто, хто?

Любов

Ах, він, Орест!

Олімпіада Іванівна

Та, може, сьому неправда!

Любов

Правда. Сей прийшов умисне, щоб подивитись, як видержу роль. *(спазматично ридає.)*

За вікном голос: «Вам письмо!» У вікно хтось кидає листа, він падає додола.

Олімпіада Іванівна

Годі, годі, не плач, ну, не варт сього той Милевський, ну, цур йому, проклятому, він завжди бреше. Заспокойся, он тобі лист.

Любов

Лист? *(біжить і здійснює листа, дивиться на конверт, потім шпарко розпечатує.)*

Schicken Sie mich weg? Entschuldigung, ich habe nicht erwartet, dass Sie es so aufnehmen...

Ljubow

(Mit scharfer Handbewegung)

Och, das ist mir egal! Sie können mich für eine Verrückte halten, aber lassen Sie mich in Ruhe! *(dreht sich von ihm weg.)*

Mylewskyj

Alles Gute und auf Wiedersehen! Ich hoffe, Sie später in besserer Laune anzutreffen. *(geht raus schnell.)*

Zehnte Szene

Ljubow und Olimpiada Iwaniwna, die durch die Seitentür zu Ljuba eilt.

Olimpiada Iwaniwna

Ljuba, mein liebes Kind, was ist mit dir, was hat er dir gesagt?

Ljubow

(weint an Tantes Schulter) Ach, Tante, was für gemeine, niedrige Leute! Es ist ihnen egal, ob ich verschwinde... Sie schämen sich nicht, ihre Moral zu zeigen... und nach solchen Nachrichten!

Olimpiada Iwaniwna

Welche Nachrichten, Ljuba?

Ljubow

Er ist schwach, er stirbt, und alles das wegen mir...

Olimpiada Iwaniwna

Wer, wer?

Ljubow

Ach, Orest!

Olimpiada Iwaniwna

Und wenn es nicht wahr ist?

Ljubow

Es ist wahr. Dieser ist absichtlich gekommen, um zu sehen, wie ich es aushalte. *(weint krampfhaft)*

Aus dem Fenster kommt eine Stimme: „Ein Brief für Sie!“ Jemand wirft den Brief durch das Fenster und er fällt auf den Boden.

Olimpiada Iwaniwna

Hör auf, hör auf, weine nicht, dieser Mylewskyj ist es nicht wert, er ist ein verdammter Lügner. Beruhige dich, hier ist dein Brief.

Ljubow

Brief? *(sie rennt und hebt den Brief auf, betrachtet den Umschlag und öffnet ihn sofort.)*

Олімпіада Іванівна

Від кого се?... невже?

Любов

Ні, се від Крицького. *(читає.)*

Олімпіада Іванівна

Що він тобі пише?

Любов

А, як завжди, якісь недовомки. *(читає, раптом сміється полуістерично.)* І сей туди ж, докоряє! Зрадили, бачите, його надії! Хто ж просив надіятись! Я ж йому писала: поставте наді мною хрест! Чого ж йому ще треба? *(рве лист і кидає його додолу.)*

Олімпіада Іванівна

(Бере її за талію) Любочко, ти б пішла одпочила, у тебе ж голова болить!

Любов

Ви боїтесь?

Олімпіада Іванівна

Бог з тобою, серденько. Я тільки бачу, що вони тебе розстроїли, вибили з нервів. Іди, голубочко, уже і лікарство пора пити, і купатись пора йти, я вже все приготувала.

Любов

(Апатично) Ну, гаразд...

(виходить у праві двері до своєї хати.)

Олімпіада Іванівна зітхає і хитає головою, збирається і собі йти з хати, але в цю хвилину одчиняються двері, і входить пані Груїчева.

Вихід 11

Олімпіада Іванівна, пані Груїчева, потім Любов.

Груїчева

Чи тут живе?..

(Бачить Олімпіаду Іванівну і не кінчає фрази. Якийсь час обидві жінки дивляться одна на одну.)

Олімпіада Іванівна

Маріє Захарівно, ви прийшли...

Груїчева

Мені треба Любов Олександрівну бачити. Вона дома?

Олімпіада Іванівна

(Тихо) Я вас прошу, не тепер, потім, тепер вона не може вийти до вас.

Olimpiada Iwaniwna

Ist er von... ihm?

Ljubow

Nein, von Kryzkyj. *(sie liest.)*

Olimpiada Iwaniwna

Was schreibt er dir?

Ljubow

Ach, wie immer, nur Auslassungen. *(liest und lacht dann plötzlich halb hysterisch.)* Bei ihm ist es dasselbe – Vorwürfe! Er sagt, seine Hoffnungen seien verraten worden! Wer hat ihn gebeten zu hoffen? Ich habe ihm geschrieben: Macht mit mir Schluss! Was will er noch? *(sie zerreißt den Brief und wirft ihn weg.)*

Olimpiada Iwaniwna

(Fasst sie an der Taille)

Ljuba, Schatz, ruh dich aus, du hast Kopfschmerzen!

Ljubow

Haben Sie Angst?

Olimpiada Iwaniwna

Was sagst du, meine Liebe? Ich sehe nur, dass sie dich verärgert und umgehauen haben. Komm, Liebes, es ist Zeit, deine Medizin zu nehmen und zu baden – ich habe schon alles vorbereitet.

Ljubow

(Apathisch) Nun, natürlich.

(sie geht durch die rechte Tür in ihr Zimmer.)

Olimpiada Iwaniwna seufzt, schüttelt den Kopf und will gerade das Haus verlassen, als sich die Tür öffnet und Frau Hruitschewa eintritt.

Elfte Szene

Olimpiada Iwaniwna und Frau Hruitschewa, später Ljubow.

Hruitschewa

Wohnt hier...?

(Sieht Olimpiada Iwaniwna an und beendet die Frage nicht. Die beiden Frauen starren sich eine Weile an.)

Olimpiada Iwaniwna

Marija Sachariwna, warum sind Sie...?

Hruitschewa

Ich muss zu Ljubow Oleksandriwna. Ist Sie zu Hause?

Olimpiada Iwaniwna

(Leise) Bitte, nicht jetzt, kommen Sie später, Ljuba kann Sie jetzt nicht sehen.

Hruitschewa

Груїчева

(Голосно) Мені конче треба її бачити. Я не піду звідси, поки не побачу її.

Олімпіада Іванівна

Ради бога...

На порозі правих дверей з'являється Люба, бліда, очі опущені.

Любо, нащо ти? Маріє Захарівно, я вас...

Любов

Чого ви, тьотю Ліпо! Коли Марія Захарівна прийшла до нас в гості, то ми повинні...

Груїчева

Я прийшла до вас не в гості, Любов Олександрівно!..

Любов

Тим більше. Що я повинна зробити для вас?

Олімпіада Іванівна

Любо!..

Груїчева

Я б хотіла без свідків.

Любов

Тьотю Ліпо, вийдіть, зробіть се для мене. *(Торкає її плече, немов віддаляє.)* Я мушу, інакше не можна.

Олімпіада Іванівна

Вона її замучить... *(Виходить, опустивши голову.)*

Вихід 12

Любов і пані Груїчева.

Любов підходить до пані Груїчевої близько, але руки вони собі не подають.

Груїчева

Я прийшла просити вас...

Любов

Щоб я виїхала звідси? Будьте певні, я се зроблю.

Груїчева

Ви не вгадали. Мій син прислав мене просити вас прийти до нього.

Любов

Прийти до нього? Ні, се неможливо. Я зважила, що ми більше не побачимось... *(зміненим голосом)* ніколи.

Груїчева

Ніколи, ви зважили? А подумали ви, чого коштує ваша звага Орестові?

(Laut) Ich muss Sie unbedingt sehen. Ich gehe nicht, bevor ich Sie gesehen habe...

Olimpiada Iwaniwna

Um Gottes willen...

Auf der Schwelle zur rechten Tür erscheint Ljuba, ihr Gesicht ist blass, die Augen sind gesenkt.

Ljuba, was machst du? Marija Sachariwna, ich bitte Sie...

Ljubow

Komm schon, Tante Lipa! Wenn Marija Sachariwna zu Besuch kommt, müssen wir...

Hruitschewa

Ich bin nicht zu Besuch gekommen, Ljubow Oleksandriwna!

Ljubow

Noch besser. Was kann ich für Sie tun?

Olimpiada Iwaniwna

Ljuba!

Hruitschewa

Ich würde gerne ohne Zeugen sprechen.

Ljubow

Tante Lipa, kommen Sie raus, tun Sie das für mich. *(Sie tippt auf ihre Schulter, als wolle sie sich wegziehen.)* Ich muss, sonst ist es unmöglich.

Olimpiada Iwaniwna

Sie wird sie foltern... *(Sie geht mit gesenktem Kopf raus.)*

Zwölfte Szene

Ljubow und Frau Hruitschewa.

Ljubow kommt zu Frau Hruitschewa, aber sie reichen einander die Hand nicht.

Hruitschewa

Ich bin hier, um Sie zu bitten...

Ljubow

Dass ich weg gehe? Seien Sie versichert, das werde ich.

Hruitschewa

Sie haben sich geirrt. Mein Sohn hat mich geschickt, um Sie zu bitten, zu ihm zu kommen.

Ljubow

Zu ihm zu kommen? Nein, das ist unmöglich. Ich habe beschlossen, dass wir uns... *(mit veränderter Stimme)* niemals wiedersehen werden...

Hruitschewa

Любов

Я думала, багато думала. Мені здавалось, що іншого виходу нема, і мені ніхто не вказував на інший вихід. Мені здавалось, що мій виїзд не дуже зажурив його.

Груїчева

Звідки ж ви се знали? Хіба він вам про се писав?

Любов

Власне, він мені нічого не писав. Я раніш бачила сама; я зрозуміла, що все скінчено. Чого я маю йти тепер?

Груїчева

Щоб потішити його, ну, коли хочете, щоб забавити його просто.

Любов

Потішити його я не можу, а служити забавкою не хочу.

Груїчева

Ах, який холодний, гордий тон! Звести людину з розуму, витягти з неї здоров'я, а потім грати ображену королеву!..

Любов

Маріє Захарівно, ви не знаєте, чого мені коштує сей тон. Ви не маєте права так говорити зі мною!

Груїчева

Права? А яке ви мали право зводити з ума мого сина, одбирати у мене мою дитину?

Любов

Я нікого не зводила з ума, сама тільки сходила.

Груїчева

Я не знаю, хто був гірше божевільний, чи ви під час вашої слабості, чи Орест після.

Любов

Що ж я з того винна? Я навіть не знала нічого.

Груїчева

Що ви винні? Ви можете ще питати? Ви знали все наперед і грали якусь божевільну гру, ставили на карту щастя, життя Орестове. Ви труїли його щодня, щогодини, потім кинули його, отруєного, на моїх руках, а самі пішли собі геть, просто рішили справу! І ви ще смієте питати, що ви з того винні?

Nie wiedersehen? Sie haben beschlossen? Haben Sie daran gedacht, was Ihr Entschluss Orest kosten wird?

Ljubow

Ich dachte, ich dachte viel. Ich hatte das Gefühl, dass es keinen anderen Weg gab, und niemand hat mir einen anderen Weg gezeigt. Es schien mir, dass mein Weggang ihn nicht so traurig machte.

Hruitschewa

Wie haben Sie davon erfahren? Hat er Ihnen darübergeschrieben?

Ljubow

Er hat mir eigentlich nichts geschrieben. Ich habe mir früher eingeredet: Es ist alles vorbei. Wozu sollte ich jetzt gehen?

Hruitschewa

Um ihn zu trösten oder, wenn Sie wollen, um ihn einfach zu unterhalten.

Ljubow

Ich kann ihn nicht trösten, und ich will kein Spielzeug sein.

Hruitschewa

Ach, was für ein kalter, hochmütiger Ton! Einen Mann in den Wahnsinn treiben, ihn seiner Gesundheit berauben und dann die beleidigte Königin spielen!

Ljubow

Marija Sachariwna, Sie wissen nicht, was mich dieser Ton kostet. Sie haben kein Recht, so mit mir zu sprechen!

Hruitschewa

Kein Recht? Welches Recht hatten Sie, meinen Sohn verrückt zu machen, mir mein Kind wegzunehmen?

Ljubow

Ich habe niemanden verrückt gemacht, ich bin selbst verrückt geworden.

Hruitschewa

Ich weiß nicht, wer verrückter war: Sie während Ihres Anfalls oder Orest nachher.

Ljubow

Wofür bin ich schuldig? Ich wusste es nicht einmal!

Hruitschewa

Wirklich? Wie können Sie das fragen? Sie wussten alles im Voraus und haben ein wildes Spiel gespielt, indem Sie Orests Glück und Leben riskiert haben. Sie haben ihn jeden Tag, jede Stunde vergiftet, dann haben Sie ihn voller Gift in meinen Armen zurückgelassen und sind einfach gegangen, nachdem Sie

Любов

Чого ж я одна винна? Нащо шукати якоїсь вини? Хіба од сього легше? Сам Орест казав...

Груїчева

Що мені до того, що мені до вашої філософії? Моя дитина гине, горить на вогні, я бачу, як він тане день за днем! *(Плаче.)* О дитино моя, нема ж у мене сина!

Любов

На бога, скажіть мені, що з ним? Я ж нічого не знаю! Я готова збожеволіти од сього всього. Що ж з ним? На бога!

Груїчева

Ах, що з ним?! Серце йому щохвилини може розірватись, сам він без руху, без влади, він мучиться так тяжко... *(Знов ридає.)* О, коли б у вас було серце, якби ви не були каменем!..

Любов

Але що ж я можу порадити йому, що? Якби можна було його врятувати, а я на все готова...

Груїчева

Ідіть до нього.

Любов

Ви ж самі кажете, що я для нього отрута.

Груїчева

Так, отрута, отрута! Я знаю се і все-таки вимагаю, щоб ви йшли до нього. Адже ж я вприскую йому морфій, коли він мучиться, даю строфант, щоб врятувати його серце хоч на хвилину. Власними руками, силою готова повести вас до нього. У мене вже нема волі, нема сили, я все йому роблю, що він хоче, і знаю, що се його згуба. Він казав, щоб я без вас не верталась! Ідіть до нього, ідіть, благаю вас!

Любов

(Хитає головою, що не піде)

Я можу вбити сим... я дала слово... він сам не хтів... не можу.

Груїчева

(Падає перед нею на коліна)

Я вас ненавиджу, я вас убити хотіла б, але я все для вас зроблю, тільки ідіть! Ідіть до нього!

Любов простягає до неї руки, хоче здійснити її, вона ловить руки і цілує їх.

Ідіть, коли у вас є серце, він умирає.

Любов

ihn beseitigt hatten! Und Sie wagen zu fragen, wofür Sie schuldig sind?

Ljubow

Bin ich der Einzige, der schuldig ist? Warum nach Schuld suchen? Was macht es leichter? Orest selbst sagte...

Hruitschewa

Was macht das für mich? Ich brauche Ihre Philosophie nicht! Mein Kind liegt im Sterben, es brennt im Feuer, ich sehe es Tag für Tag schmelzen! *(Weint.)* Och mein Kind, ich habe keinen Sohn!

Ljubow

Sagen Sie mir um Himmels willen, was ist mit ihm? Ich weiß gar nichts! Ich bin kurz davor, verrückt jetzt zu werden! Was ist mit ihm los? Sagen Sie es mir!

Hruitschewa

Ach, was ist mit ihm los? Sein Herz kann jeden Moment platzen, er ist bewegungslos, kraftlos und leidet so sehr... *(Weint wieder.)* Och, wenn Sie nur Herz hätten, wenn Sie kein Stein wären!

Ljubow

Aber was kann ich ihm raten, was? Wenn es möglich wäre, ihn zu retten, bin ich zu allem bereit...

Hruitschewa

Gehen Sie zu ihm.

Ljubow

Sie sagen selbst, ich sei giftig für ihn.

Hruitschewa

Ja, Sie sind giftig! Ich weiß das, und trotzdem verlange ich, dass Sie zu ihm gehen. Nach allem, spritze ich ihm Morphinum, wenn er leidet, gebe ihm Strophanthus, um sein Herz für eine Weile zu retten. Ich bin bereit, Sie mit meinen eigenen Händen, mit Gewalt zu ihm zu bringen. Ich habe schon keinen Willen und keine Kraft mehr, ich tue alles, was er will, und ich weiß, dass es sein Verderben ist. Er hat gesagt, ich soll nicht ohne Sie zurückkommen! Gehen Sie zu ihm, gehen Sie, ich flehe Sie an!

Ljubow

(Sie schüttelt verneinend den Kopf) Ich kann ihn töten... Ich gab mein Wort... Er wollte nicht... Ich kann es nicht...

Hruitschewa

(Fällt vor ihr auf die Knie.) Ich hasse Sie so sehr, dass ich Sie am liebsten morden würde, aber ich werde alles für Sie tun, nur gehen Sie! Gehen Sie zu ihm!

Ljubow greift nach ihr, will sie hochheben, aber Hruitschewa fängt Ljubas Hände und küsst sie.

Wenn Sie ein Herz haben, gehen Sie zu ihm, er stirbt!

Бог з вами, що ви? Ну, я не знаю, я піду, я не можу, я збожеволію, я піду, зараз піду.
(Одною рукою береться за голову, другою старається підвести Марію Захарівну.)
Олімпіада Іванівна вбігає.

Вихід 13

Ті ж і Олімпіада Іванівна.

Олімпіада Іванівна

(До пані Груїчевої) Де у вас совість, де у вас серце? Хіба ви не бачите, що ви з нею робите?

Груїчева

(Встає, трохи опам'яталась)

Я хочу тільки, щоб вона обіцяла прийти.

Олімпіада Іванівна

Гетьте звідси, а то я закричу пробі!

Любов

(Автоматично) Я прийду, прийду!

Груїчева

Ми живем в отелі «Франція», пам'ятайте. Ми будемо ждати! (Виходить.)

Вихід 14

Ті ж без пані Груїчевої.

Олімпіада Іванівна тим часом зачиняє двері на гак. Люба опускається додола, сідає, упирається одною рукою в долівку, другою тре собі лоб і похитується немов машинально.

Олімпіада Іванівна

Любо, ти плачеш, що тобі?

Любов

(Убитим голосом) Я не плачу, я не можу плакати... Що ж мені робити, що робити?..

Завіса

Дія п'ята

Там же, на курорті. Великий балкон, з нього вид на море і на побережне узгір'я. На балконі, ближче до стіни дому, сидить Орест на великому кріслі з коліщатами, біля нього столик з лікарствами, там лежать книжки, газети.

Вихід 1

Орест сам, знебулий, слабий; виражає нетерплячку в лиці і в рухах, то бере з столика газету або книжку, то знов кидає, часом, додола, пробує здійснитись на ліктях над кріслом, щоб глянути на дорогу, але не може і в безсиллі

Ljubow

Mein Gott, was machen Sie? Nun, ich weiß nicht... Ich gehe, ich halte es nicht mehr aus, ich werde verrückt! Ich gehe, ich gehe jetzt! (Mit einer Hand hält sie ihren Kopf, mit der anderen versucht sie, Marija Sachariwna hochzuziehen.)
Olimpiada Iwaniwna läuft herein.

Dreizehnte Szene

Dieselbe und Olimpiada Iwaniwna.

Olimpiada Iwaniwna

(Zu Frau Hruitschewa) Wo ist Ihr Gewissen, wo ist Ihr Herz? Sehen Sie nicht, was Sie zu ihr antun?

Hruitschewa

(Erhebt sich; sie ist ein wenig zur Besinnung gekommen)
Ich will nur ihr Versprechen, dass sie kommt.

Olimpiada Iwaniwna

Raus da, oder ich schreie um Hilfe!

Ljubow

(Automatisch) Ich komme, ich komme!

Hruitschewa

Wir wohnen im Hotel „Frankreich“, vergessen Sie nicht. Wir warten auf Sie! (Geht raus.)

Vierzehnte Szene

Dieselbe ohne Frau Hruitschewa.

Inzwischen schließt Olimpiada Iwaniwna die Tür mit einem Haken. Ljuba kommt herunter, setzt sich, stützt eine Hand auf den Boden, reibt sich mit der anderen die Stirn und wiegt sich wie automatisch.

Olimpiada Iwaniwna

Ljuba, was ist los? Weinst du?

Ljubow

(Mit tonloser Stimme) Ich weine nicht, ich kann nicht weinen... Was soll ich machen, was?

Der Vorhang.

Fünfter Akt

Der gleiche Ort, in der Ferienwohnung. Großer Balkon mit Blick aufs Meer und die Küste. Auf dem Balkon, näher an der Hauswand, sitzt Orest auf einem großen Stuhl mit Rädern, daneben steht ein Tisch mit Medikamenten, Büchern und Zeitungen.

Erste Szene

Orest ist allein, erschöpft und schwach; er sieht ungeduldig aus, nimmt wieder eine Zeitung oder ein Buch vom Tisch, wirft es dann

опускається. Все оце триває недовго, не більше однієї-двох хвилин. З'являється Острожин, ще більше метушиться, ніж раніше, рухи ще більш несамовиті. Орест при його з'явленні робить прикрий рух; Острожин цього не завважає, підбігає і трясє Орестову руку.

Острожин

Ах, Оресте Михайловичу! Здумайте собі тільки – насилу вас найшов!

Орест

Вибачайте, мені болить...

Острожин

А, я й забув, простіть! Тоді на пристані ми якось розрізнилися, я навіть не знав, куди ви заїхали, так було досадно! Аж ось оце зустрів вашу паніматку і довідався од неї...

Орест

Де ви зустріли мою матір?

Острожин

А там, на тій улиці, що йде близько церкви. Вона розшукувала якусь знайому і натрапила на мою домівку. Щасливий випадок! А то ризкував зостатись тут зовсім без товариства, а для нас, людей столичних, се просто смерть...

Орест

Хіба у вас не буває потреби утекти від усякого товариства?

Острожин

Буває, буває, але на хвилину, а потім ні, тягне! Ми отруєні, ми не можемо жити без гашишу.

Орест

(Безуважно) Без гашишу?

Острожин

Так, так, я називаю се гашишем, отой «обмін думок» так званий; отой калейдоскоп вражень, ідей, змагання розуму і почуття, що ми звемо інтелігентним життям. Я приїхав сюди коруватись від нього, і вже мені його бракує.

Орест

(Так же безучасно) Тоді що ж? вертайтесь...

Острожин

Ні, ні, треба трохи поправити машину. Ми, журналісти, в повному значенні цього слова, – машини. Робота нелюдська, рух несамовитий, тим часом одна шруба зломиться – і все пропало.

wieder hin, oder versucht, sich mit den Ellbogen über den Stuhl zu heben, um auf die Straße zu schauen, aber es gelingt ihm nicht, und er fällt in Ohnmacht. Alles dauert kurz, nicht länger als ein-zwei Minuten. Ostroshyn erscheint noch aufgeregter als zuvor, seine Bewegungen noch hektischer. Bei seinem Erscheinen macht Orest eine beleidigende Geste; Ostroshyn bemerkt das nicht, läuft auf ihn zu und schüttelt ihm die Hand.

Ostroshyn

Ach, Orest Mychajlowytsch! Stellen Sie sich nur vor, wie schwierig es war, Sie zu finden!

Orest

Entschuldigung, das tut weh...

Ostroshyn

Ach, ich vergaß, tut mir leid! Als wir am Pier getrennt wurden, wusste ich gar nicht, wohin Sie gehen mussten – das war so ärgerlich! Aber dann traf ich Ihre Mutter und sie sagte mir...

Orest

Wo haben Sie meine Mutter getroffen?

Ostroshyn

Dort, auf derselben Straße, die an der Kirche vorbei geht. Sie war auf der Suche nach einer Bekannten und kam an meinem Haus vorbei. Was für ein glücklicher Zufall! Sonst hätte ich riskiert, hier ganz ohne Gesellschaft zu sein, und das ist für uns Hauptstädter der Tod.

Orest

Haben Sie nicht manchmal das Bedürfnis, der Gesellschaft zu entfliehen?

Ostroshyn

Es passiert, es passiert, aber nur für eine Minute, und dann zieht es dich zurück! Wir sind wie vergiftet, ohne Haschisch können wir nicht leben.

Orest

(Unaufmerksam) Ohne Haschisch?

Ostroshyn

Ja, genau, ich nenne das Haschisch – diesen sogenannten „Gedankenaustausch“, dieses Kaleidoskop von Eindrücken, Ideen, den Wettbewerb von Sinn und Gefühl, den wir intellektuelles Leben nennen. Ich bin hierhergekommen, um mich davon zu heilen, und ich vermisse es jetzt schon.

Orest

(Ebenso abwesend) Und was ist los? Gehen Sie zurück...

Ostroshyn

Nein, nein, meine Maschine muss ein wenig repariert werden. Wir Journalisten sind im wahrsten Sinne des Wortes Maschinen.

Орест Коли пропало, то вже не поправиш. Острожин Як ви можете так спокійно? Се ж значить здати себе в архів? Орест В архів, то й в архів! Острожин Добре вам се говорити, коли ви «іменинник сезону»! Орест Я? Острожин Авжеж, ваша драма... Орест Я вже про неї забув... Острожин Як? її недавно ставили у нас, і для літнього сезону се нечуваний поспіх. Та що там, ви самі, либонь, знаєте... Орест Звідки маю знати? Острожин Ну, ну, не вдавайте з себе невинятка. Рецензію Літери, небійсь, читали? Орест Якої Літери? Острожин Ах ти, господи! Ну, що ви мене морочите? Та в нашій же газеті! Невже не читали? Орест Ні, щось не трапилась. Я тепер мало читаю газети. Острожин Орест Михайлович, не спокушайте долі: вона не любить, коли нею нехтують її фаворити. Орест Я ніяк не належу до її фаворитів. Острожин	Diese Arbeit ist unmenschlich, die Bewegung ist wild, und wenn ein Teil kaputt geht, ist alles verloren. Orest Was verloren ist, kann nicht mehr gerettet werden. Ostroszyn Wie können Sie das so ruhig sagen? Muss man dann sich selbst ins Archiv begeben? Orest Was sein muss, muss sein! Ostroszyn Es ist gut zu sagen, wenn Sie „Geburtstagskind der Saison“ sind! Orest Ich? Ostroszyn Genau, Ihr Drama... Orest Ich habe schon darüber vergessen... Ostroszyn Wie? Es wurde kürzlich bei uns inszeniert, und für eine Sommersaison ist das ein unerhörter Erfolg. Aber vielleicht haben Sie schon davon gehört... Orest Woher soll ich das wissen? Ostroszyn Spielen Sie nicht den Unwissenden. Haben Sie die Rezension von „Litera“ schon gelesen? Orest Welche „Litera“? Ostroszyn Och mein Gott! Warum belästigen Sie mich? Das ist unsere Zeitung! Haben Sie sie wirklich nicht gelesen? Orest Nein, ich erinnere mich nicht. Ich lese kaum noch Zeitungen. Ostroszyn Orest Mychajlowytsch, fordern Sie das Schicksal nicht heraus: Es lässt sich nicht gern von seinen Lieblingen vernachlässigen. Orest Ich gehöre nicht zu seinen Lieblingen. Ostroszyn
---	--

Ну, се вже просто гріх так говорити! Такий молодий, в такий короткий час ви завоювали собі таке становище в літературі...

Орест

А ви думаєте, що сього вже досить для того, щоб уважати себе фаворитом долі?

Острожин

Та змилюйтесь! Чи один же цілий вік клацає зубами даремно, а ви одразу такий шматок урвали...

Орест

Не завидуйте – більше не урву.

Острожин

Я завидую? Ні, серйозно, се ви або жартуєте зі мною, або просто перевтома винна... Вам пророчать блискучу прийдешність. Ось послушайте; в наші часи не часто чуєш такий хвалебний тон.

(Виймає з кишені згорнену скільки раз газету і розгортає її.)

Орест тим часом старається здійснитись на поручатах і глянути на вулицю. (Острожин читає.)

«На сім тижні наш молодий драматург подарував нам...»

Орест

Вибачайте, приступ невралгії. Не можу, простіть!

Острожин

(Встає) Що вам? Помогти що-небудь?

Орест

Ні, ні, так минеться. Тільки... я не можу... я мушу зостатись сам... гострий напад...

Острожин

Так я пізніше зайду... А газету покинуть вам?

Орест

(Киває раз головою і простягає йому руку)

Вибачайте... До побачення...

Острожин

До побачення. Ех, ми, інваліди цивілізації!

(Виходить.)

Вихід 2

Орест і пані Груїчева входять.

Орест

Ти сама?

(З глухим стогоном закриває лице руками.)

Nun, es ist eine Sünde, das zu sagen! So jung, in so kurzer Zeit haben Sie sich eine solche Stellung in der Literatur erworben...

Orest

Glauben Sie, dass dies ausreicht, um sich einen Liebling des Schicksals zu nennen?

Ostrosbyn

Um Gottes willen! Einige Menschen knirschen ihr ganzes Leben lang vergeblich mit den Zähnen, und Sie haben einfach so ein Stück geschnappt...

Orest

Seien nicht neidisch – ich schnappe nichts mehr.

Ostrosbyn

Ich bin neidisch? Nein, im Ernst, entweder scherzen Sie mit mir, oder Sie sind einfach überarbeitet... Ihnen wird eine glänzende Zukunft vorausgesagt. Glauben Sie mir, so ein Lob hört man heutzutage nicht mehr oft.

(Er zieht eine mehrfach gefaltete Zeitung aus der Tasche und öffnet sie.)

Orest versucht derweil, sich auf das Geländer zu heben und nach draußen zu schauen. (Ostrosbyn liest.)

„Diese Woche präsentiert uns unser junger Dramatiker...“

Orest

Entschuldigung, ein Anfall von Neuralgie. Ich bitte um Verzeihung!

Ostrosbyn

(Steht auf) Kann ich Ihnen irgendwie helfen?

Orest

Nein, nein, es ist bald vorbei. Nur... Ich kann nicht... Ich muss allein sein... Akuter Anfall...

Ostrosbyn

Ich komme dann später... Soll ich die Zeitung hierlassen?

Orest

(Nickt einmal und hält ihm die Hand hin.) Tut mir leid... Auf Wiedersehen...

Ostrosbyn

Auf Wiedersehen. O wir die Behinderten der Zivilisation! *(Geht raus.)*

Zweite Szene

Orest und Frau Hruitschewa, die eintritt.

Orest

Bist du allein? *(Mit einem dumpfen Stöhnen bedeckt er sein Gesicht mit den Händen.)*

Груїчева
Заспокойся...

Орест

(Перебиває її з гострим жалем в голосі)
Се вічне «заспокойся»! Одберуть щастя, життя, а потім «заспокойся». Хутко заспокоюсь, будь певна!

Груїчева
Ні, Оресте, вона прийде, вона обіцяла прийти.

Орест

Прийде?! Коли? Чому не прийшла з тобою? Я ж казав: не вертайся без неї! А тепер... Ні, ні, вона не прийде, не прийде!.. Ах, чом ти її не привела?

Груїчева
Вона не могла зараз прийти, не вбрана була.

Орест

Не вірю! Хіба вона могла б думати про якісь там убрання тепер! Ні, я знаю, вона не схотіла, і я сього вартий! О, та проклята хвилина, коли я згодився, щоб вона їхала сама! Проклятий той час, коли я послухав тебе! Я не пішов тоді за нею, тепер вона не хоче йти за мною! Що ж, мамо, ти повинна радіти з того! Тепер всьому кінець! Вона не хоче мене бачити...

Груїчева
Вона не могла зараз піти.

Орест
Чому?

Груїчева
Вона не зовсім здорова.

Орест
Що ти кажеш? Вона знов...
(раптом заходиться риданням.)

Груїчева
Оресте, бог з тобою, ні, ні, зовсім ні, просто так, трохи голова боліла, трошки нездужає.

Орест
Вона прийшла б, якби так, ах, не кажи мені! О, нащо я тебе послав? Ти їй наговорила, я вже знаю. І як я не подумав, що ти ж її ненавидиш?! Що ти їй казала?

Груїчева
Те, що ти просив, щоб вона прийшла.

Hruitschewa
Sei ruhig...

Orest

(Unterbricht sie mit scharfem Bedauern in der Stimme.) Dieses ewige „sei ruhig“! Sie nehmen einem das Glück, das Leben weg und dann sagen sie „sei ruhig“. Ich werde mich schnell beruhigen, sei sicher!

Hruitschewa
Nein, Orest, sie kommt, sie hat mir versprochen.

Orest

Sie kommt?! Wann? Warum ist sie nicht mitgekommen? Ich habe dir gesagt, du sollst nicht ohne sie zurückkommen! Und jetzt... Nein, sie kommt nicht, niemals! Ach, warum hast du sie nicht mitgebracht?

Hruitschewa
Sie konnte jetzt nicht kommen, weil sie nicht angezogen ist.

Orest

Das glaube ich nicht! Wie konnte sie jetzt an die Kleider denken? Nein, ich weiß, sie wollte es nicht und ich habe es verdient! Verflucht sei die Minute, in der ich zustimmte, sie allein gehen zu lassen! Verflucht sei die Zeit, in der ich dich gehört habe! Ich bin ihr damals nicht gefolgt und jetzt will sie mir nicht folgen! Nun, Mutter, jetzt kannst du dich freuen! Sie will mich nicht mehr sehen...

Hruitschewa
Sie konnte jetzt nicht kommen.

Orest
Warum?

Hruitschewa
Sie fühlt sich nicht gut.

Orest
Was sagst du? Ist sie wieder... *(er beginnt plötzlich zu weinen.)*

Hruitschewa
Orest, Gott sei mit dir, nein, gar nicht, sie hat nur Kopfschmerzen, nichts Besonderes.

Orest
Sie würde kommen, wenn es so wäre, ach, lüge mir nicht! Och, warum habe ich dich geschickt? Du musst ihr viel gesagt haben, ich kenne dich gut. Warum dachte ich nicht, dass du sie hasst? Was hast du ihr gesagt?

Hruitschewa
Dass du sie gebeten hast, zu kommen.

Орест

(Дивиться на матір проникливо)

Те, що я просив? І не дорікала їй, не проклинала?

Мати опустила очі.

Так, так, не говори, я знаю. І звідки у тебе ся дика ненависть, ся нелюдська жорстокість? Все тобі мало!

Убити хочеться! Що вона тобі зробила?

Груїчева

Що вона мені зробила, Оресте? Вона одібрала у мене...

Орест

Годі!.. «Одібрала у мене»... «у мене»... от в чім діло...

«Мій син Орест, моя власність, хто сміє займати його!»

Ну що ж, от маєш тепер власність, приковану, прибиту міцно, тепер її ніхто не займає, втішайся.

Груїчева

Оресте, зглянься наді мною! *(Закривається руками.)*

Орест

(Здвигає нетерпляче плечима)

Ах, ну, годі, ну, прости мене, я не знаю, що говорю... Я не можу бачити твоїх сліз!

(Стогне.)

Груїчева

(Підходить до нього, обіймає і пригортає його голову)

Годі, мій синочку, годі, дитино моя! Нічого, нічого, може, знов усе гаразд буде, заспокойся тільки, біднее моє, любее дитя! *(Сідає коло нього на стільці.)*

Орест

(Одкидається на спинку крісла)

Мамочко, принеси мені морфію!..

Груїчева

Як можна, дитя моє, так часто?

Орест

Коли ж я так мучуся!

Груїчева

Ну, пожди, от вона зараз прийде. *(Відходить до перил балкона, дивиться в просторінь.)*

Орест

Мамо, підкоти мене до перил, я хочу дивитись на дорогу, звідси нічого не видно.

Груїчева підкочує його до того місця, де сама тільки що стояла.

Орест

Де мій бінокль? Мамо, дай мені бінокля.

Орест

(Sieht seine Mutter durchdringend an) Worum ich gebeten habe? Und du hast ihr keine Vorwürfe gemacht, sie nicht verflucht?

Die Mutter senkt den Blick.

Ja, ja, sag nichts, denn ich weiß alles. Woher hast du diesen wilden Hass, diese unmenschliche Grausamkeit? Nichts ist dir genug! Du willst sie töten! Was hat sie dir angetan?

Hruitschewa

Was hat sie mir angetan, Orest? Sie nahm meinen...

Орест

Genug! „Sie nahm meinen“... „meinen“... Ich sehe was los ist... „Mein Sohn Orest ist mein Eigentum und niemand darf ihn nehmen!“ Nun, jetzt hast du dein Eigentum, angekettet und festgenagelt und niemand will es dir wegnehmen, also sei glücklich.

Hruitschewa

Orest, sei mir gnädig! *(faltet die Hände.)*

Орест

(Zuckt ungeduldig mit den Schultern) Ach, komm schon, komm schon, verzeih mir, ich weiß nicht, was ich sage... Ich kann deine Tränen nicht sehen! *(Er stöhnt.)*

Hruitschewa

(Nähert sich ihn, umarmt ihn und drückt seinen Kopf.)

Komm schon, mein Söhnchen, komm schon, mein Kind! Das Schlimme ist vorbei, vielleicht wird alles wieder gut, beruhige dich nur, mein armes, liebes Kind! *(Setzt sich auf den Stuhl neben ihn.)*

Орест

(Lehnt sich zurück) Mutti, bring mir Morphium!

Hruitschewa

Aber so oft, mein Kind?

Орест

Siehst du, wie ich leide?

Hruitschewa

Nun, warte, sie kommt gleich.

(Sie geht zum Balkongeländer und schaut ins Leere.)

Орест

Mutter, roll mich zum Geländer, ich will auf die Straße sehen.

Von hier aus kann ich nichts sehen.

Hruitschewa rollt ihn dorthin, wo sie eben noch stand.

Орест

Wo ist mein Fernglas? Mutti, gib mir mein Fernglas.

Груїчева

(Іде до столика, бере бінокль)

Ось він. *(подає Орестові.)*

Орест

(Дивиться) Здається... вона... іде, іде! (кидає бінокля.)

Мамо, іди звідси, вона зараз буде тут.

Груїчева

Оресте, позволь мені zostатися, я боюсь за тебе, я буду тихо стоять, не втручатимусь.

Орест

(Рішуче, нервово) Ні, ні, лиши мене...

Груїчева подається до виходу, спиняється, оглядається.

(Орест схопився за груди.)

Груїчева

Оресте, я тобі приготую строфанту.

(Береться за пляшечку.)

В сю хвилину на дверях з'являється Люба. Орест глянув на неї, робить розпачливо нетерплячий жест матері, та становить строфант знов на столі і подається до дверей.

(До Люби.)

Пам'ятайте, що він слабкий!

Любов нічого не відповідає, дивиться на Ореста, що поривається підвестись їй назустріч, але не може і опускається, закривши очі рукою. Груїчева виходить.

Вихід 3

Любов і Орест. Під час цієї сцени Люба поводить нерівно, то з повною притомністю, то з приступами отуманеного настрою.

Любов

(Входить, спиняється в дверях і, глянувши на Ореста, закриває лице руками)

Боже мій!

Орест

Любо, ти прийшла... ходи ближче...

Любов

(Підходить ближче) Що... з вами?

Орест

«З вами»! Любо, я й так покараний, пожалій мене. Не картай...

Любов

Я не картаю... Я не повинна була приходити... Але я не могла... Мене картали...

(Хитається, на лиці вираз муки, але без сліз.)

Hruitschewa

(Kommt zum Tisch und nimmt das Fernglas.)

Hier. *(Gibt es ihn.)*

Orest

(Schaut die Straße an.)

Ich glaube... Sie... kommt, sie kommt! *(Wirft das Fernglas.)*

Mutti, geh raus, sie kommt bald hier.

Hruitschewa

Orest, lass mich bleiben, denn ich habe Angst um dich. Ich will schweigen und mich nicht einmischen.

Orest

(Entschlossen, aber nervös) Nein, nein, lass mich allein...

Hruitschewa geht raus, stoppt aber plötzlich und schaut zurück.

(Orest greift sich an die Brust)

Hruitschewa

Orest, ich mache dir Strophanthus.

(Nimmt eine Flasche in die Hand.)

In diesem Moment erscheint Ljuba in der Tür. Orest wirft ihr einen Blick zu, macht eine verzweifelte, ungeduldige Geste zu seiner Mutter, die das Strophanthus zurück auf den Tisch stellt und weggeht.

(Zu Ljuba)

Vergessen Sie nicht, dass er schwach ist.

Ljubow antwortet nicht, sondern schaut Orest an, der aufzustehen versucht, aber es gelingt ihm nicht und er zurücklehnt, die Augen mit der Hand bedeckend. Hruitschewa geht raus.

Dritte Szene

Ljubow und Orest. In dieser Szene verhält sich Ljuba uneinheitlich, mal ist sie bei vollem Bewusstsein, mal ist sie in einer nebligen Stimmung.

Ljubow

(Tritt ein, bleibt aber in der Tür stehen, sieht Orest an und bedeckt ihr Gesicht mit den Händen.) Mein Gott!

Orest

Ljuba, du bist gekommen... Komm näher...

Ljubow

(Nähert sich) Was ist mit Ihnen los?

Orest

“Mit Ihnen”? Ljuba, ich bin schon bestraft, sei mir gnädig. Quäle mich nicht mehr...

Ljubow

Ich quäle nicht... Ich hätte nicht kommen sollen... Aber ich konnte es auch nicht ignorieren... Ich wurde verdammt...

Орест

Хто? Моя мати вразила тебе? Ти не хотіла йти до мене?
Що мені зробити, щоб ти простила мене? Любо, єдина
моя, не плач! Я життям готов спокутувати ту хвилину,
коли я нібито по волі розстався з тобою. Я ніколи того не
хтів, Любо, невже ти не віриш?

Любов

(Одвертається, здавленим голосом.)

Оресте, як я гляну на тебе, такий ти нещасний... О, нащо
я прийшла сюди? Вона правду казала, я твоя отрута! Але
даремно вона готує строфант проти мене, я піду, не буду
труїти... *(Наміряється вийти, спиняється.)*

Орест хапає її за руку.

Орест

Ні, на бога! Що се, фатум? Знов моя мати між нами?
Любо, забудь про неї, не думай, я тисячу раз зрікаюся її і
слів її. Ти – отрута? Хто може се сказати? Та тільки ж ти
й порятуєш мене. Моя слабкість, моє нещастя мине,
зникне раптом, тільки скажи мені слово, одно слово!

Любов

*(Під час, як він говорить, старається заспокоїтись, далі
визволяє свою руку і говорить, стримуючи сльози і
нервово тремтіння)*

Оресте, ні, пізно вже, все було скінчено, так треба було...
Колись ми були друзі, пожалуймо ж тепер...

(Уриває.)

Орест

Так, пожалуймо один одного, пожалуй же ти мене. За що
ж я гину марно, зовсім марно? Я не взяв нічого від життя,
я так не дамся. Я хочу щастя!

Любов

Щастя? Ти кажеш, щастя? Де ж воно? Ох, Оресте,
Оресте! Як ти не бачиш того, що ми згоріли, обоє
згоріли. Де ж тут щастя, коли життя вже немає? Нащо сее
все, навіщо? Все одно, вже ніщо, ніщо, ніщо не допоможе!
(Стає на коліна, притуляється до рук Ореста.) Оресте,
Оресте, друже мій бідний, друже мій безталанний, за що
ми гинемо, за що я тебе згубила? *(Ридеє.)*

Орест

Любо, Любо, ти мене з ума зведеш!

Любов

(Встає)

Так, правда... Ах! прощай!..

(Поривається йти.)

Орест знов затримує.

(Sie taumelt, ihr Gesicht ist verzweifelt, aber tränenlos.)

Orest

Hat dir meine Mutter weh getan, dass du nicht zu mir kommen
wolltest? Was kann ich tun, damit du mir verzeihst? Ljuba,
meine Einzige, weine nicht! Ich bin bereit, mit meinem Leben
dafür zu büßen, dass ich dich freiwillig verlassen habe. Ich
wollte es nie, Ljuba, glaubst du mir nicht?

Ljubow

(Dreht sich um und spricht mit erstickter Stimme.)

Orest, wenn ich dich ansehe, siehst du so elend aus... Och,
warum bin ich hergekommen? Sie hat recht, ich bin dein Gift!
Aber sie macht vergeblich Strophanthus gegen mich, denn ich
gehe schon und werde dich nicht vergiften... *(Sie will gehen,
bleibt aber stehen.)*

Orest ergreift ihre Hand.

Orest

Nein, um Himmels willen! Glaubst du wieder, es sei Schicksal,
dass meine Mutter wieder zwischen uns steht? Ljuba, vergiss sie,
denke nicht an sie, ich habe ihr und ihren Worten tausendmal
abgeschworen. Du, ein Gift? Wer kann das sagen? Nur du
kannst mich retten. Meine Schwäche, mein Unglück wird
vergehen, wird plötzlich verschwinden, wenn du nur ein Wort zu
mir sagst, nur ein Wort!

Ljubow

*(Während er spricht, versucht sie, sich zu beruhigen, befreit
dann ihre Hand und, die Tränen und nervöse Zittern
zurückhaltend, spricht)* Orest, nein, es ist zu spät, alles ist
vorbei, es muss so sein... Wir waren einmal Freunde, lass uns
jetzt Mitleid haben... *(Sie bricht ab.)*

Orest

Ja, und hab Mitleid mit mir! Warum sterbe ich umsonst, sinnlos?
Ich habe noch nichts vom Leben genommen, und ich will es
nicht einfach aufgeben. Ich will Glück!

Ljubow

Glück? Glück, sagst du? Wo ist es? Och, Orest, Orest, siehst du
nicht, dass wir beide verbrennen? Wo ist das Glück, wenn es
kein Leben mehr gibt? Wozu das alles, wozu? Nichts, nichts,
nichts wird gleichwohl mehr helfen! *(Sie kniet nieder und lehnt
sich zu Orests Arme.)* Orest, Orest, mein armer Freund, mein
unseliger Freund, wozu sterben wir, wozu habe ich dich
vernichtet? *(Weint.)*

Orest

Ljuba, Ljuba, du machst mich noch wahnsinnig!

Ljubow

(Steht auf) Ja, das ist wahr... Ach, auf Wiedersehen!
(Macht sich auf den Weg.) Orest hält sie wieder fest.

Орест

Ні, ні, я сам не знаю, що кажу, я не можу бачити сліз, я тоді сам себе не тямлю.

Любов

(Сумно й суворо) Я вже не плачу.

Орест

Нема чого плакати, доле моя. Ти прийшла, ми знов укупі, і я люблю тебе, кохаю, як перше, ніщо не загинуло, все вернеться, як було колись...

Любов

Так, ти все віриш в дива...

Орест

Вір і ти! Любо, молодість робить дива, я видужаю, я се чую, і ти не думай про лихе. Тоді було таке щастя, воно зрушило тебе, нерви не витримали, я сам теж не тямив себе тоді. Більше страх вигдавав, ніж справді було хвороби. Подумай тільки, подумай, чи варто ж калічити своє життя через якусь легку нервову хворобу.

Любов

Легку, ти кажеш?

Орест

Та не варт про се й говорити, справді. Ми оселимось тут, будемо жити спокійно, тихо, і все загоїться. Я не допущу ніколи нікого турбувати тебе. Я глядітиму тебе так, що й вітрові не дам повіять на тебе. Ти ж моє щастя єдине, ти моє все. Подумай, чи я ж можу без тебе жити? Зваж сама, чи можем ми різно розійтись, чи могла б ти сама зректися мене і нашого щастя? Нащо ж гинути, коли можна жити і жити щасливо? Я не вірю, що все пропало, і ти не віриш, тільки так говориш, правда? Я знаю, так.

Життя перед нами... Коли я буду щасливим, я знов оживу душею, я знаю, я чую, що мій вогонь прокинеться знову, і ти побачиш, як лаври я складу тобі до ніг, бо все те буде твоє – і сам я, і слава моя... Яке се буде життя!

Подумай, Любо!..

Любов

(Жестом наказує, щоб замовк)

Годі! Ти отуманюєш мене. Жити трудно і страшно... я не хочу жити. Стривай, не всякий має право жити... Ти кажеш – думати, ох, думати...

(Проводить рукою по чолі.)

Орест

Се ж так просто, ти тільки забудь...

Любов

Orest

Nein, nein, ich weiß nicht, was ich sage! Ich ertrage es nicht, Tränen zu sehen, weil ich mich selbst nicht mehr verstehe.

Ljubow

(Spricht traurig und streng) Ich weine nicht mehr.

Orest

Es gibt keinen Grund zu weinen, mein Schicksal. Du bist da, wir sind wieder zusammen, und ich liebe dich, liebe dich wie früher, nichts ist verloren, alles wird wieder wie früher...

Ljubow

Du glaubst immer noch an Wunder...

Orest

Glaube auch daran! Ljuba, die Jugend wirkt Wunder, ich werde gesund, ich fühle es. Denke an nichts Böses. Damals war so ein Glück, das dir hart getroffen hat und deine Nerven haben es nicht ausgehalten. Ich war damals auch nicht ich selbst. Ich hatte mehr Angst, als du wirklich krank warst. Überleg mal, ist es das wert, dein Leben wegen einer leichten Nervenkrankheit zu verkrüppeln?

Ljubow

Du nennst es „leicht“?

Orest

Es ist eigentlich nicht wert, darüber zu reden. Wir werden uns hier ansiedeln, ruhig und friedlich leben, und alles wird heilen. Ich werde nicht zulassen, dass dich jemand belästigt. Ich werde mich so um dich kümmern, dass kein Wind um dich weht. Du bist mein einziges Glück, du bist mein Ein und Alles. Überlege, ob ich wirklich ohne dich leben kann. Überlege selbst, ob wir uns trennen können, ob du auf mich und unser Glück verzichten kannst? Was bringt Sterben, wenn man leben kann – fröhlich leben. Ich glaube nicht, dass alles verloren ist, und du glaubst auch nicht, du sagst es nur, nicht wahr? Ich weiß es. Das Leben liegt vor uns... Wenn ich glücklich bin, wird meine Seele wieder zum Leben kommen, ich weiß es. Ich spüre, dass mein Feuer wieder erwachsen wird und du wirst sehen, wie ich dir Laurel zu Füßen lege, denn all das wird dir gehören – ich selbst, mein Ruhm... Was für ein Leben wird das sein! Überlege das, Ljuba!

Ljubow

(Macht eine Geste, um ihn zu stoppen.) Es reicht! Du machst mich verrückt! Das Leben ist schwer und schrecklich... Ich will nicht leben. Warte, nicht jeder hat das Recht zu leben... Du sagst, ich soll überlegen, ach, überlegen... *(streicht sich über die Stirn.)*

Orest

Es ist so einfach, vergiss nur...

Ljubow

(Сідає на крісло на бильці, схиляє голову на спинку близько голови Ореста, одною рукою обіймає його.

Говорить тихим упалим голосом, немов у полусні)

Чекай, Оресте, пожди, любий, допоможи мені думати, у мене думок нема... мені здається, що се вже раз було... мені снилось, що я була щаслива, дуже щаслива, я була з тобою і розказувала тобі своє життя, а потім прокинулась і бачу... ні, я не знаю, може, тепер сон? Ах, се так тяжко... Я хочу добре пригадати, як се було... я думаю, що се знов буде так... *(Тривожно.)* Що тоді, Оресте? *(Щільніше обіймає його, здригнулась.)*

Орест

(Тихо, але з жалем)

Все одно, що б не сталося, ми не розлучимось. Не думай нічого...

Любов

Так, не треба, я потім буду думати, тепер втомилась... Тихо, зовсім тихо, так... *(Закриває очі і затихає.)*

Орест

(Цілує їй руки, потім плечі, шию, обличчя, не зважаючи, що вона сливе без пам'яті)

Не думай нічого, не треба, я люблю тебе і любитиму завжди. Нехай загину, все одно, хай серце розірветься – од щастя, не од горя. З тобою на все готов! Ти будеш моєю дружиною і будеш жити, як інші, краще, краще, ніж інші. Ти будеш щаслива, щаслива, щаслива...

Любов

(Рантково підводить голову) Щаслива, а... а божевілля?

Орест

(Жахнувшись, але зараз оправивсь і ще палкіше заговорив)

Дарма, я перейму його від тебе і все-таки буду щасливий, бо я так хочу.

Любов

(В нестямі)

І я так хочу. Досить уже горя. Навіщо жертви? Я рада, що ми загинем! Тепер не треба думати, не треба зрікатися? Я жити хочу востаннє, ми ще не жили, ще не жили! Ох, як я тебе кохаю! *(Пригортається міцно.)* Бери мене, я твоя, тільки тебе кохаю і не боюсь нічого. Про все дарма! Ах!.., я так тебе люблю, тільки тебе! *(Цілує в нестямі. Починає говорити між поцілунками, мов непритомна.)* Більш нікого нема на світі; ми самі, удвох, і я твоя, уся твоя, уся... *(Притулилася міцно і мов зацімліла.)* Ти мало любиш, ти мусиш, мусиш... умерти, і я мушу тебе любити, бо я твоя, твоя! *(Змінюючи тон, шпарко, гостро.)* Вставай, Оресте!

(Сама встає.)

(Lehnt sich auf den Sessel, auf die Armlehne, legt den Kopf auf die Lehne neben Orests Kopf und hält ihn mit einem Arm fest.

Sie spricht mit leiser, gesenkter Stimme, als würde sie träumen.)

Warte, Orest, warte, Liebling, lass mich denken, ich habe alle Gedanken verloren... Es scheint mir schon einmal passiert zu sein... Ich träumte, dass ich glücklich war, sehr glücklich. Ich war bei dir und habe dir mein Leben erzählt, und dann wache ich auf und sehe... Nein, ich bin nicht sicher, vielleicht träume ich jetzt? Ach, es ist so schwer... Ich will mich genau erinnern, wie es war... Ich glaube, es wird wieder so sein... *(Ängstlich.)* Was dann, Orest?

(Sie schaudert und umarmt ihn fester.)

Орест

(Spricht leise mit Bedauern.) Egal, was passiert, wir werden uns nicht trennen. Denke nichts Böses...

Ljubow

Ja, sinnlos, ich denke später daran, ich bin jetzt müde... Ruhig, so ruhig, ja... *(Schließt die Augen und wird still.)*

Орест

(Küsst ihre Hände, dann Schultern, Nacken und Gesicht, ohne zu merken, dass sie fast bewusstlos ist.)

Mach dir keine Gedanken, nicht nötig. Ich liebe dich und werde dich immer lieben. Es ist mir egal, ob ich sterbe, es ist mir egal, ob mein Herz bricht – es wird aus Glück sein, nicht aus Kummer. Mit dir bin ich zu allem bereit! Du wirst meine Frau sein, und du wirst leben, wie andere, sogar besser, besser als andere. Du wirst glücklich sein, glücklich, glücklich...

Ljubow

(Schaut plötzlich auf.) Glücklich, und... und Wahnsinn?

Орест

(Erschrickt, beruhigt sich aber wieder und spricht noch inbrünstiger.) Egal, ich werde es dir wegnehmen und trotzdem glücklich sein, weil ich es will.

Ljubow

(Im Rausch.)

Und ich will es! Genug mit dem Kummer. Wozu die Opfer? Ich bin froh, dass wir bald sterben! Jetzt muss ich nicht mehr überlegen, nicht mehr auf alles verzichten! Ich will endlich leben – wir haben noch nicht gelebt, gar nicht! Och, wie ich dich liebe! *(Drückt sich näher.)* Nimm mich, ich gehöre dir, ich liebe nur dich und fürchte nichts. Ich kümmere mich um nichts! Ach, ich liebe dich so sehr, nur dich! *(Küsst ihn heftig. Spricht zwischen Küssen, als würde sie in Ohnmacht fallen.)* Es gibt sonst niemanden auf der Welt, wir sind allein, wir beide, und ich bin dein, ganz dein, ganz... *(Sie umarmt ihn fest und scheint erstarrt.)* Du liebst mich nicht genug, du musst, du musst... sterben und ich muss dich immer noch lieben, denn ich bin dein, dein! *(Ändert ihren Ton zu heftig und scharf.)* Steh auf, Orest! *(Steht selbst auf)*

Орест

(Пробує встати, але скрикує від болю і опускається)
Ой!

Любов

(Підходить до Ореста, нахилиється над ним, тривожно)
Оресте, глянь мені в очі!
Орест глянув, жахнувся, закрив собі очі руками.

Любов

(Стрепенула його за руку)

Починається? Ти вже бачиш? Тобі страшно? Не бійся! Я знаю, я страшна, але нічого... А що зі мною було? Я про все забула, а тепер я все пригадала... Тільки не треба жахатись, не треба плакати, я все поправлю, поки ще можу.

(Іде до столика, бере строфант у пляшечці і наливає в чарку.)

Орест

Що ти робиш! *(Силкується встати.)*

Любов

Так треба! *(Випиває.)* Тепер уже не бійся, нічого не буде.

Орест

(Робить зусилля, встає і нерівним, ненатурально швидким кроком біжить до Люби, тая заточується)
Що ти зробила? Рятуйте! хто там? Мамо, рятуйте!

Любов

(Падає) Мовчи... і ти мусиш... за мною... Беатріче твоя... квітка... троянда блакитна... так треба...
(Вмирає.)

Вихід 4

Ті ж і пані Груїчева.

Груїчева

(Бере Любину руку.)
Вона зомліла?

Орест

(Одихає матір від Люби)
Не чіпай, ти її ненавидиш. Вона через тебе отруїлась!
(Припадає до Люби, плаче.)

Груїчева

Дитино моя, пожалуй себе, зглянься надо мною!

Орест

Покинь мене, мені нікого не жаль, я піду за нею. Нащо мені жити?

Orest

(Versucht aufzustehen, schreit aber vom Schmerzen und fällt hin.) Aua!

Ljubow

(Kommt zu Orest und beugt sich besorgt über ihn.) Orest, schau mich an!
Orest schaut sie an und bedeckt entsetzt seine Augen mit Händen.

Ljubow

(Zerrt an seinem Arm) Fängt es an? Kannst du es sehen? Hast du Angst? Fürchte nicht! Ich weiß, dass ich gruselig bin, aber keine Sorge... Was ist mit mir geschehen? Ach, ich habe alles vergessen und jetzt erinnere ich mich an alles... Aber du brauchst nicht zu fürchten und weinen, denn ich werde alles in Ordnung bringen, solange ich noch kann. *(geht zum Tisch, nimmt das Strophanthus aus der Flasche und gießt es ins Glas.)*

Orest

Was machst du? *(versucht aufzustehen)*

Ljubow

So muss es sein! *(trinkt.)* Fürchte nicht mehr, alles ist vorbei.

Orest

(Bemüht sich, steht auf und läuft mit ungleichem, unnatürlich schnellem Schritt auf die taumelnde Ljuba zu.)
Was hast du gemacht? Hilfe! Jemand? Mutti, Hilfe!

Ljubow

(Fällt.)
Sei still... und du musst... mir folgen... deine Beatrice... Blume... blaue Rose... so muss es sein...
(stirbt.)

Vierte Szene

Dieselbe und Frau Hruitschewa.

Hruitschewa

(Nimmt Ljubas Hand.)
Ist sie ohnmächtig geworden?

Orest

(Stößt die Mutter von Ljuba weg.)
Rühr sie nicht an, du hasst sie! Deinetwegen hat sie sich vergiftet! *(Fällt weinend zu Ljuba)*

Hruitschewa

Mein Kind, habe Erbarmen mit mir!

Orest

Lass mich, ich habe mit niemandem Erbarmen. Ich werde ihr folgen. Warum soll ich leben? *(verfällt in stummes Mitleid.)*

(Затихає в німому жалю.)

Мати заломляє над ним руки.

Завіса

Die Mutter schlingt verzweifelt die Arme um ihn.

Der Vorhang.

¹ – W. Shakespeare: *Romeo und Julia*, Übers. von August Wilhelm von Schlegel

Appendix B

Idiostylistic elements of The Blue Rose

